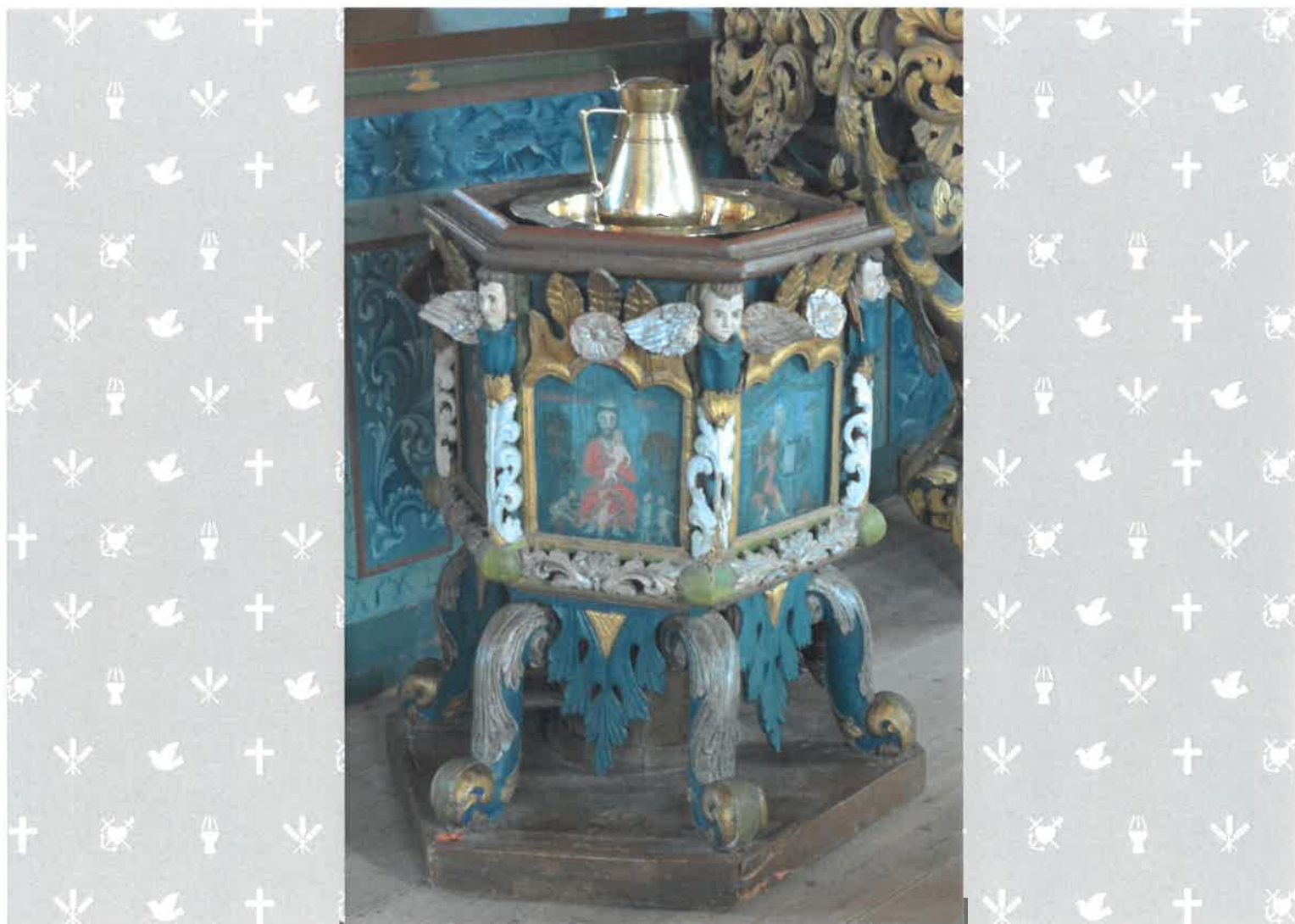

Visitaprotokoller 2016

DEN NORSKE KIRKE

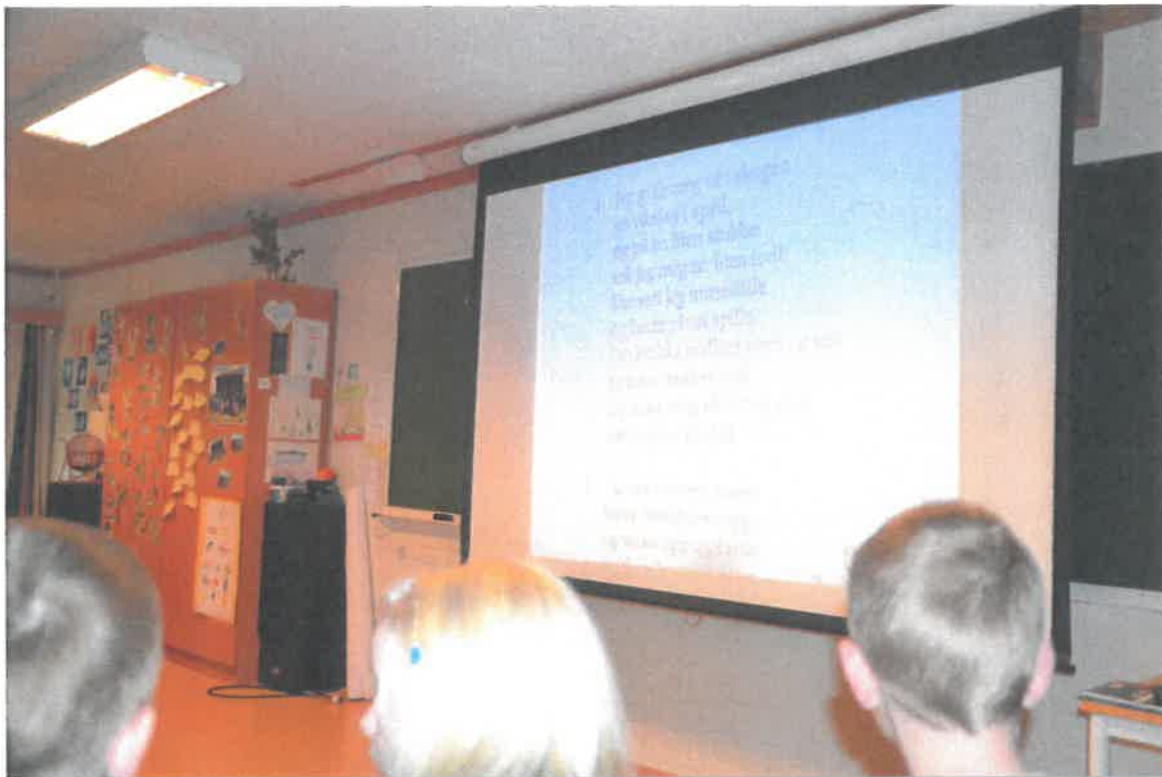
Hamar bispedømme

INNHold**KAPITTEL:**

Visitass i Løten, 1. - 3. og 6. mars	Utsatt til 2017
Visitass i Grue, 8.- 10. og 13. mars	Utsatt til 2018
Visitass i Lesja, 19.- 21. og 24. april	1
Visitass i Elverum, 19. – 22. og 25 september	2
Visitass i Folldal, 25.- 27. og 30. oktober	3
Visitass i Nordre Land, 22.- 24. og 27. november	4

Visitas i Lesja

19. – 21. og 24. april

Fra sangsamling på Blåsenborg, Lesja skole

Foto: Kenneth Hansen

Hamar biskops visitas i Lesja 19.-21. og 24. april 2016

Visitastforedrag

Innledning

Vi er i påsketiden. En virkelig festtid. En tid der vi feirer at det evige lyset trengte inn i selv de aller dypeste kriker og kroker. En tid der vi stadig minner hverandre på Jesu Kristi oppstandelse – og at livet seirer over døden, og gir fremtid og håp for alle mennesker. Det er en flott tid i kirken vår, og selv om vi av og til har besøk av Kong Vinter, så synger hele skaperverket sammen i vårens glade toner, og det begynner å spire av liv rundt oss. Det er virkelig vakkert.

Og det er midt i denne tiden at jeg som biskop i Hamar bispedømme har gjennomført visitas her i Lesja og Lesjaskog sokn. Formålet med en visitas er å støtte, inspirere og veilede både menighet og ansatte, og å gjøre kirkens nærvær synlig i lokalsamfunnet. Dette er en erkjennelse om at Den norske kirke ikke kan være en kirke som bare henger «i løse luften», men at kirken alltid må være knyttet til et sted. I Lesja kommer dette tydelig til uttrykk i kommunevåpnet, som har kirkespiret fra den vakre Lesja kyrkje som motiv. Mottoet for visitasjonen har vært «Heile bygda, nord og sø». Et bra valgt motto, som er hentet fra Lesjaskogsangen. Jeg tenker dette mottoet er helt i tråd med et folkekirkelig perspektiv på kirken; nemlig at kirken er for hele folket; en kirke som tar menneskers liv og hverdag på alvor, og med en åpen invitasjon til fellesskap og med nåde og fred i Jesu navn. Kirken skal være som ei omsorgsfull favn som rommer «heile bygda, nord og sø».

Det må alt her nevnes den lokale komiteen, som har laget et visitasprogram som har speilet alt dette på en særskilt god måte; ved å inneholde møter med frivillige og de som er gitt direkte ansvar for kirkens arbeid, møte med de folkevalgte og med lokalsamfunnet og de samarbeidspartnere kirken har. Jeg takker også for rapportene som var innsendt på forhånd, og som på en forbilledlig måte gav en beskrivelse av menighetens liv og virke, og som har bidratt til å utdype kunnskapen om kirkens liv her i Lesja kirkekommune.

Dette er min visitasrapport til menigheten her, og foredraget vil være todelt, hvor den første delen er et tilbakeblikk på visitasdagene, mens den

andre delen handler om de utfordringer jeg vil gi til videre arbeid i tiden fremover.

Del 1

Oppsummering av programmet

Tirsdag 19. april

Solen brøt seg gjennom det litt tunge skydekket da vi ankom Lesjaverk kirke tidlig tirsdag morgen. Denne kirken, som nettopp har feiret sitt 50 års jubileum, tar imot oss med sitt lyse og varme helligrom. Og jeg tenker; dette kirkerommet speiler evangeliet. Kristusfiguren som fra altertavlen tar imot oss med åpne armer viser oss kirkerommets dybde; nemlig å være et møtested; mellom mennesker, og mellom Gud og menneske, i alle livsfaser; for "heile bygda, nord og sø", og vi kan faktisk også legge til øst og vest. For det er som salmen sier "I Krist er ikkje aust og vest...". Det var godt å starte visitasen med **morgensang**, og dagen brakte oss deretter til kyrkjestugu i Lesjaskog, for å ha møte med **den kyrkjelege stab**.

De ansatte er en viktig grunnstamme i den lokale kirke. Sammen med de folkevalgte besitter de ansatte en stor kompetanse for hva det vil si å være kirke akkurat her i Lesja. Den tilliten som bygges hver eneste dag mellom folket og den lokale kirke er helt uvurderlig. I samtalen vår var det derfor naturlig å legge fokus på de ulike endringsprosessene som Den norske kirke står ovenfor, og vi diskuterte hva dette fordrer av samspill og samvirke i den kirkelige staben fremover. Det er alltid godt å møte engasjerte og stolte kirkelige ansatte, og det ble et godt møte med en spennende samtale.

Så var det tid for å både se, lære og høre om maskinell lafting. På **Thøring hyttefabrikk** fikk vi møte mennesker som bestreber seg på kvalitet i alle ledd, og som var seg bevisst den rollen egen bedrift spiller i det lokale samfunnet. Det er alltid fascinerende, og ikke minst overførbart å møte en slik bevisst og systematisk måte å arbeide på, og når det i tillegg utføres av så begeistrede mennesker borger det for kvalitet.

Noen kilometer lenger vest, eller nord, som dere sier her i Lesja, besøkte vi **Eldres senter**. Fortellingen om søster Alma, som gav heimen sin til å bygge senteret er en sterk beretning som vitner om en annen tid, og som har betydd så mye for menneskene på Lesjaskog. Det er en viktig del av en visitas å møte de menneskene som har bygd samfunnet, og det ble en veldig koselig kaffestund, med sang og gode samtaler.

Den første dagen ble så avsluttet med møte med **kyrkjelege råd**. Her samtalte vi om hva det vil si å være folkekirke i vår egen tid, og ikke minst hva det er som "brenner" her hos oss. Vi forberedte oss til møte med kommunen, og vi diskuterte arbeidet rundt det som gjerne er pulsslaget i menighetslivet, nemlig gudstjenesten. Kyrkjeleg råd er svært opptatt av en kirke som er tilstede midt i lokalsamfunnet, og som er åpen og raus for folk igjennom livet. Så må det ikke minst nevnes den nydelige suppen som ble servert i kyrkjestugu.

Onsdag 20. april

Onsdagen begynte med **møte med den kommunale ledelsen**. Det ble fremhevet det gode samarbeidet mellom kirke og kommune, og at den økonomiske siden må sies å være god. Dette har også mye å gjøre med en god budsjettdisiplin blant de kirkelige ansatte, noe det er all grunn til å honorere. Det å ha gode budsjettrutiner er veldig viktig, og som sikrer en forutsigbar prosess. Vi diskuterte hvordan man kan klare å inkludere de mange hyttefolk i kommunen inn i det kirkelige livet, blant annet på Bjorli. Dette er et område det vil være viktig å legge fokus på i tiden fremover.

Møtet fortsatte med en samtale rundt pilegrimsleden som går fra Valldal i vest, gjennom Lesja, og som knyttes til leden mot Nidaros på Dovrefjell . Det som nå gjenstår er rydding og merking, og vi diskuterte hvordan man kan anvende denne leden også i en lokal kontekst. Her kom det mange gode forslag, og det er vel bare å si, her er det lov å være kreativ.

Siste delen av møte handlet om forholdet skole/kirke, og jeg orienterte litt om hva det er jeg tenker er viktig i denne relasjonen. Målet med et slikt samarbeid er å styrke barnas livskompetanse, og det tenker jeg inkluderer å ha kjennskap til den lokale kirkes bygg og praksis. Vi fikk høre om det inspirerende arbeidet som er gjort rundt tverrfaglig oppvekstmodell; som skal gi mestring for hverdag og fremtid. Det satses godt på forebyggende arbeid her i Lesja, og det har man all grunn til å være stolt av.

Så reiste vi de ca. 30 kilometrene til Lesjaskog, for å besøke **barnehagen**. Og for en sangglad gruppe barn. Vi sang alt fra "Dine hender er fulle av blomster" til "Jeger Bom Bom". Vi fikk snakke med engasjerte barn og personell rundt et godt måltid.

Bare noen meter fra barnehagen ligger det døgnbemannende bofellesskapet **Skoglund**. Vi fikk møte beboerne og de ansatte, og høre om

det nære båndet som er mellom dem. Det var flott å se dette gode botilbudet for de som trenger litt ekstra hjelp i samfunnet.

Etter en god middag på vår base under visitasen, Lesja Gjestegiveri, ble kvelden avsluttet på Kulturhuset med **Huskonsert**. Og for et fyrverkeri av toner, stemmer og musikkglede som ble presentert. Det er virkelig et rikt og allsidig kulturliv her i Lesja, og det er så godt å se at sang og musikk står så høyt i kurs, i både kirke og samfunn.

Torsdag 21. april

Torsdag våknet vi opp og dro på besøk til **Blåsenborg skole**. Vi snakket om ordet *Ichthys*; dette kristne fiskesymbolet som betyr *Jesus Kristus Guds Sønn Verdens Frelser*. Og barna fikk stille spørsmål til biskopen, og ikke minst fikk vi synge mange flotte salmer og høre fine dikt! Det er godt å oppleve at de lange historiske linjene blir ivaretatt, og da tenker jeg på viktigheten av å synge de gamle og kjære sangene. På den måten blir generasjonene bundet sammen gjennom tid og rom.

Og fra besøket hos den oppvoksende slekt, dro vi på besøk rett over veien, til **Lesja sjukeheim**. Både ansatte og beboere sang i på «No livnar det i lundar, no lauast det i li», og det er virkelig flott å se det gode tjenestetilbudet som finnes her i kommunen. Dette har vi sett gjennom hele visitasen, og det er et bra utgangspunkt for god livskvalitet. Oppholdet på sjukeheimen ble avsluttet med nydelig middag i godt selskap.

Så kom besøket på Bø Grendehus. Selv Aftenposten hadde fått fatt i nyheten om at biskopen skulle på **skyting med konfirmantene**. Og selv om ikke skyteresultatet kvalifiserer til å delta på landsskytterstevnet, så fikk vi oppleve et solid og godt forankret konfirmantopplegg, som innbød til dype samtaler om etikk og mellommenneskelige relasjoner. Et slikt tiltak viser hva som er mulig å oppnå ved et godt samvirke med lokalmiljøet, som i dette tilfellet er Skytterlaget.

Vi fikk på veien mot Lesjaskog kyrkje besøke **Avdemsbue**. Dette er et anerkjent navn i landet, og det var veldig spennende å høre om dette stedet og hva som er planene fremover. Avdemsbue er et godt eksempel på hvor viktig det er med primærnæringen, og hva det kan bidra til av spesielle satsninger i lokalmiljøet. Det var også heldigvis anledning til å prøve noen av de gode ostene.

Kvelden ble avsluttet med aftensang i Lesjaskog kyrkje. Etter en dag med masse flott sang, både på skole og på sjukeheimen, var det godt å komme inn i et kirkerom med så sterkt uttrykk for englesangen. Over prekestolen står englene, og setter oss inn i et større kosmos, der våre stemmer blander seg med den himmelske hærske, og synger «Ære være Gud i det høyeste». Det ble en god og ettertenksom stund i kirken, som ble avsluttet med sosialt samvær i kyrkjestugu, der også en ekte nordmøring fikk æren av å høre den vakre «Vårsøg».

Del 2

Det har vært innholdsrike dager her på Lesja, og jeg har nå bare kort oppsummert mange av de tingene vi har fått oppleve. Det som selvsagt ikke kommer frem i en slik oppsummering er alle de møtene med enkeltpersoner som har gjort inntrykk, og som jeg vil bære med meg videre etter dagene her i Lesja.

Når jeg nå går over til del 2 av foredraget vil jeg peke på noen stikkord for videre arbeid i menigheten, i kyrkjelege råd og i samarbeidet med hele lokalsamfunnet.

I bispedømmets måldokument har vi fem hovedområder, og jeg vil bruke dem som overskrift på utfordringene til menigheten her.

Det første hovedområde er

I Gudstjenester og kirkelige handlinger

Vi har fått oppleve flotte gudstjenester og kirkelige handlinger her under visitasen. Kirkene er behandlet med stolthet, og det har vært en stor glede å besøke de ulike helligstedene her hos dere. Kirkerommene er velholdte, og de er godt ivaretatt. Gudstjenestelivet er på mange måter pulsslaget i menigheten, og det er derfor, i møte med en ny tid, viktig å hele tiden arbeide målrettet og strukturert med hvor, når og hvilke type gudstjenester vi holder. Vi vet at kirkevanene har endret seg, ved at folk nå ikke lengre går så mye av vane, som ved anledning. Det er derfor viktig å gjennomtenke på hvilken måte disse anledningene skal inngå i kirkens årshjul; være seg høytider, dåp, konfirmasjon mm. Dette arbeidet fordrer et tverrfaglig samarbeid i stab og råd, og derfor blir min første utfordring:

1) Å ta en gjennomgang av menighetens årshjul med hensyn til gudstjenester og andre tiltak, ikke minst med tanke på trosopplæringstiltak.

En viktig fellesnevner for visitasdagene i Lesja er at sang og musikk står frem som et satsningsområdet. Jeg vil rose arbeidet som er gjort med den kirkelige musikken, ikke minst med tanke på korvirksomhet og samarbeidet med skole- og barnehage. Arbeidet er forbilledlig, og det vil være viktig å synliggjøre dette også i de ulike planverk som vi i kirken arbeider etter. Dette vil bidra til å sikre bevisstheten om dette viktige arbeidet. Derfor vil jeg utfordre til

2) å gjennomgå salmekanon for helg- og høytid, og for kirkelige handlinger. Disse salmene kan brukes både i trosopplæringen, samarbeidet kirke/skole, konfirmantarbeidet og ved anledninger der det er naturlig.

3) å utarbeide Plan for kirkemusikk, slik at det eksisterende arbeidet også blir synliggjort i kirkens planverk.

Da går jeg over til neste satsningsområde som er:

II Omsorg og solidaritet

Diakoni er kirkens navn på alt omsorgsarbeid. Den virkelige prøvesteinen for et fellesskap er hvordan vi makter å gi menneskeverd til alle, og erkjenne at vi er avhengig av hverandre. Det er særs inspirerende å høre om samarbeidet som er gjort mellom kirke og de andre omsorgsetatene i kommunen. Også «Lesjakveld», tiltaket som er tenkt som møteplass mellom nye og gamle innbyggere må trekkes frem. Det gjøres mye godt diakonalt arbeid her i Lesja, og jeg utfordrer til:

4) å fullføre Diakoniplanen i tråd med gjeldende Plan for diakoni i Den norske kirke av 2007.

Det tredje hovedpunktet jeg vil fokusere på er:

III Barn og unge

Det er på tre arenaer barn og unge på en særskilt måte får kjennskap til kristendom og mulighet til religionsutøvelse. Det er først og fremst i hjemmet at det grunnleggende verdifundamentet legges. Som elever lærer barn og unge mye om kristendom i skolens KRLE fag, men arrangementet i skoleregi skal ikke kreve tilslutning eller medvirkning i religionsutøvelse. Dette er viktig, da det ikke må være tiltak som gjør at det kan knyttes fritak til KRLE faget. Den tredje arenaen er trosopplæringen, som har en annen karakter, fordi den har som mål å styrke barnas tilhørighet til kirken gjennom delaktighet.

Her i Lesja er det allerede et veldig godt samarbeid mellom skole- og kirke, og mellom barnehage og kirke, men jeg vil allikevel legge frem som en utfordring

5) å videreutvikle og styrke den gode relasjonen til skoler og barnehager, ved å gå gjennom de planer og samarbeid dere har i dag ut fra gjeldende lov- og planverk.

Det neste temaet er:

IV Kirken i lokalsamfunnet

Her i Lesja er det et veldig godt samarbeid mellom kirke og kommune. Det skyldes positiv samarbeidsvilje fra begge parter, pluss at kirken står sterkt i lokalsamfunnet. Kirken er samlingsstedet for de store livsritene i lokalsamfunnet, og kirkebyggene står som signalbygg i bygda. Jeg vil derfor utfordre til

6) å styrke det gode samarbeidet med Lesja kommune gjennom å:

a) formalisere årlige budsjett- og statusmøter for økonomi

b) utarbeide en langtidsplan for vedlikehold og investering, herunder arbeidet med universell utforming, vedlikehold av kirkespiret i Lesjaskog kyrkje for å hindre lekkasje, og maling av Lesja kyrkje.

En utfordring som har blitt løftet frem både i møte med stab og kommune, er hvordan man på en god måte kan inkludere hyttefolket inn i både kirke og samfunn. Vi vet at mange tilbringer høytidene på hyttene sine, og dette fordrer en gjennomtenkning av hvordan man kan gi et godt tilbud både sosialt og religiøst. Derfor vil jeg utfordre til:

7) å samtenke med kommunen på hvordan inkludere hyttefolket, og spesielt de på Bjorli, i det lokale kirke- og samfunnsliv.

8) å vurdere muligheten for et fjell-/friluftsalter enten på Bjorli eller et annet egnet sted.

Snart vil pilegrimsleden gjennom Lesja være ferdigstilt, og dette vil kunne tilby mulighet til å utvikle vandringer, undervisning og naturopplevelser. På bakgrunn av dette vil jeg utfordre til:

9) Å ta i bruk pilegrimsleden, og fylle den med et innhold.

Det siste punktet jeg vil snakke om i dag er:

V Medarbeiderskap og organisering

Det er til enhver tid viktig å styrke samvirke og samhandling og slik gi mulighet for enda bedre kirkelig betjening. Det blir bare viktigere og viktigere å tenke tverrfaglig samhandling i tiden fremover. Her i Lesja har dere en dyktig og organisert stab, noe som kommer til uttrykk i samtaler, men også i å observere samspillet rundt f.eks. gudstjenester. For å sikre at alle får den samme informasjonen, og til å kunne evaluere og se fremover utfordrer jeg til:

10) å styrke stabsarbeidet med å ha stabsmøte annenhver uke. Møtene bør ha en fast ramme og agenda. I tilknytning til stabsmøte kan det også settes av tid til planlegging av konkrete tiltak.

Siden det i Lesja er kun ett råd, ivaretar Kyrkjelege råd både menighetsrådssaker og fellesrådssaker. For å kunne ha et tydeligere skille mellom når man behandler hvilke saker blir min siste utfordring:

11) å sikre samspill og tydeligere ansvarsfordeling mellom menighetsråd- og fellesrådssaker ved å utarbeide to innkallinger og å føre to protokoller til møtene i Lesja kyrkjelege råd.

Avslutning

Så er tiden kommet for å takke for visitasen. Hjertelig takk til alle som har vært involvert i planlegging og tilrettelegging! Takk for tillit, gjestfrihet og hyggelige bordfellesskap.

Takk til alle for mange gode møter med mennesker i alle aldre! Jeg tar alle disse møtene med meg, alle håndtrykk, smil og ordskifte, ja, alt jeg har opplevd under visitasen. Hjertelig takk!

Gud velsigne Lesja og Lesjaskog sokn!
Gud velsigne Lesja kommune!

Solveig Fiske
Hamar biskop

Utfordringer

- 1) *Å ta en gjennomgang av menighetens årshjul med hensyn til gudstjenester og andre tiltak, ikke minst med tanke på trosopplæringstiltak.*
- 2) *Å gjennomgå salmekanon for helg- og høytid, og for kirkelige handlinger. Disse salmene kan brukes både i trosopplæringen, samarbeidet kirke/skole, konfirmantarbeidet og ved anledninger der det er naturlig.*
- 3) *Å utarbeide Plan for kirkemusikk, slik at det eksisterende arbeidet også blir synliggjort i kirkens planverk.*
- 4) *Å fullføre Diakoniplanen i tråd med gjeldende Plan for diakoni i Den norske kirke av 2007.*
- 5) *Å videreutvikle og styrke den gode relasjonen til skoler og barnehager, ved å gå gjennom de planer og samarbeid dere har i dag ut fra gjeldende lov- og planverk.*
- 6) *Å styrke det gode samarbeidet med Lesja kommune gjennom å:*
 - a) *formalisere årlige budsjett- og statusmøter for økonomi*
 - b) *utarbeide en langtidsplan for vedlikehold og investering, herunder arbeidet med universell utforming, vedlikehold av kirkespiret i Lesjaskog kyrkje for å hindre lekkasje, og maling av Lesja kyrkje.*
- 7) *Å samtenke med kommunen på hvordan inkludere hyttefolket, og spesielt de på Bjorli, i det lokale kirke- og samfunnsliv.*
- 8) *Å vurdere muligheten for et fjell-/friluftsalter enten på Bjorli eller et annet egnet sted.*
- 9) *Å ta i bruk pilegrimsleden, og fylle den med et innhold.*
- 10) *Å styrke stabsarbeidet med å ha stabsmøte annenhver uke. Møtene bør ha en fast ramme og agenda. I tilknytning til stabsmøte kan det også settes av tid til planlegging av konkrete tiltak.*
- 11) *Å sikre samspill og tydeligere ansvarsfordeling mellom menighetsråd- og fellesrådssaker ved å utarbeide to innkallinger og å føre to protokoller til møtene i Lesja kyrkjelege råd.*

Program for bispevisitas i Lesja – 19.-21. og 24. april 2016

Måndag 18. april:

- kl. 17.00 Samtale med sokneprest
- kl. 18.15 Samtale med diakon
- kl. 19.30 Middag i prestgarden

Tysdag 19. april:

- Kl. 9.00 Gudsteneste i Lesjaverk kyrkje
- Kl. 10.00 – 13.00 Møte med den kyrkjelege stab (inkl. lunsj)
- Kl. 13.30 Besøk på Thøring hyttefabrikk
- Kl. 15.30 Kaffebesøk på Eldres Senter
- Kl. 17.00 – 20.00 Møte med kyrkjeleg råd (inkl. middag)

Onsdag 20. april:

- Kl. 9.00 – 10.30 Møte med kommuneleiinga (ordf./rådm./F-skap)
Lensmannen vil og bli inviterast til dette møtet.
- Kl. 11.00 – 12.00 Møte med oppvekstsjef, skule og barnehageleiing
- Kl. 12.00 – 13.00 Lunsj med «kommunen»
- Kl. 13.30 – 15.00 Besøk i Lesjaskog barnehage
- kl. 15.00 – 15.30 Besøk på Skoglund
- Kl. 19.30 Huskonsert i Lesja kulturhus

Torsdag 21. april:

- Kl. 9.00 Sangsamling på Blåsenborg – med «kyrkjekaffe»
- Kl. 11.30 Andakt på Lesja sjukeheim
- Kl. 13.00 Middag på Lesja sjukeheim
- Kl. 14.30 Skyting med konfirmantane, på Bø grendehus
- Kl. 16.30 Besøk på Avdemsbue
- Kl. 19.00 Gudsteneste i Lesjaskog kyrkje – med påfølgjande samling på Kyrkjestugu.
Menighetens årsmøte. Friviljuge i Lesja og Lesjaskog sokn, gamalt og nytt kyrkjeleg råd og tilsette blir spesielt invitert

Søndag 24. april

- Kl. 11.00 Gudsteneste i Lesja kyrkje
- Kyrkjekaffe og visitasforedrag på Tunstugu

”Heile bygda, nord og sø”

Bispevisitas i Lesja
19.-24. april 2016

”HEILE BYGDA, NORD OG SØ”

Bispevisitas 19. – 24. april 2016

Visitasrapport for Lesja og Lesjaskog sokn

”HEILE BYGDA, NORD OG SØ”

Dette sitatet fra Lesjaskogsangen uttrykker både visjoner og utfordringer ved det kirkelige arbeid i Lesjabygda. Visjonene handler om fellesskap og samhørighet i en langstrakt kommune, og ønsket om at folk skal oppleve kirken som sin egen. Når det gjelder utfordringer, opplever vi at den lokale kirke på mange måter står overfor de samme veiskiller som kommunen for øvrig, blant annet i gjennomtenkningen av kommunereformen og dens konsekvenser. Som utfordring bør også nevnes den store gruppen turister som er faste feriegjester på Bjorli, og hvordan vi på en bedre måte kan inkludere disse i kirkelivet her. Den generelle kirkesøkning, særlig lengst nord i bygda, er også på vår dagsorden. ”Heile bygda, nord og sø” er således et motto ikke bare for visitasen, men også for veien fremover.

1 GUDSTJENESTER OG KIRKELIGE HANDLINGER

Forordning

Lesja og Lesjaskog sokn har et totalt antall forordnede gudstjenester på 63, med følgende fordeling:

Lesja kyrkje	28
Lesjaverk kyrkje	11
Lesjaskog kyrkje	18
Andre gudstjenestesteder	6

Deltakelse

For en del år tilbake satte menighetene ned en målformulering om en deltakelse på minst 30 på alle gudstjenester. Denne målsetningen har hjulpet oss å tenke gjennom hvem vi henvender oss til som gudstjenestefeirende kirke, hva som trekker folk til kirken og hvilke ytre omstendigheter som må tas med i betraktningen når man legger årsplanen for menighetene. Vi har i stor grad lyktes med denne målsetningen og gleder oss over en relativt høy gjennomsnittsdeltakelse i alle tre kirker. Som konkrete grep kan vi nevne at svært mange gudstjenester nå har tilhørende trosopplæringstiltak. Vi opplever god oppslutning om de fleste tiltakene og ser at mange foreldre og familiemedlemmer følger sine barn og unge til kirken. På den annen side synes vi å se tendenser til at andre menighetsmedlemmer uteblir når gudstjenesten profileres for sterkt som del av et trosopplæringstiltak. Vi er også

oppmerksom en dalende tendens i kirkesøkningen lengst vest i bygda, da spesielt når det ikke er særskilte ting som foregår.

Lav oppslutning er for øvrig grunnen til at vi har gått bort fra "Jegermesse" som i mange år ble feiret to dager før jaktstart.

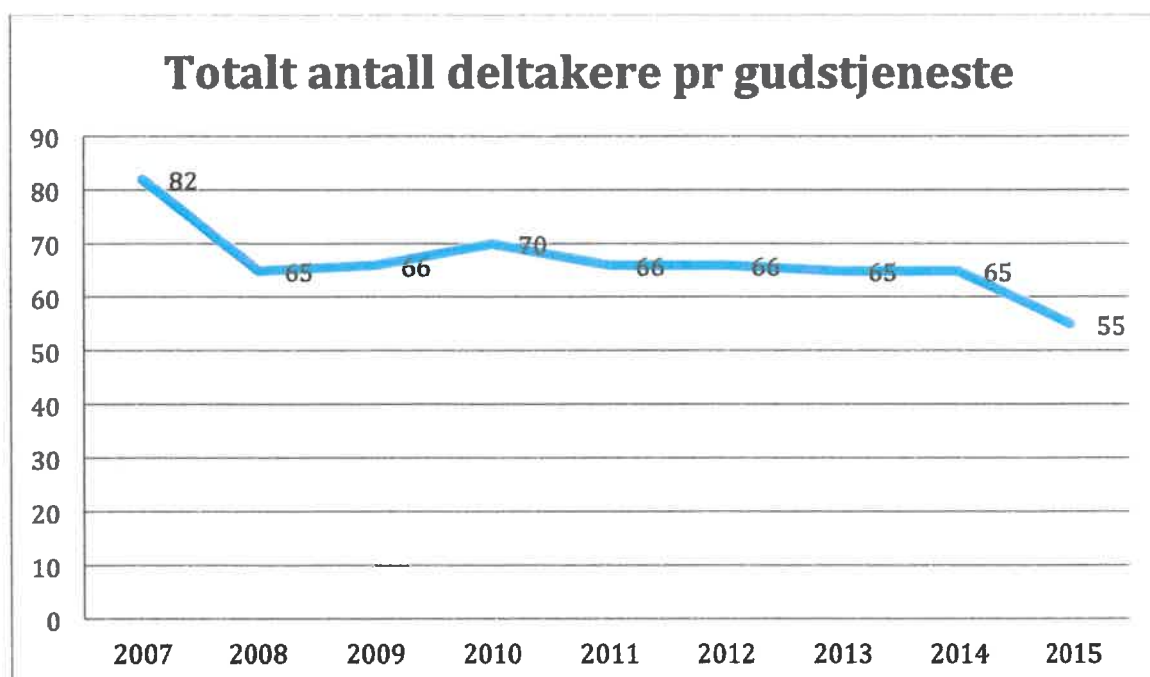
Lesja kommune har en stor feriebefolkning som kommer til bygda i helger og høytider. I kommunen er det i om lag 850 ordinære husstander. Antall fritidsboliger er mer enn det dobbelte; Bjorli alene har over 1100 hytter. Dette gjør seg utslag i gudstjenestedeltakelsen. Størst tilstrømning fra hyttebefolkningen ser vi på julaften, der vi i flere år har opplevd å ha overfylte kirker. For fire år siden vedtok vi derfor å gå fra to til tre gudstjenester julaften, og fyller nå alle tre kirker nokså til randen.

Når det gjelder førstedagene og de øvrige høytidsdager, utfordres vi mer på deltakelse. Dette gjelder særlig 1. juledag. Vi opplever at lange og gode tradisjoner holder oppslutningen oppe: På Lesjaskog fylles kirken blant annet grunnet deltakelse fra spedere på 1. påskedag og 17. maitogets marsj via kirken på nasjonaldagen. Lesja har ikke en tilsvarende tradisjoner, selv om eksempelvis påskefrokost 1. påskedag har stabilisert besøkstallet også her.

Sett i forhold til medlemstall er deltakelsen god, særlig i Lesjaverk og Lesjaskog kirker.

Statistikk

Statistikken for gudstjenestedeltakelse i Lesja, Lesjaverk og Lesjaskog kirker ser slik ut:

Nye liturgier

Da det nye liturgiske materialet ble presentert i 2012, arbeidet Lesja og Lesjaskog menigheter grundig med stoffet og strebet etter å finne en demokratisk beslutningsprosess. Siden liturgiene ble vedtatt har vi innarbeidet den nye strukturen og prøvd ut tre musikalske serier (hele eller deler av). Vi har opplevd engasjement både i rådet og blant kirkegjengerne og opplever at samtalene omkring form og musikk har gitt økt bevissthet til gudstjenestens hva og hvordan.

Til tross for stor velvilje fra stab, råd og menighet til å arbeide med det nye materialet, går vi nå inn for å vende tilbake til melodiene av 1978. Kort sagt opplever vi at den kjente musikken er våre hjerter nærmest, at den er svært slitesterk og således fungerer best.

Kaffe og twist

Vår uforpliktende kaffe-og-twist kirkekaffe etter alle gudstjenester kom først i stand for å etablere en uformell arena for samtale om liturgiene. Vi så snart at den også hadde en annen viktig side: Den brakte tilbake en slags kirkebakkefunksjon der man kan stoppe opp og hilse, sitte ned og samtale, eller gå videre til søndagstur, alt etter behov og ønske.

Nattverd

Etter at den nye liturgien ble innført har vi forholdt oss svært lojalt til intensjonen om å feire nattverd ved alle gudstjenester i kirken, så nær som på julaften og 17. mai. Dette har ført til en formidabel økning, både i antall gudstjenester med nattverd, og også i deltakelse, blant barn så vel som voksne.

Institusjonsandakter

På Lesja sjukeheim og Eldres senter samles man til andakt om lag hver 14. dag. Det er god oppslutning om samlingene, både fra beboere og personalet. Andakten munnar ofte ut i sangstund og kaffeprat, gjerne sammen med Røde Kors' besøkstjeneste når de legger besøket sitt til samme tid.

Dåp

Dåpstallene for Lesja og Lesjaskog er høye, sett i forhold til innbyggertall. Enkelte år ligger vi over 100%, dette fordi foreldre med tilknytning til bygda kommer hjem for å døpe barna sine.

Dåpssamtalene foregår som oftest ved at soknepresten avlegger familien et besøk. Ved siden av teologiske og praktiske komponenter, inneholder samtalen en invitasjon til dåpsfølget om å delta med tekstlesning og andre oppgaver under gudstjenesten og dåpshandlingen.

Konfirmasjon

Konfirmasjonsdeltakelsen er god; enkelte år lar 100% av kullet seg konfirmere. Dette kan sees i forhold til de høye dåpstallene, men like viktig er trolig den gode relasjon i bygda mellom kirke og folk, og en kultur der tradisjoner og de lange linjer sees som viktige. Vi har dessuten satset mye på en engasjerende konfirmanttid, som begynner med ukesleir på Nordfjord folkehøgskule sammen med konfirmanter fra prostiet. De lokale samlingene har også fått form og innhold som synes å interessere og engasjere.

Vielse

Vi har lagt stor vekt på at de som gifter seg skal få et direkte møte med både organist og prest om vielsens innhold. Ofte møtes alle i kirken til samtale, forberedelser og øving. Så langt i år har 7 par bestilt vielse eller velsignelseshandlinger i kirkene våre.

Gravferd

Den direkte kontakt mellom kirkestab og pårørende er også sterkt førende for hvordan en gravferd forberedes og gjennomføres i vårt sokn. Vi har ønsket å beholde og legge til rette for en stor grad av nærhet til det som skal skje, med faglig veiledning fra kirkeverge, kirketjener, organist og prest. Vi legger vekt på at det skal være mulig for de pårørende å delta i alle ledd, fra nedlegging i kiste og syning, til innbæring og pynting i kirken, og i det som skal synges og sies i kirken. Ett av kommunens bårerom befinner seg på Lesja sjukeheim, og personalet der er viktige medspillere i tilrettelegging og gjennomføring av syning og bæreandakter. Vi setter også stor pris på å ha et begravelsesbyrå som har syn for disse ting og samarbeider med oss på en god måte.

2 OMSORG OG SOLIDARITET

Vennskapsmenighet

Gjennom over 20 år har Lesja kommune hatt vennskapssamarbeid med Marijampole i Litauen. Det var bondelaget som i sin tid etablerte relasjon med en landbruksskole der, og gjennom årene har flere lag og foreninger knyttet bånd til ulike organisasjoner i byen. Lesja og Lesjaskog menighet har forpliktet seg til å støtte økonomisk den lutherske menigheten i Marijampole. Vi gir 4 ofringer i året til barne- og ungdomsarbeidet der, som gjør det mulig for dem å arrangerer familieleir om sommeren. Vi har også vært på besøk hos hverandre i flere omganger, både med konfirmanter, råd og stab.

Misjonsavtale og misjonsgudstjeneste

Gjennom vår diakons engasjement for misjon i Nepal har menighetene inngått misjonsavtale med HimalPartner og prosjektet "Kvinner i risikosonen". Prosjektet er tematisert under en årlig misjonsgudstjeneste.

Lesjakveld

Lesja kommune rommer folk med bakgrunn fra mange land og kulturer. Vi har en stor gruppe med Litauere som har kommet hit som direkte følge av vennsapsrelasjonen med Marijampole kommune. I tillegg er både asylsøkere og arbeidsinnvandrere bosatt her, mange godt integrert og aktive i nærmiljøet.

Tiltaket "Lesjakveld" er gjennomført i første runde som et samarbeid mellom kirke og kommune. Det er tenkt som en møteplass mellom nye og gamle innbyggere, der vårt fremste mål er å bli kjent med hverandre og bygge relasjoner. Vi har lagt vekt på at dette ikke er et arrangement "for" enkelte personer eller grupper, men et møte vi alle har ansvar for, enten det vi er flyktninger, arbeidsinnvandrere, innflyttere, eller har bodd på Lesja hele livet. Derav også navnevalget "Lesjakveld".

Tverrfaglig tenketank

I vår har vi tatt initiativ til et nytt, tverrfaglig samarbeid mellom ulike omsorgsetater i kommunen. En gruppe med representanter fra barnevernet, helsestasjonen, psykiatrien og spesialsykepleien, ved siden av diakon og sokneprest, har arbeidet med målsetninger om å bli mer tilgjengelig som ressurspersoner for hverandre, i den utadrettede virksomhet. Fra kirkelig side ser vi på dette som et meget givende fellesskap, med nye innfallsvinkler til diakonien.

3 BARN OG UNGE

Lesja barnekor

Lesja barnekor startet i nåværende form i 2003 og utgjør det største kontinuerlige arbeidet for barn i bygda. Barnekolet har både aspirantgruppe og hovedkor, og øver hver uke. Per i dag har koret 25 medlemmer fra hele kommunen.

Søndagsskole

Lesjaskog har en lang tradisjon for søndagsskole, hvor avtroppende leder har drevet i hele 29 år. I løpet av denne tiden har 110 barn vært medlemmer, fra 3-4 års alder til 11-12 år. Søndagsskolen fortsetter med ny leder.

De siste årene har det også vært holdt søndagsskole på Lesja to ganger i måneden i høst- og vårsemesteret, med barne- og ungsomsdiakonen som ansvarlig.

Trosopplæring

Med dåpen som utgangspunkt, skal trosopplæringen i Lesja og Lesjaskog menighet danne en linje gjennom barne- og ungdomsår, der barna får oppleve å være en del av en levende kirke, Gudstro og tradisjon. De nære bånd mellom folk og kirke særpreger bygda; kirken står sterkt i den lokale forvaltning og oppslutningen om kirkelige handlinger er stor. Vi har som mål at trosopplæringen skal gå hånd i hånd med folk og foreninger, og inkludere det alminnelige liv i våre samvær og tiltak.

Det sendes invitasjon hjem til hvert enkelt barn i forkant av et tiltak. For barn som ikke er medlemmer, tas det en telefon ved 4-års alder for å spørre foreldrene om de ønsker at barnet skal motta invitasjoner i årene fremover.

Pr. i dag har vi ikke ansatt trosopplærere, men engasjerer personer som tar ansvar for enkelt tiltak, sammen med kirkeverge, diakon, organist og prest. Tiltakene er som følger:

Dåp 0 år

Vi ønsker at dåpen skal oppleves som et positivt møte mellom kirke og foreldre, er man åpner for samtale om dåpens betydning og gir informasjon om trosopplæringen i menigheten. Alle barn som døpes får dåpsserviett med brodert navn, kirke og dato i gave, sammen med dåpslyset.

Babysang 0-1 år

Babysang er samlinger med sang, lek og dans med barna og sosialt samvær for foreldre. Med dette første møte med trosopplæringen, ønsker vi å minne om tilhørigheten til den lokale menighet og la sangen formidle kristentro som en naturlig del av hverdagen. Med lave barnetall har det noen år være utfordrende å holde tiltaket i gang.

Julesangfest 2-5 år

Med dette tiltaket har vi forsøkt å gjenerobre tradisjonen med juletreffest og sang og gang rundt juletreet. Både foreldre og barn inviteres til julesangfest i menighetens regi, i etterkant av barnehagens julegudstjeneste i kirken.

Kirkebok 4 år

Utdeling av "Min kirkebok" til 4 åringer foranlediges av en samling der barna lager sauer og hører lignelsen fra Lukasevangeliet om den ene sauene og de nittini. Gudstjenesten har vi kalt "sausankermesse" – en lokal tilpasning og variant av høsttakkefesten.

Kirkerottene 4-8 år

Vi har arrangert kirketeater eller filmkveld med "Kirkerottene" for denne aldersgruppen i flere år, med god oppslutning. Mål for tiltaket er å gi barna en opplevelse av kirken som sitt hjem og et sted å høre til gjennom hele livet.

Tre i et tre 6 år

6-åringene mottar boka "Tre i et tre" under en gudstjeneste, etterfulgt av kirkekaffe og lesestund i kirken.

Tårnagenter 9 år

Lesjaverk kirke er stedet for denne samlingen, der en av våre ungdomsleder har tatt et stort ansvar for gjennomføring av lørdagssamling, samt øving til og deltakelse ved søndagsgudstjenesten.

Fisketur 9-11 år

For første gang denne høsten samarbeider vi med Lesja Jeger og Fisk om fisketur på Sjongsvann med overnatting og søndagsgudstjeneste i Sjong seterkapell. Med denne samlingen ønsker vi å skape et møte mellom gamle, lokale tradisjoner rundt mat og fangst og vår plass i skaperverket.

Bibel 10 år

Alle 10-åringene får invitasjon til gudstjeneste der de får utdelt sin egen Bibel.

LysVåken 11-12 år

Dette tiltaket har vært gjennomført siden den nasjonale lanseringen for 8 år siden, med samling på Kyrkjestugu på Lesjaskog, overnatting og gudstjeneste i Lesjaskog kyrkje, og tilhørende aktiviteter og måltider.

Konfirmasjonstiden

Vi ønsker å tilby et spennende konfirmantopplegg som både skaper nye fellesskap på prostnivå og samtidig er sterkt forankret i lokalmiljøet. Konfirmanttiden i Lesja kombinerer regional leir og samlinger med lokale timer opplegg. Noe av undervisningen skjer i samarbeid med menighetene i Dovre, som har vi har gode naborelasjoner til. Vi mener at dette gjør konfirmanttiden til en integrert del av

menighets- og bygdeliv; at det ikke er noe som skjer "på siden". Det er stor oppslutning om kirkelig konfirmasjon, enkelte år hele 100%.

Konfirmantåret begynner med sommerleir på Nordfjord folkehøgskule for alle konfirmantene i Nord-Gudbrandsdal prosti. Leiren gjennomføres i 2016 for sjette gang, og involverer over 200 konfirmanter, 30 ungdomsledere og 20 ansatte, ved siden av staben ved Nordfjord folkehøgskule. For konfirmanter i prostiet som ikke er med på leir, holdes det alternative samlinger med tilsvarende innhold.

Til alle de lokale samlingene er det knyttet en aktivitet, enten i kirkelig regi, eller i samspill med andre yrkesgrupper eller foreninger. Eksempler på samlinger er "**Perspektivtur**" til Tussheim med den kirkelige stab, der vi tar bygda vår i øyesyn og snakker om mulighetene for nye perspektiv gjennom konfirmanttiden. Samlingen "**Gammel møter ung**" foregår ved Sjukeheimen, Lesjatun trygdeleiligheter og Eldres Senter. Ungdommene deltar på andakten og går på besøk, og leder for Sjukeheimen tar oss i skole om alderdom og sykepleie. På "**Kirkegårdsvandring**" tar kirketjenerne oss med i sorgens landskap og viser oss hva som skjer i forbindelse med en gravlegging. "**Bom og treff**" foregår på miniatyrskyttebanene, der Skytterlaget gir oss en liten skyteteknisk innføring før alle får skyte etter tur. Temaet for samlingen er "de 10 bud" og Guds tilgivelse, illustrert ved bomskudd og ny, blank blink.

Når det gjelder deltakelse på gudstjeneste, er alle konfirmantene tildelt oppgaver på ulike søndager og bidrar aktivt som kirkeverter, tekstlesere og ministranter.

15 – 18 år

Etter konfirmasjonen blir ungdommene utfordret til å være med som leder på neste leir, og vi rekrutterer hvert år en håndfull ungdomsledere som vi være med en runde eller to. Vi strever forøvrig med å finne tiltak som samler denne aldersgruppen.

4 KIRKEN I LOKALSAMFUNNET

Kirke som sted

Kirken står sterkt i bygda, både tilhørigheten til kirkebygg og kirkegård, men også til samlingen rundt gudstjenester og kirkelige handlinger. Særlig er oppslutningen om gravferder stor; her ser vi fortsatt at grenda samles for å ta avskjed med en av sine, og er til stede i kirken.

Kirke og skole

Det er lang tradisjon for kontakt mellom barnehage og kirke ved jul og påske, med besøk i barnehagen først og gudstjeneste i kirken etterpå, en for hver av barnehagene. Skolene har sitt kontaktpunkt til jul. I tillegg deltar organisten på en rekke samlinger både på skolene og med barna i kirken i løpet av året.

Så langt er det skole og barnehage

som etterspør kirken og vårt tilbud. Vår strategi er å gi så gode tilbud at etterspørselen vil vedvare.

Kirken og Landsskytterstevnet

Et eksempel på kirkens plass i lokalsamfunnet er invitasjonen om kirkelig deltakelse under Landsskytterstevnets åpningsseremoni. Landsskytterstevnet har blitt arrangert på Lesja med 10 års intervaller, siste gang i fjor. Dette året ble også et skytterpar viet fra scenen, med en svært stor "menighet" tilstede.

Pilegrimsleden

I september i fjor ble en pilegrimstraseen Valldal – Dovrefjell – Nidaros offisielt åpnet. Leden går fra Sylte i Valldal, gjennom hele Lesja, og til Dombås, der den kobler seg på hovedleden over fjellet til Nidaros. Etablering av denne leden er et samarbeid mellom Dovre, Lesja, Rauma og Norddal kommuner. En arbeidsgruppe med representanter fra kommunene og Pilegrimssenteret på Dovrefjell har arbeidd med prosjektet siden 2011.

Pilegrimsleden går i Olav den Helliges fotspor, som ved nyttårstider 1028/1029 var på flukt fra kysten for å ta seg over fjella i aust. Ferda hans sette spor etter seg, og Lesja har fremdeles sterke Olavstradisjoner.

Det gjenstår fremdeles en del arbeid før leden er ryddet, merket og klargjort for vandringer. Vi har håp om og forventninger til at kommunen fortsatt vil stille seg bak dette arbeidet og ivareta vedlikeholdet i årene fremover. Når det gjelder bruk av ferdselsveien, ønsker vi fra kirkelig hold å være medspillere i forhold til skoler og grupper som ønsker vandringer, og bidra med innhold og gjennomføring.

5 MEDARBEIDERSKAP OG ORGANISERING

Kirkeverter

For en del år tilbake ble klokkerstillingen inndratt og funksjonen fordelt på menighetsrådsmedlemmer og andre frivillige tekstlesere. Dette er en ordning som har innarbeidet seg godt og som har åpnet for en stadig bredere lek deltakelse i gudstjenestene. Vi gleder oss over at flere opplever et slags eierskap til enkelte gudstjenester og stiller opp gjennom mange år.

Dugnader

Det er dugnad på kirkegårdene hvert år. Igjen kommer den gode relasjon mellom folk og kirkested til uttrykk; mange er med på å sette gravplassene i fin stand etter vinterblåst og snø.

6 MENIGHETENS PLANER OG UTVALG

Her vises til menighetens årsberetning.

Fakta om Lesja kommune

Innbyggjarar: 2 059 pr. 1. januar 2015

Areal: 2257 km²

Jordbruksareal: 42 000 dekar

Areal over 900 moh.: 82 %

Verna areal: 75 %

Høgaste fjell: Storstyggesvånåtinden 2209 moh.

Ordførar: Mariann Skotte (SP), 2016 – 2019

Busetting

Busetnaden ligg i hovudsak på 500 til 650 meters høgd langs Raumabanen og E136. Dei fleste innbyggjarane bur i grendene Lesja, Lora, Lesjaverk, Lesjaskog og på Bjorli.

Næringsliv

Hovudnæringa i kommunen er landbruk. Nær 30 % av dei yrkesaktive i kommunen arbeider innan jordbruk. I dei siste tiåra har turisme blitt meir og meir viktig. Utbygging av hytter har skjedd på Bjorli og området rundt Lesjaskogsvatnet. Bjorli skisenter er eit viktig trekkplaster for Sunnmøringar og Romsdølar. Om sommaren køyrer NSB turisttog frå Åndalsnes til Bjorli.

Samferdsel

Raumabanen og E-136, går gjennom kommunen. Toga stoppar på Bjorli stasjon og om det trengst på Lesja og Lesjaverk stasjon.

Geografi

Størsteparten (82 %) av kommunen ligg over 900 m. over havet. Busetnaden ligg i hovudsak på 500 til 650 meters høgde langs Raumabana og E136. Mykje av fjellterrenget ligg over 1500 m o.h., med dei høgste toppane i sørvest (t.d. Gråhø (lokalt namn Løyfthøe) 2014 m o.h. og Digerkampen 1956 m o.h.) og i nordaust (Storstyggesvånåtinden 2209 m o.h.). Platåbreen Storbreen på grensa mot Skjåk er den største isbreen i kommunen, det er mange andre mindre brear og fonner som gjer at vassføringa i dei fleste vassdraga er jamn gjennom heile sommaren.

Lesjaskogsvatnet har to utløp, der Gudbrandsdalslågen renn austover og Rauma renn vestover.

Klima

Lesja har innlandsklima med lite nedbør, kalde vintrar, relativt varme somrar og betydelege skilnader mellom dag- og nattetemperatur i sommerhalvåret

Tusenårsstad

Lesja jernverks hovudgard anno 1752. Eiger Hans Holmboe d.y.

Kommunens tusenårsstad er Tunstugu som ligg på Lesja Bygdemuseum. Tunstugu inneheld sommarkafé, kontor- og utstillingslokale for museet. I mange samanhengar er dette bygdas storstue, som blir nytta til bryllaup, gravferder, store arrangement osv.

Tunstugu er og kommunen sitt livssynsnøytrale rom som kan nyttast til livssynsnøytrale gravferdsseremoniar.

Vennskapskommune

Lesja kommune inngjekk den 29. oktober 2006 ein vennsapsavtale med Marijampole kommune i Litauen.

Lesja og Lesjaskog sokn inngjekk samtidig venskapsavtale med den Lutherske kyrkja i Marijampole.

Lesja og Lesjaskog sokn

Fram til 2009 var Lesja delt i to sokn; Lesja sokn og Lesjaskog sokn. Kwart sokneråd hadde seks medlemmar, og tre frå kvart sokn, sokneprest og kommunal representant utgjorde Lesja kyrkjelege fellestråd.

I 2009 søkte Lesja om å få ei prøveperiode der menighetsråda vart slått saman til eit kyrkjeleg råd. Prøveperioden var i utgangspunktet for åra 2010-2011, men vart forlenga slik at det og gjaldt valperioden 2012-2015.

Prøveordninga vart evaluert, og i februar 2014 konkluderte Lesja kyrkjeleg råd med at dei ikkje hadde ynskje om å gå attende til gamal rådsstruktur. For at rådsstrukturen i prøveperioden skulle kunne gjerast permanent, måtte Lesja sokn og Lesjaskog sokn slåast i hop.

Den 8. september 2014 vart det halde felles menighetsmøte for båd sokna, og alle frammøtte stemde for samanslåing. Uttala frå soknepresten var og positiv til samanslåing.

Lesja kommunestyre behandla saka i møte den 25. september 2014, og eit samrøystes kommunestyre gjekk inn for samanslåing.

Søknad til bispedømmerrådet vart skrivi, og sendt via prostena, den 21. oktober 2014.

Den 18. desember 2014 vedtok Hamar bispedømmerråd samanslåing av Lesja sokn og Lesjaskog sokn. Namnet på det nye soknet vart Lesja og Lesjaskog sokn.

Lesja kyrkjelege råd består nå av seks folkevalde representantar, sokneprest og kommunal representant.

Einar Morken, leiar
Jorunn Einbu Teigen, nestleiar
Aasmund Kolstad
Audny Bakken
Torbjørn Thøring
Anne-Grete Dalum Tordhol
Jorunn Raddum, sokneprest
Liv Klara Enstad, kommunal representant

TILSETTE:

Det er fem tilsette i Lesja kyrkjelege råd:

Paul Gunnar Lien	Kantor	Tilsett i 100% stilling i heile soknet.
Steinar Skotte	Kyrkjetenar	Tilsett i 80% stilling – fortrinnsvis på Lesjaverk og Lesjaskog
Ola Nørstebø	Kyrkjetenar	Tilsett i 80% stilling – fortrinnsvis på Lesja. Stillinga er utvida til 100% i delar av sommarmånadane.
Inger Gravem	Diakon	Tilsett i 100% stilling

(Lesja har arbeidsgjevaransvaret, men stillinga er delt slik at ho arbeider 50% i Lesja og 50% i Dovre. Hamar bispedømmeråd betaler 50% av lønnskostnadane)

Torunn E.S. Stavheim Kyrkjevevjerje Tilsett i 80% stilling. Stillingsauke er oppe til vurdering.

I tillegg har vi ein tilkallingsvikar for kyrkjetenarane:

Jørn Sæther Tilkallingsvikar Kyrkjetenarane vikarierer i stor grad for kvarandre, men av og til er det nødvendig med ein ekstra.

Prest:

Jorunn Raddum Sokneprest Tilsett i 100% stilling i Nord-Gudbrandsdal prosti.

TILSTANDSRAPPORT PÅ KYRKJENE

Lesja kommune har tidlegare hatt bra økonomi, og i tillegg har politikarane vore viljuge til å løyve pengar til vedlikehald av kyrkjene våre. Lesja kyrkje var gjennom ei stor renovering på slutten av 1990-talet, og både tårn og fundament vart forsterka.

Takka være løyvingar, jamnleg ettersyn, vedlikehald og maling, er alle kyrkjene i Lesja i bra forfatning.

Gjennom tiltakspakke frå regjeringa, vart det i 2009 lyst ut midlar til brannsikring av kyrkjer. Lesja hadde lenge hatt ynskje om brannsikring av kyrkjene sine, og etter nøye vurdering vart det bestemt at Lesja kyrkje skulle prioriterast. Avstand til brannstasjon vart avgjerande for kva for ei kyrkje som skulle prioriterast. Lesjaskog kyrkje ligg nesten «vegg i vegg» med brannstasjon, men Lesja ligg 17 km og 30 km frå hhv. Dombås og Lesjaskog brannstasjon. Vi sende derfor søknad til Riksantikvaren, som innvilga kr 700 000,- i tilskott.

Lesja kommune løyvde resten av midlane.

I 2012 løyvde Lesja kommune nok midlar til at vi fekk installert tilsvarande sprinklaranlegg i Lesjaskog kyrkje.

I tillegg er det installert brann- og innbrotsalarm i alle tre kyrkjene.

Kyrkjene er jamnleg termografert, og korkje det eller el-ettersyn avdekkjer graverande feil eller manglar.

Når det gjeld øvrig inventar i kyrkjene, har vi dei senare åra investert i kyrkjetekstilar frå Borgny F. Svalastog. Det har tidlegare vore kjøpt kyrkjetekstilar i alle dei fire liturgiske fargane til Lesja kyrkje (i samband med kyrkjejubileet i 2000). Lesjaskog kyrkje har til no tre sett tekstilar, og vi har i desse dagar skrivi kontrakt med Borgny på raudt sett, med levering sommaren 2016.

Alle tre kyrkjene er utstyrt med gode orgel, og desse får jamnleg og godt ettersyn av kontor. I haust var Kenneth Gustavsson her og utførte noko vedlikehald på orgelet i Lesja og Lesjaskog.

ØKONOMI

Som skrivi ovanfor, har Lesje kommune tidlegare hatt god økonomi og vore viljuge til å løyve pengar til vedlikehald og drift av kyrkjene i Lesja.

Med synkande folketal, mindre skatteinngang, mindre overføringar, lavare kraftinntekter er Lesja i ein vanskelegare økonomisk situasjon no. Kommunen har vore gjennom ei tøff nedskjeringsperiode, og dette får sjølvst og innverknad på overføringa til kyrkjeleg råd. Etter at overføringane stod på same beløpe i 2012, 2013 og 2014, vart det nedskjering i 2015 og ytterlegare for 2016. Og for 2016 er vi nede i eit driftstilskott frå Lesja kommune på kr 2 550 000,-.

Driftstilskottet er nede i eit absolutt minimum nå, men som det går fram av budsjettet, har vi har pengar på fond (både bunde og frie), og er innstilt på at vi må «ta vår del» av nedskjeringane slik at Lesja kjem seg bort frå ROBEK-lista, og vi kan håpe på betre tider. Vi såg litt svart på det når kommunen varsla nedskjeringar, men som følgje av auka festeavgift, litt auke i andre inntekter, meget nøysom drift og låge pensjonskostnader, greidde vi å få til eit uventa stort resultat for 2015 (mindreforbruk på kr 392 399,36)

Langtidsplan:

Det vi har framfor oss av større utgifter, maling av Lesja kyrkje.

Etter det vi veit i dag, ligg det ikkje an til at vi får andre større vedlikehaldsutgifter i næraste framtid.

Men rådet er føre var, og ved årsavslutning i 2014 og 2015, vart delar av mindreforbruket avsett til eit vedlikehaldsfond.

Når det gjeld stillingsressursar, er det oppe til vurdering om kyrkjeverjestillinga skal aukast.

Utfordringar framover:

Utfordringar framover blir heilt klart økonomi, kommunereformen og nedgang i folketal/medlemstal.

Når det gjelder frammøte på gudstenester og andre kyrkjelege aktivitetar, opplever vi at største utfordringa er på Lesjaskog.

Lesja og Dovre er inne i ei forhandlingsfase om evt. samanslåing av kommunene, og det skal vera rådgjevande folkerøysting den 13. juni 2016.

Bli Lesja kommune og Dovre kommune slått saman, må fellesrådsområda og slåast i hop.

BUDSJETT FOR LESJA KYRKJELEGE RÅD - 2016

KAP. 100	KYRKJELEG ADMINISTRASJON	2016
3.0100.100.041	Lønn i faste stillingar	388 000
3.0301.100.041	Anna lønn	3 000
3.0900.100.041	Pensjonspremie	77 000
3.0990.100.041	Arbeidsgjevaravgift	29 000
	SUM	<u>497 000</u>
3.1000.100.041	Kontorutgifter	28 000
3.1200.100.041	Andre utgifter	10 000
3.1201.100.041	Kost/servering	5 000
3.1302.100.041	Bankgebyrer	10 000
3.1500.100.041	Kurs - kyrkjeverje	-
3.1601.100.041	Skyss kyrkjeverje	5 000
3.1950.100.041	Kontingenter	20 000
3.2000.100.041	Inventar og utstyr	5 000
3.2700.100.041	Revisjon	15 000
	SUM	<u>98 000</u>
3.3900.100.041	Tenesteyting lønn	27 000
3.3901.100.041	Tenesteyting edb-tenester	25 000
3.3902.100.041	Tenesteyting kontortenester	26 000
3.3903.100.041	Tenesteyting husleie	40 000
3.3904.100.041	Tenesteyting HMS/internkontroll	
3.3905.100.041	Tenesteyting opplæring	5 000
3.3906.100.041	Tenesteyting rådgjeving	8 000
	Sum tenesteyting 100	<u>131 000</u>
	SUM UTGIFTER	<u>726 000</u>
3.7000.100.041	Overføring staten	
3.7100.100.041	Overføring folketrygden	
3.7500.100.041	Tilskott Lesja kommune	
3.7502.100.041	Overføring frå Dovre kyrkjelege råd	
3.7700.100.041	Tilskott frå Biskedømmektr.	
3.7900.100.041	Tenesteyting Lesja kommune	-131 000
	SUM INNTEKTER	<u>-131 000</u>
	RESULTAT KAP. 100	<u>595 000</u>
KAP.190	Felles inntekter og utgifter	
3.5000.190.041	Renteutgifter	
3.7000.190.041	Overføring frå bispedømmet	
3.7100.190.041.	Overføring frå folketrygden	
3.8301.190.041.	Tilskott frå kommuna	-2 550 000
3.7700.190.041	Overføring frå andre	
3.9000.190.041	Renteinntekter	
	SUM INNTEKTER	<u>-2 550 000</u>
	RESULTAT KAP. 190	<u>-2 550 000</u>

KAP. 200	KYRKJER	
3.0100.200.042	Lønn i faste stillingar	684 000
3.0101.200.042	Søn-/helge- og kveldstillegg	35 000
3.0200.200.042	Lønn vikarar	15 000
3.0300.200.042	Ekstrahjelp - overtid	5 000
3.0301.200.042	Anna lønn	9 000
3.0800.200.042	Godtgjering - fellesrådet	35 000
3.0801.200.042	Godtgjering - underutvalg	10 000
3.0809.200.042	Tapte arbeidsforteneste	5 000
3.0900.200.042	Pensjonspremie	142 000
3.0990.200.042	<u>Arbeidsgjevaravgift</u>	52 000
	Sum lønn	992 000

3.1000.200.042	Kontorutgifter	
3.1050.200.042	Arbeidsmiljøfremmande tiltak	8 000
3.1200.200.042	Andre utgifter	25 000
3.1201.200.042	Kost/servering	4 000
3.1300.200.042	Telefonutgifter kyrkja	-
3.1400.200.042	Annonser	15 000
3.1500.200.042	Kurs	6 000
3.1600.200.042	Skyss - organist	40 000
3.1601.200.042	Skyss - kyrkjetenar/klokkar	5 000
3.1602.200.042	Skyss - rådsmedlemmar	8 000
3.1650.200.042	Klegodtgjersle	-
3.1651.200.042	Telefongodtgjersle	-
3.1800.200.042	Elektrisitet	120 000
3.1850.200.042	Forsikring - bygningar	69 000
3.1851.200.042	Forsikring - tilsette	10 000
3.1852.200.042	Vakteneste	40 000
3.1900.200.042	Husleie - Kyrkjestugu	-
3.1950.200.042	Kommunale utgifter	12 000
3.2000.200.042	Inventar og utstyr - felles	
3.2001.200.042	Inventar og utstyr - Lesja	-
3.2002.200.042	Inventar og utstyr - Lesjaskog	-
3.2003.200.042	Inventar og utstyr - Lesjaverk	-
3.2500.200.042	Vedlikehald - Lesja	-
3.2501.200.042	Vedlikehald - Lesjaskog	-
3.2502.200.042	Vedlikehald - Lesjaverk	-
3.2505.200.042	<u>Vedlikehald - sprinklaranlegg</u>	15 000
	Sum utgifter	<u>377 000</u>

3.3900.200.042.	Tenesteyting - lønn	30 000
3.3904.200.042	Tenesteyting - hms/internkontroll	2 000
3.3906.200.042	Tenesteyting - rådgjeving/bistand	12 000
	Sum tenesteyting	<u>44 000</u>

Sum utgifter **1 413 000**

3.6100.200.042	Billettinntekter	
3.6300.200.042	Leieinntekter	-5 000
3.7100.200.042	Overføring frå folketrygden	
3.7700.200.042	Overføring frå andre	
3.7900.200.042	Tenesteyting - underkap 200	-44 000
	Sum inntekter	<u>-49 000</u>

RESULTAT - KAP. 200 **1 364 000**

KAP. 300	KYRKJEGARDAR	
3.0100.300.043	Lønn i faste stillinger	425 000
3.0200.300.043	Vikarer	10 000
3.0300.300.043	Ekstrahjelp - overtid	
3.0301.300.043	Ekstrahjelp - stell av graver	
3.0900.300.043	Pensjonspremie	87 000
3.0905.300.043	AFP	
3.0990.300.043	<u>Arbeidsgjevaravgift</u>	32 000
	Sum lønn	<u>554 000</u>
3.1200.300.043	Andre utgifter	40 000
3.2000.300.043	Inventar og utstyr - felles	
3.2001.300.043	Inventar og utstyr - Lesja	-
3.2002.300.043.	Inventar og utstyr - Lesjaskog	-
3.2003.300.043	Inventar og utstyr - Lesjaverk	-
3.2200.300.043	Utgifter til gravemaskin	
3.2500.300.043	Vedlikehald - Lesja	-
3.2501.300.043	Vedlikehald - Lesjaskog	-
3.2502.300.043	<u>Vedlikehald - Lesjaverk</u>	-
	Sum andre utgifter	<u>40 000</u>
3.3900.300.043	Tenesteyting - graving	28 000
3.3902.300.043	<u>Tenesteyting - brøyting</u>	16 000
	Sum tenesteyting	<u>44 000</u>
	Sum utgifter	638 000
3.6200.300.043	Salg - varer/tenester	-20 000
3.6201.300.043	Stell av graver	-40 000
3.6301.300.043	Festeavgift - Lesja	-115 000
3.6302.300.043	Festeavgift - Lesjaskog	-60 000
3.6303.300.043	Festeavgift - Lesjaverk	-10 000
3.7700.300.043	Overføring frå andre	-4 000
3.7900.300.043	Tenesteyting - u.kap. 300	-44 000
	Sum inntekter	<u>-293 000</u>
	RESULTAT - KAP. 300	<u>345 000</u>

KAP. 400 ANNA KYRKJELEG VERKSEMD

KAP. 410 Konfirmantundervisning

3.1100.410.044	Undervisningsmateriell	3 000
3.1200.410.044	Andre utgifter	4 000
3.1201.410.044	Servering	6 000
3.1700.410.044	<u>Konfirmantleir</u>	63 000
	Sum utgifter	76 000
3.6100.410.044	<u>Deltakeravgift</u>	-40 000
	Sum utgifter	-40 000
	Resultat Kap. 410	36 000

KAP. 411	Dåpsopplæring	
3.0100.411.044	Lønn i faste stillinger	88 000
3.0900.411.044	Pensjonspremie	17 000
3.0990.411.044	Arbeidsgjevaravgift	6 000
3.1000.411.044	Kontormateriell	
3.1100.411.044	Undervisningsmateriell	10 000
3.1200.411.044	Andre utgifter	10 000
3.1201.411.044	Servering	5 000
3.1600.411.044	Skyss prest, organist	5 000
3.1201.411.044	<u>Skyss kirkeverge, kirketjenere, diakon</u>	3 000
	Sum utgifter	144 000
3.7000.411.044	Overføring trusopplæringsmidlar	-144 000
	Sum inntekter	-144 000
	Resultat Kap. 411	-

KAP. 420	Kyrkjemusikk	
3.1200.420.044	Andre utgifter	
3.2000.420.044	<u>Noter til organisten</u>	5 000
	Sum	5 000

KAP. 430	Diakoni	
3.0100.430.044	Lønn i faste stillingar	535 000
3.0500.430.044	Ekstrahjelp - overtid	
3.0900.430.044	Pensjonspremie	101 000
3.0990.430.044	<u>Arbeidsgjevaravgift</u>	37 000
	Sum	673 000
3.1000.430.044	Kontorutgifter	3 000
3.1200.430.044	Andre utgifter	6 000
3.1201.430.044	Kost - servering	2 000
3.1300.430.044	Telefon	4 000
3.1500.430.044	Kurs - diakon	8 000
3.1601.430.044	Skyss - diakon	6 000
3.1650.430.044	Klegodtgjersle	-
3.1700.430.044	Reiseutgifter	2 000
3.1860.430.044	<u>Forsikring tilsette</u>	
	Sum	31 000
	Sum utgifter	704 000
3.7100.430.044	Overføring folketrygden	
3.7000.430.044	Tilskott frå Bispedømmekontoret	-337 000
3.7502.430.044	<u>Overføring frå Dovre kyrkjelege råd</u>	-184 000
	Sum inntekter	-521 000
	Resultat Kap. 420 - Diakoni	183 000

KAP. 440	Gudstenester	
3.4650.440.044	Ofring - overførast til andre	50 000
3.4651.440.044	Fasteaksjon - overførast til andre	15 000
	Sum	65 000

3.8600.440.044	Ofring egne formål	-10 000
3.8650.440.044	Ofring - overførast til andre	-50 000
3.8651.440.044	<u>Fasteaksjon - overførast til andre</u>	-15 000
	Sum	-75 000
	Resultat - 440	-10 000

KAP. 449 Andre menigheitsarrangement

3.1200.449.044	Andre utgifter	12 000
3.1201.449.044	Kost/servering	20 000
3.1220.449.044	Konfirmantjubleum	23 000
	Sum	55 000
3.6100.449.044	Deltakeravgift konfirmantjubleum	-23 000
3.9400.449.044	Bruk av ubundne fond	
	Sum	-23 000
	Resultat - 449	32 000

KAP. 450 Sjong seterkapell

3.1200.450.044	<u>Andre utgifter</u>	2 000
	Sum utgifter	<u>2 000</u>
3.8407.450.044	<u>Gåver/ofringar</u>	-2 000
	Sum inntekter	<u>-2 000</u>
	RESULTAT - 450	<u>-</u>

KAP. 460 Blomsterfond

3.1202.460.044	Utg. Blomsterfond Lesja	8 000
3.1203.460.044	<u>Utg. Kyrkjegardskasse Lesjaskog</u>	8 000
	Sum utgifter	16 000
3.6202.460.044	Salg kondolansekort Lesja	-4 000
3.6203.460.044	Salg kondolansekort Lesjaskog	-1 000
3.9000.460.044	Renteinntekter	
3.9501.460.044	Bruk av Blomsterfond Lesja	-4 000
3.9502.460.044	Bruk av Kyrkjegardskasse Lesjaskog	-7 000
	Sum inntekter	-16 000
	RESULTAT - 460	<u>-</u>

KAP. 500 Kyrkjebladet

3.0301.500.044	Annen lønn	2 000
3.0990.500.044	Arbeidsgjevaravgift	
3.1200.500.044	Andre utgifter	-
3.1300.500.044	Porto - utsending KB	18 000
3.1301.500.044	Trykkeutgifter	
3.1400.500.044	Trykkeutgifter	52 000
3.1600.500.044	<u>Skyssgodtgjersle</u>	
	Sum utgifter	72 000
3.8700.500.044	Gåver	-72 000
3.9000.500.044	<u>Renteinntekter</u>	
	Sum inntekter	<u>-72 000</u>
	RESULTAT - 500	-
	SUM ALLE KAPITTEL	<u>-</u>

Kirker og kirkegårder i Lesja og Lesjaskog sokn

Tilstandsrapport 2015

Lesja kirke

- Kirken er i ganske bra stand. Noe malingslitt både innvendig og utvendig.
- Kirken er ikke tilrettelagt for handicappede. Plan for universell utforming må utarbeides. Her må det settes i gang en prosess.
- Belysning i kirken er ikke god, gir til dels dårlige arbeidsforhold for ansatte og besøkende.
- Løper må tas ut. Dette må utprøves evt. kjøpe ny.
- Lynvernanlegg er ok
- Sprinkleranlegg er ok
- Ny frostsikker vannpost
- Godt orgel

Kirkegården

- God plass på kirkegården. Noe dårlig terreng.
- Ikke mange nye graver som tas i bruk.
- Utvidelse ikke nødvendig

Lesjaverk kirke

- Kirken er i bra stand. Noe fukt i ene hjørnet av kirken. Usikkert hva dette kommer av. Har ikke forandret seg. Her må noen ha overoppsyn med dette.
- Kjelleren har kalkslag. Dette kan bli en utfordring.
- Sanitæranlegget er ikke bra.
- Panelovner skal skiftes i vinter
- Har grei tilgang for handicappede unntatt ved nattverd ved alteret.
- Orgel i god stand. Har hatt service på dette i år.

Kirkegården

- Kirkegården har fremdeles ledige graver og det er sikret areal for utvidelse. Har betalt litt for dette.
- 1. Avtale med grunneier er kommet på plass.
- 2. Venter på oppmåling fra kommunen
- 3. Husk å få inn dette i kommunens reguleringsplan

Lesjaskog kirke

- Kirken er i ganske bra stand.
- Spiret må prioriteres. Har vært lekkasje her som er tettet. Dette må følges opp.
- Taket på sakristiet er skiftet. Ellers er taket ok.
- Innvendig er kirken ok.
- Universell utforming ikke optimal. Må tas inn gjennom sakristiet ved hjelp av rampe.
- Mange trapper. Bratt opp til prekestolen.
- Orgel i god stand. Har hatt service i 2015.11.17

Kirkegården

- Kirkegården er ok. Nytt område tatt i bruk ca. 2000. Mye fjell.

Visitas i Elverum 19. – 22. og 25. september

I forbindelse med bispevisitas i Elverum
inviteres det til kulturkveld med allsang og dialog;

*«Kjemp for alt hva du har
kjært»*

Onsdag 21. september kl 19:00
i Elverum kirke

Oppmøte ved minnesteinen over de som ga sitt liv
i Leiret april 1940 (sør på Elverum kirkegård).

Medvirkende kor: Leirets damer
Hernes korforening

Sevat Lappegard i samtale med Knut Storberget m/ flere
Musikalsk ansvarlig: Daniel Bjørlo.
Programleder: Ole Kristian Bonden

Gratis inngang

Velkommen!

Hamar biskops visitas i Elverum 19. til 25. september 2016

Visitastforedrag

Del 1

Innledning

Jeg har denne uken gjennomført visitas i de fem soknene her i Elverum fellesrådsområde: Nordskogbygda, Hernes, Sørskogbygda, Heradsbygd og Elverum sokn.

Tema for visitasen har vært «Kan du høre folkets sang?»

Sammen har vi denne uken både fått synge og lytte, og vi har snakket sammen om hvordan det er å være kirke her.

I visitasreglementet for Den norske kirke heter det *"En visitas har som formål å støtte, inspirere og veilede menigheten og ansatte, og gjøre kirkens nærvær synlig i lokalsamfunnet».*

Dette har vært det overordnede perspektivet også for dagene i Elverum.

Takk til den lokale komiteen som har laget et visitasprogram som har speilet folkets sang på ulike vis; samlinger i de fem kirkene, møter med kirkens ulike rådsorganer, drøftinger med de ansatte, dialog med ulike samarbeidspartnere, og programposter som har latt oss oppleve både den felles sangen, instrumentenes klang og enkeltmenneskers stemme.

Dette visitastforedraget vil være todelt, hvor den første delen er et tilbakeblikk på visitastdagene, mens den andre delen handler om de utfordringer jeg vil gi til videre arbeid i tiden fremover.

Oppsummering av programmet

Mandag 19.september

Tonen ble satt for oss da vi møttes til morgensang i Heradsbygd kirke.

Ute lå det fortsatt morgentåke, men inne ble vi møtt av et lyst og åpent kirkerom.

Alterpartiets bilder av den hellige familie og av de tre vise menn minnet oss om at folkets sang er en sang av mennesker i forskjellige aldre og under ulike livsvilkår.

Etter morgensang i kirkerommet samlet vi oss til møte med de kirkelig ansatte i menighetssalen. Møtet bar preg av det mangfold av tjenestegrupper og kompetanse som finnes i Elverum, og yrkesstolthet og engasjement for arbeidet – både i den jobben som hver enkelt gjør, men også det som blir gjort i fellesskap.

Etter en god lunsj servert av menighetsrådet i Heradsbygd, dro vi videre til Sorenskrivergården barnehage. Der fikk vi møte barnas sang, vi ble både sunget for og fikk synge med, og det ble tid til omvisning i barnehagen.

Deretter reiste vi til Frydenlund skole. Det var så hyggelig å bli møtt av høflige og imøtekommende elever som allerede i skolegården kom for å håndhilse.

Inne i klasserommet til en av gruppene i 7.trinn, ble det tid til spørsmål og samtale, vi fikk høre elevenes erfaringer og minner fra godt samarbeid mellom skole og kirke, og vi fikk ta del i vakker salmesang.

Etter klassebesøket møtte vi skoleledelsen fra flere skoler, samt Elverum kommunes oppvekstsjef, til felles drøfting om skole-kirkesamarbeidet, og vi fikk blant annet høre tanken om at i Elverum skal alle i størst mulig grad få lik mulighet til læring og utvikling. Det er lange tradisjoner for godt samarbeid mellom kirke og skole her. Sammen snakket vi om hvordan dette kan videreutvikles i henhold til lov og planverk, i relasjonene mellom barnehagene, skolene og kirken.

Så var det tid for å reise til Nordskogbygda og kveldssang. Det var gledelig å se et godt oppmøte av folk i ulike aldre, fra barn til de eldste i blant oss. Og så fint å få høre familiekoret.

Etter kveldssangen i kirka gikk vi over til Kirkeby skole for møte med menighetsrådene i Nordskogbygda, Hernes og Sørskogbygda. På visitas er det viktig å sette av god tid til drøftinger med kirkas folkevalgte. Sammen med de ansatte kjenner de hvor skoen trykker, og hvilke utfordringer det må arbeides med. Møtet ble avsluttet med smakfull servering, og hyggelig fellesskap rundt bordet.

Tirsdag 20.september

Tirsdagen begynte med bedriftsbesøk hos Curida, hvor vi fikk innblikk i omstillingsarbeid, pågangsmot, eieforhold til egen arbeidsplass, samt betydningen av god kvalitet for å lykkes i krevende faser. Vi vet hvor mye det betyr med gode og trygge arbeidsplasser i lokalsamfunnet, og vi fikk se noe av hvordan det arbeides grundig for å sikre og videreutvikle bedriften.

Vi kjørte deretter til Sætre alders- og sykehjem, som ligger så vakkert til. Der møtte vi beboere og ansatte i festsalen. Det er så viktig å ha gode institusjoner for å ta vare på de eldste i blant oss.

Så reiste vi med lokal kjentmann Arve Øwre innover i Sørskogbygda og opp til Renosdammen. Vi fikk lære om flyktingerutene til Sverige under andre verdenskrig, og høre om enkeltmenneskers innsats for å hjelpe til å berge folk på flukt. I vår tid er det stillhet i skogen, og store kontraster til krigens dager. Samtidig kan vi ved hjelp av merking og informasjon få lytte til skogens og stienes stemmer, de minner oss om at også mange nordmenn gjennom historien har opplevd å måtte flykte for å berge livet.

Men også i vår tid er mennesker på flukt.

Fra lunsj i nydelig septembervær ved Renosdammen, reiste vi til Folkvang og møte med flyktingetjenesten. Salen var full av mennesker, og vi ble møtt av et fantastisk kulturprogram med livsglede, utfoldelse i sang, dans og kunst, og sterke fortellinger fra unge mennesker som har opplevd å være på flukt, og nå er i gang med prosessen med å integreres i samfunnet vårt.

Så var det tid for møte med ledelsen for pleie- og omsorgstjenesten i kommunen. Sammen fikk vi tid til å snakke om den kirkelige betjeningen på institusjonene og i hjemmetjenesten, og hvordan dette arbeidet kan videreføres, styrkes, systematiseres og utvikles. Det ble også tydelig for oss hvordan kirkelig nærvær knyttet til kommunens arbeid med pleie og omsorg, blant annet gjennom diakonens arbeid, utløser frivillighet og bygger livskvalitet for de ulike brukere og beboere.

Et annet godt diakonalt tilbud ble vi vitne til gjennom å spise middag på Generalgården, hvor mange møtes annenhver tirsdag til fellesskap og godt og

næringsrikt måltid. Det var imponerende å se den frivillige innsatsen som ligger bak denne tradisjonen.

Så reiste vi tilbake til Sørskogbygda hvor det var tid for kveldssang. Det var gledelig å møte et fellesskap av mennesker i alle aldre, og høre både folkemusikkgruppa og skolekorpset i et kirkerom vakkert pyntet av naturbarnehagen og barna fra «Sammen i kirka».

Deretter ble det tid til et besøk i Elverum kirke hvor korskolen hadde øvelser med ulike grupper. Det er fint å få være vitne til hvordan Elverum prioriterer et kirkemusikalsk korarbeid med høy kvalitet og god ledelse. Vi fikk høre vakker sang, og det ble tid til samtale med barna.

Etterpå var det møte med menighetsrådene i Elverum og Heradsbygda i Generalgården. Det var også her fint å merke engasjementet for det lokale kirkelivet, og sammen få tid til å snakke om hva vi ønsker for kirka både nå og i framtida.

Onsdag 21.september

Dagen etter begynte i det nye driftsbygget ved Elverum kirkegård. Vi fikk omvisning i det flotte bygget, og møte med kirkegårdsarbeiderne. Med yrkesstolthet og engasjement arbeider de ansatte for at kirkegårdene skal fremstå vakre og velstelte, selv om det i perioder kan være krevende å få tid til alt som skal gjøres.

Veien gikk videre til Glåmdalsmuseet, hvor vi fikk omvisning i utstillingen Latjo Drom, og møtte representanter for tater/romanifolket. Viola og Marenius Karlsen sang, og vi fikk høre fortellinger, både om stolthet og styrke i folkets kultur, men også fortellinger om den undertrykkelse og forfølgelse tater/romanifolket har vært utsatt for av Den norske kirke, Norsk misjon blant hjemløse, og samfunnet ellers. Jeg kjenner behov for igjen å beklage Den norske kirkes bidrag til dette. Det gjorde et sterkt inntrykk å høre om prosessene knyttet til forsoning og oppreisning, og de utfordringene man fortsatt står i.

Deretter var det møte med Festspillene i Elverum. Denne festivalen med høy kvalitet har lenge vært et bærende element i Elverums kulturliv, og den har også på ulike måter involvert kirken. Vi drøftet hvordan dette samarbeidet kan styrkes og videreutvikles.

Vi kjørte til Hernes kirke for å møte barnekoret. Sammen fikk vi en fin stund i kirka. Det er godt å lytte til barnas sang, og merke at det arbeides godt med korarbeid også i Hernes.

Elverum folkehøgskule sto sentralt i dagene 9.-11. april 1940. Her var konge og regjering samlet, her ble viktige avgjørelser tatt.

I forbindelse med besøket på folkehøgskulen fikk vi både høre fortellingen fra krigsdagene, og de siste årenes prosess med arbeidet knyttet til filmen «Kongens Nei», ble presentert. At kongen sa nei, ble et ja til noe annet, et ja til å kjempe for frihet og rett. Dette inspirerer og utfordrer også i vår tid.

Så fulgte møte med Elverum kirkelige fellesråd. Sammen snakket vi om oppgavene knyttet til drift og forvaltning, og vi forberedte oss til neste dags møte med ledelsen i Elverum kommune.

På kirkegården i Elverum har dere nå reist en minnestein over de mobiliserte som falt under bombinga. Kulturkvelden i Elverum kirke under overskriften «Kjemp for alt hva du har kjær», begynte ute ved minnesteinen med taler, sang, avduking av steinen og lesning av navn på de mobiliserte som omkom.

Frihet koster. Det merket de som kjempet under andre verdenskrig. Men kampen for frihet koster også i dag. Det fikk vi høre mer om når kulturkvelden fortsatte inne i kirken. Hernes korforening og Leirets damer sang for oss, og vi fikk også synge mye sammen.

Torsdag 22.september

Torsdagens program startet med møte med kommunen. Politistasjonssjefen i Elverum deltok også på møtet. Elverum er i vekst, samfunnet er i endring og utvikling, og samtidig er det her som andre steder alltid utfordringer i forholdet mellom ressurser og behov. Vi samtalte om bo- og levekår i Elverum kommune,

sett både fra kommunens, kirkas og politiets ståsted. Når det oppstår kriser, blir kommune, politi og kirke ofte involvert. For at arbeidet i krisesituasjoner skal bli best mulig, er det viktig at man har god kjennskap til hverandre. Jevnlige møtepunkter og kontakt er slik sett av stor betydning.

Etter lunsj reiste vi til Østlendingen for å samtale om medias plass og rolle i lokalsamfunnet, endringene og omstillingene i mediehverdagen, og medias formidling av folkets stemmer. Mange kan kjenne det slik at det er krevende å stake ut kurs i møte med framtida, og mediebedriftene våre er av dem som kjenner dette aller tydeligst.

Mange barn og ungdommer her i området bruker tilbudene til Elverum kulturskole. I sitt ukentlige arbeid når de over 800 elever, og den enkelte får utvikle sine kunstneriske egenskaper og formidlingsevner, i samspill med andre. Det var flott å møte engasjementet hos kulturskolens ledelse. I møtet med kulturskolen fikk vi også høre vakker pianomusikk, og det ble tid til å drøfte videre utvikling av mulige samarbeidsområder, som for eksempel opplæring i orgel og langsiktig rekruttering til kirkemusikeryrket.

Konfirmasjonstiden er viktig for en stor andel av ungdommene i Elverumsområdet, og i Elverum kirke fikk vi være sammen med konfirmantene og høre om det gode og innholdsrike arbeidet som er etablert her over år.

Så reiste vi til Hernes kirke hvor det først var kaffe og sosialt samvær, før vi fikk være sammen om evensong, med gode bidrag fra blant annet Cantate Domino og Elverum kirkes ungdomskor.

Som dere forstår har det blitt lagt til rette for et godt og variert program. På ulike vis har vi fått høre og møte folkets sang slik den fremstår her i Elverum.

I neste del av visitasforedraget vil jeg peke på noen stikkord for videre arbeid i menighetene, i fellestrådet og i samarbeid med hele lokalsamfunnet.

Del 2

Bispedømmets måldokument har fem hovedområder, og jeg vil bruke dem som overskrift på utfordringene til menighetene i Elverum fellestrådsområde.

Det første hovedområdet er

I Gudstjenester og kirkelige handlinger

Kirken trenger å være relevant i sin tid, og det må stadig arbeides for å være en kirke som oppleves som nær og viktig i folks liv. Vi vet at kirkevanene hos folk har forandret seg; færre går ofte til gudstjeneste, mens flere kommer ved anledning. Det lokale kirkeåret er et sentralt verktøy som gir en oversikt over hva og når ulike tiltak skal være, og ses i lys av det som skjer lokalt i kirke og lokalsamfunn. Samtidig handler det ofte om ressurser, og derfor blir min første utfordring:

1) at man i soknene Heradsbygd, Nordskogbygda og Hernes ser nærmere på årshjul for menighetens liv, og hvordan lokalt kirkeår kan utvikles og fornyes i samarbeid med andre lokale samfunnsaktører

Kirkelivet i Elverum bærer preg av satsning på kirkemusikk. Det er flott å se det bevisste arbeidet som drives, med god kvalitet, og et aktivt og kompetent kirkemusikalsk fagmiljø i samspill med andre kirkelig ansatte og kulturelle aktører i nærområdet. For kirkemusikkens kvalitet er også gode orgler viktig. I et område med fem kirker, er det alltid en pågående prosess å vedlikeholde og fornye instrumentene i kirkene.

For å videreutvikle det kirkemusikalske arbeidet er min andre utfordring til de fem soknene:

2) å utarbeide Lokal plan for kirkemusikk, med særlig oppmerksomhet mot videre samarbeid med Festspillene i Elverum, kulturskolen, og andre kunst- og kulturaktører

Helt sentralt i gudstjenesteliv og kirkelige handlinger står de fem kirkerommene i Elverum. Det er alltid en glede å reise rundt og komme til de ulike kirkene i forbindelse med visitas. Kirkerommet er et bærende element i den lokale

identiteten som kirke, og et sentralt rom i møte med avgjørende hendelser i menneskers liv. Kirkerommet som fysisk sted, står i samspill med liturgi og ritualene som skjer der, og derfor er det viktig at disse ivaretas, og er ryddige og velholdte. Det er fint å se hvordan dere i Elverum er opptatte av å ta vare på og utvikle kirkebyggene. Det vitner om respekt og omtanke for den rollen disse byggene har i et lokalsamfunn; som et orienteringspunkt for livet og for fellesskapet på hvert et sted.

I arbeidet med fortsatt utvikling av kirkebyggene, vil jeg løfte fram utfordringer som gjelder Hernes og Nordskogbygda. Alterbildet i Hernes er mørkt, og det harmonerer ikke godt med det høyreiste og «luftige» kirkerommet. Våpenhuset i Hernes fremstår med for dårlige lysforhold: Jeg utfordrer derfor til:

3) Å arbeide med to forhold knyttet til Hernes kirke.

- a) At menigheten i samarbeid med Riksantikvaren, setter i gang en prosess med endring av alterbildet i Hernes kirke.*
- b) I samarbeid med Riksantikvaren å tematisere hvordan kirkens våpenhus kan fremstå med bedre lysforhold enn det gjør i dag.*

Neste utfordring er

4) Å arbeide med to forhold ved Nordskogbygda kirke.

- a) Å iverksette en prosess knyttet til universell adgang til kirkerommet.*
- b) Å se nærmere på oppbevaring og plass til lagring av kirketekstiler og annet inventar.*

Neste satsningsområde i bispedømmets måldokument er:

II Omsorg og solidaritet

Diakoni er kirkens navn på alt omsorgsarbeid. Den virkelige prøvesteinen for et fellesskap er hvordan vi makter å gi menneskeverd til alle og erkjenne at vi er avhengige av hverandre.

Her i Elverum har dere siden 2004 hatt diakon, og det foregår et omfattende diakonalt arbeid i samspill med andre ansatte og frivillige. Den femte utfordringen berører alle fem sokn:

5) å gjennomgå Lokal plan for diakoni, og herunder arbeide videre med tiltak i samarbeid med flyktningetjenesten i Elverum, med utgangspunkt i prosjektet «Det gode møtet»

Under overskriften «omsorg og solidaritet» hører også vern om skaperverket med. Vi har bare en jord, og vi er kalt til å verne om den. Her må også Den norske kirke gå foran, med vilje til endring og forslag til konkrete tiltak. Den sjette utfordringen knytter seg til dette:

6) at alle fem sokn i Elverum tar steg for å bli grønne menigheter, i tråd med tiltak og planer for dette.

Solidaritet strekker seg ut over landegrensene. I menighetenes liv blir dette ofte synlig når det er ofring i gudstjenestene, ved at vi samler inn penger til hjelpetiltak og andre gode formål i land hvor mennesker lider nød. Mange slike tiltak drives av misjonsorganisasjonene. I samarbeidsrådet for menighet og misjon for Hamar bispedømme, er vi opptatt av at flest mulig menigheter bør knytte seg til en konkret misjonsavtale. Min sjuende utfordring er derfor:

7) å starte en prosess hvor alle sokn i Elverum vurderer å knytte seg til en felles misjonsavtale

Så til et tema som er helt sentralt i et hvert lokalsamfunn. Det handler om hvordan vi tar vare på hverandre, i møte med alderdom, og sykdom av ulikt slag som utløser behov for omsorg. I Elverum er det lang tradisjon for kirkelig tilbud og tilstedeværelse på aldersinstitusjonene. Men gjennom de siste tiårene har mye i pleie og omsorgstilbudet endret seg, og derfor blir min åttende utfordring:

8) at man i samarbeid med kommunens pleie og omsorgstjeneste legger til rette for å styrke og utvikle det kirkelige tilbudet, og systematisere ulike tiltak.

Det tredje hovedområdet hentet fra bispedømmets måldokument, er:

III Barn og unge

Oppslutningen om dåp er fortsatt høy hos dere. Likevel viser tallene en synkende tendens. Noe av dette henger sammen med at vi blir et flerkulturelt samfunn, men også blant dem som selv tilhører Den norske kirke, er det færre som døver barna sine. Derfor lyder den niende utfordringen:

9) Utvikle tiltak og rutiner som kan bidra til stabil og høy oppslutning om dåp

Videre er samarbeidet med skoler og barnehager viktig.

Det er på tre arenaer barn og unge på en særlig måte får kjennskap til kristen tro og tradisjon. Den første arenaen er hjemmet, hvor det grunnleggende verdifundamentet legges. Den andre arenaen er kirkens trosopplæring, hvor vi har som mål å styrke barnas tilhørighet til kirken gjennom delaktighet.

Den tredje arenaen er i barnas dagligliv i barnehager og skoler. I Elverum er det allerede et godt samarbeid mellom kirke og skole, og mellom barnehage og kirke, men jeg vil likevel legge frem som en tiende utfordring:

10) Å videreutvikle plan for samarbeidet mellom skole, kirke og barnehage i tråd med gjeldende lov- og planverk, gjeldende for alle fem sokn. Dette må skje i nær dialog med Elverum kommune ved oppvekstsjefen.

Det neste temaet er:

IV Kirken i lokalsamfunnet

31.oktober 2017 er det 500 år siden Martin Luther slo opp sine 95 berømte teser på kirkedøra til slottskirken i Wittenberg. Dette markerte starten på reformasjonen, som på så mange vis har preget også Norge som land og samfunn. Neste år er det tid for å markere dette. Det er lagt mange planer for hvordan 500-årsjubileet kan markeres i Den norske kirke, men også lokalt er dette en viktig anledning. For eksempel er bibeloversettelse til den enkeltes morsmål, og fremveksten av salmesang og salmebøker, noe reformasjonen ga avgjørende bidrag til. Min ellefte utfordring blir derfor

11) å se nærmere på hvordan reformasjonsjubileet kan markeres lokalt i menighetene i Elverum

I lokalsamfunnet har kirke og kommune nytte og glede av godt samarbeid innen mange områder. Det handler dypest sett om et felles engasjement for hvordan det skal kjennes å være menneske i det lokalsamfunnet vi er del av.

Her i Elverum er det tradisjon for godt samarbeid mellom kirke og kommune.

Det er de siste 20 årene investert betydelige beløp for å utvikle kirkegårdene i Elverum og sikre tilstrekkelig gravarealer. Etter denne prosessen har alle soknene tilstrekkelig gravarealer i så lang tid som det er rimelig å planlegge. Det forutsetter imidlertid at en holder fast ved den planen som ble laget for utvidelsen av Elverum kirkegård. Den godkjente planen forutsetter at all bebyggelse innenfor det utvidete område skal rives. Det omfatter også Svenskebyvegen barnehage, som i sitt tomteareal svarer til ca 450 gravplasser. Disse gravplassene er regnet med og er en forutsetning for vurderingen som er gjort, at det ikke trengs å anlegges ny kirkegård i Elverum de neste 50 år.

Behovet for å få frigitt hele arealet innenfor det planlagte utvidelsesområdet forsterkes ved behovet som nå etter hvert vil melde seg, for gravplass for mennesker med annet livssyn enn det kristne. Fellesrådets ansvar tilsier at en del av den utvidete kirkegården bør settes av til graver for andre livssyn.

Behovet for seremonirom for andre livssyn må tas med i de vurderinger som gjøres i forbindelse med uløste bygge- og lokaliseringssaker. Det gjelder det gamle gravkapellet, behov for nye kirkekontorer og Elverum menighets behov for plass til de virksomheter som ikke kan finne sin plass i kirkerommet. Dette må sees i nær tilknytning til Elverum kirke og kirkegården.

Hele sentrumsområdet vil i de kommende åra preges av vekst og utvikling. I dette må kirken, kirkegården og hensiktsmessige kontorlokaler for ansatte sikres tilstrekkelig plass.

Elverum kirke er svært mye i bruk. Med mange mennesker innom kirkehuset året rundt, er praktisk tilrettelegging viktig. I Elverum kirke er sakristiet overbelastet med flere ulike funksjoner.

For å møte alt dette jeg nå har nevnt, er min tolvte utfordring:

12) å gjøre en helhetlig vurdering av flere uløste bygge- og lokaliseringssaker ved Elverum kirke og kirkegård: hva det gamle kapellet skal brukes til, behovet for visningsrom, alternativt seremonirom, toaletter for Elverum kirke, ny inngang til kirka for å ta inn bårer, nye kirkekontorer og kirkas behov for rom for sin virksomhet i tillegg til kirkerommet.

Som samfunnsaktør er det avgjørende at kirken når ut med god og sakssvarende informasjon om sin virksomhet. Hverdagen vår har på mange måter blitt preget av en annerledes og langt mer omfattende informasjonsflyt enn for kun noen få år siden.

Min trettende utfordring er:

13) å arbeide med informasjonsstrategi særlig knyttet til nettsider, sosiale medier og lokale aktører i mediebransjen.

Det siste punktet jeg vil snakke om i dag er:

V Medarbeiderskap og organisering

Her i Elverum har dere en kvalitetsbevisst og kompetent stab som arbeider godt sammen i møte med mange ulike oppgaver i de fem soknene. Kontoret er godt organisert og legger til rette for god utnyttelse av tid. Det arbeides målrettet og med bevissthet på resultat. Det er viktig at det kan være en kontinuerlig prosess der alle ansatte deltar og der arbeid og oppgaver kan drøftes opp mot de mål som er satt.

Min siste utfordring er derfor:

14) å sette av tid til møte for alle ansatte minst fire ganger årlig, hvor det arbeides tverrfaglig med mål og med ulike arbeidsoppgaver som gudstjenesteliv, trosopplæring, diakoni, kirkemusikk, drift, økonomi og organisering.

Avslutning

Så er tiden kommet for å takke for visitasen. Hjertelig takk til alle som har vært involvert i planlegging og tilrettelegging. Takk for tillit, gjestfrihet og hyggelige bordfelleskap.

Takk til alle for mange gode møter med mennesker i alle aldre. Jeg tar alle disse møtene med meg, alle håndtrykk, smil og ordskifte, ja, alt jeg har opplevd under visitasen. Hjertelig takk.

Og ikke minst: Takk for sangen. La oss fortsette å lytte til hverandre og synge sammen, i hverdag, helg og høytid.

Gud velsigne Nordskogbygda, Hernes, Sørskogbygda, Elverum og Heradsbygd sokn.

Gud velsigne Elverum.

Solveig Fiske
Hamar biskop

Visitas i Elverum 19. til 25.september 2016

Utfordringer fra Hamar biskop

- 1) *at man i soknene Heradsbygd, Nordskogbygda og Hernes ser nærmere på årshjul for menighetens liv, og hvordan lokalt kirkeår kan utvikles og fornyes i samarbeid med andre lokale samfunnsaktører*
- 2) *å utarbeide Lokal plan for kirkemusikk, med særlig oppmerksomhet mot videre samarbeid med Festspillene i Elverum, kulturskolen, og andre kunst- og kulturaktører*
- 3) *Å arbeide med to forhold knyttet til Hernes kirke.*
 - a) *At menigheten i samarbeid med Riksantikvaren, setter i gang en prosess med endring av alterbildet i Hernes kirke.*
 - b) *I samarbeid med Riksantikvaren å tematisere hvordan kirkens våpenhus kan fremstå med bedre lysforhold enn det gjør i dag.*
- 4) *Å arbeide med to forhold ved Nordskogbygda kirke.*
 - a) *Å iverksette en prosess knyttet til universell adgang til kirkerommet.*
 - b) *Å se nærmere på oppbevaring og plass til lagring av kirketekstiler og annet inventar.*
- 5) *å gjennomgå Lokal plan for diakoni, og herunder arbeide videre med tiltak i samarbeid med flyktningetjenesten i Elverum, med utgangspunkt i prosjektet «Det gode møtet»*
- 6) *at alle fem sokn i Elverum tar steg for å bli grønne menigheter, i tråd med tiltak og planer for dette.*
- 7) *å starte en prosess hvor alle sokn i Elverum vurderer å knytte seg til en felles misjonsavtale*

8) at man i samarbeid med kommunens pleie og omsorgstjeneste legger til rette for å styrke og utvikle det kirkelige tilbudet, og systematisere ulike tiltak.

9) Utvikle tiltak og rutiner som kan bidra til stabil og høy oppslutning om dåp

10) Å videreutvikle plan for samarbeidet mellom skole, kirke og barnehage i tråd med gjeldende lov- og planverk, gjeldende for alle fem sokn. Dette må skje i nær dialog med Elverum kommune ved oppvekstsjefen.

11) å se nærmere på hvordan reformasjonsjubileet kan markeres lokalt i menighetene i Elverum

12) å gjøre en helhetlig vurdering av flere uløste bygge- og lokaliseringssaker ved Elverum kirke og kirkegård: hva det gamle kapellet skal brukes til, behovet for visningsrom, alternativt seremonirom, toaletter for Elverum kirke, ny inngang til kirka for å ta inn bårer, nye kirkekontorer og kirkas behov for rom for sin virksomhet i tillegg til kirkerommet.

13) å arbeide med informasjonsstrategi særlig knyttet til nettsider, sosiale medier og lokale aktører i mediebransjen.

14) å sette av tid til møte for alle ansatte minst fire ganger årlig, hvor det arbeides tverrfaglig med mål og med ulike arbeidsoppgaver som gudstjenesteliv, trosopplæring, diakoni, kirkemusikk, drift, økonomi og organisering.

VISITASPROGRAM ELVERUM 19.-25. SEPTEMBER 2016

MANDAG 19. SEPTEMBER

Kl.	Hvor	Hva
0900	Heradsbygd kirke	Morgensang
0930	Heradsbygd kirke/menighetsalen	Møte med ansatte
1300	Sorenskrivergården barnehage	Besøk
1400	Frydenlund skole	Klassebesøk
1430	Frydenlund skole	Orientering og samtale om skole/kirke samarbeid
1800	Nordskogbygda kirke	Kveldssang
1830	Kirkeby skole	Møte med menighetrådene i østre Elverum

TIRSDAG 20. SEPTEMBER

Kl.	Hvor	Hva
0900	Curida	Bedriftsbesøk
1030	Sætre alders- og sykehjem	Institusjonsbesøk - Andakt
1130	Sørskogbygda/Renosdammen	Orientering om flyktingerutene
1330	Folkvang	Besøk og orientering om flyktingetjenesten
1500	Moen sjukehjem, festsalen	Møte med pleie- og omsorg.
1600	Generalgården	Tirsdagsmiddag
1730	Sørskogbygda kirke	Kveldssang
1900	Elverum kirke	Korskolen
2000	Generalgården	Møte med menighetsrådene i Elverum og Heradsbygd

ONSDAG 21. SEPTEMBER

Kl.	Hvor	Hva
0830	Driftsbygget Elverum kirkegård	Orientering
1000	Glomdalsmuseet	Besøke utstillingen Latjo drom. Orientering om NOU2015:7
1230	Generalgården	Møte med festspillene i Elverum
1345	Hernes kirke	Hernes barnekor
1445	Elverum folkehøgskole	Orientering om Kongens nei.
1600	Elverum folkehøgskole	Middag
1700	Generalgården	Møte med kirkelig fellesråd
1900	Elverum kirkegård	Markering ved minnestein etter de som falt under bombinga av Elverum 1940
1930	Elverum kirke	«Kjemp for alt hva du har kjært» : Kulturkveld med allsang og dialog

TORS DAG 22. SEPTEMBER

Kl.	Hvor	Hva
1000	Rådhuset	Møte med kommunens politiske og adm. ledelse
1300	Møte med Østlendingen	
1430	Kulturskolen	Besøk og orientering om kulturskolen
1700	Elverum kirke	Konfirmanttime
1830	Hernes kirke	Kaffe
1900	Hernes kirke	Evensong

SØNDAG 25. SEPTEMBER

Festgudstjeneste i Elverum kirke kl. 1100

Predikant: biskop Solveig Fiske, liturg: Ole Kristian Bonden, kantor: Ole Andreas Fevang, Cantate Domino, Elverum kirkes barnekor dir. Maria Notland, diakon Line Bakke, menighetsprest Marit Stenrud-Buflod.

Kirkekaffe på Elvarheim med visitasforedrag kl. 1230.

Visitasrapport fra Elverum sokn

Elverum menighet arbeider etter visjonen «Kirke for livet – en levende, inkluderende og tjenende folkekirke.» 'Kirke for livet' uttrykker både at kirken skal romme hele livet og favne menneskers liv fra fødsel til død, men det gir også uttrykk for en kirke som er på livets side i møte med mennesker og hele skaperverket.

Menighetsrådets hovedmålsetting er at mennesker i alle aldre og ulike livssituasjoner i Elverum sokn skal kjenne tilhørighet til kirken. Vi ønsker å være en kirke som formidler den tro, det håp og de verdier som er dens grunnlag, som hjelp til større helhet og sammenheng i livet.

1. Gudstjenester og kirkelige handlinger

1.1. Gudstjenester

Gudstjenestene søndag er menighetens faste samlingspunkt. Gudstjenesteforordningen for Elverum sokn foreskriver 96 gudstjenester i året. De siste årene er det årlig holdt mellom 90-96 gudstjenester. (2015/91 – 2014/96 – 2013/92)

Det holdes gudstjenester hver søndag kl. 11, og på alle helligdager (unntatt 2. påskedag). Det holdes også andre gudstjenester på kveldstid med varierende innhold og profil. Det kan være gudstjenester knyttet til noen av trosopplæringstiltakene eller konfirmantarbeidet, eller mer alternative og eksperimenterende temasamlinger som Allsangkveld (4) og Kirketorg (2). Gjennom allsangkveldene ønsker vi å stimulere menighetssangen i samarbeid med lokale kor. Kirketorgene tar opp aktuelle temaer i tiden for å gi dybde og perspektiv i rammen av kirkerommet og enkel liturgi – ofte med innbudte gjester. Om lag ti gudstjenester holdes på andre dager, og er vanligvis knyttet til høytidsmarkeringer for barnehager, ungdomsskolen eller forsvaret.

Gudstjenestebesøket i Elverum sokn har økt de siste 20 årene med 36%. Folketallet har i samme periode gått opp med 16%. De gudstjenestene som direkte berører folks egne livserfaringer er godt besøkt og representerer en stor bredde i befolkningen.

Folks gudstjenestevaner er i endring. Færre mennesker går regelmessig hver søndag. Flere går gjerne etter anledning. En bevisst og langsiktig strategi med å skape gudstjenester knyttet til høgtider og livsriter, livsfaser og livserfaringer har gitt resultater.

Besøket julaften økte fram til 2007, men har nå gått noe tilbake(2007/2550 – 2013/1900). I 1997 økte man fra tre til fire gudstjenester julaften, og vi har gitt de fire gudstjenestene

litt ulik profil. Barnekorene har vært viktige i profileringen av to av gudstjenestene. De siste 5-10 årene har oppslutningen om barnekorarbeidet vært synkende, og dermed har også besøket gått ned på julegudstjenestene der de deltar. Trenden på landsbasis har de siste årene vært synkende på julaften. Et fornyet fokus på korarbeidet og deres medvirkning julaften fra to til tre gudstjenester, sammen med enda bedre praktisk tilrettelegging for å gi gode gudstjenesteopplevelser, er tiltak for å legge til rette for julaften som gudstjenestedag for mange.

Juledag og påskens gudstjenester er profilert med høy kunstnerisk kvalitet og rom for høytid. Oppslutningen er stabil.

Oppslutningen om konfirmasjonstidens gudstjenester påvirkes av antall konfirmanter (se 1.3.) Konfirmantarbeidet er integrert i gudstjenestearbeidet, og konfirmantene medvirker som medliturger ved de fleste gudstjenester i konfirmantåret. En bevissthet om konfirmasjonstidens gudstjenester, der vi ønsker å favne livssammenhengene konfirmantene står i, og at dette er gudstjenester som berører flere generasjoner. I tillegg sørger vi for tilstrekkelig antall konfirmasjonsgudstjenester så alle som vil kan komme. Dette er tiltak som har lagt til rette for økende oppslutning om disse gudstjenestene.

De fleste trosopplæringstiltak knyttet til hvert årstrinn munner ut i en gudstjeneste. Dette har vitalisert de tradisjonelle familiegudstjenestene, og utvidet gudstjenestetilbudet for barnefamilier. Også kvaliteten på disse gudstjenestene har økt gjennom mulighetene gudstjenestereformen og trosopplæringsreformen ga oss. I tillegg til fireårgudstjenester, som har en lang historie, har vi nå babygudstjeneste og myldremesse, gudstjeneste på helligtrekongersdag (7 år) og 2. pinsedag (10 år). Gudstjenester knyttet til tiltak for 5, 6, 8, 9 og 11 – års-fasen følger i likhet med fireårgudstjenestene normal liturgi-grunnordning.

Også samarbeid med 4. trinn på de fire barneskolene munner ut i en gudstjeneste med god deltakelse og involvering av elevene.

Allehelgensdag markerer vi minnegudstjeneste hvor navnene på de som er gravlagt fra Elverum kirke siste år leses opp. Det har vært et mål for oss å møte behovet for å minnemarkering etter dødsfall, og vi har nettopp søkt å gi denne dagen og denne gudstjenesten et bevisst preg av dette. På denne, og flere andre gudstjenester gjennom året, deltar koret Cantate Domino. Også barne- og ungdomskorene er integrert i gudstjenestearbeidet gjennom året.

Det er ellers innarbeidet gudstjenester i samarbeid med sanitetsforeningen og pensjonistkoret (eldremesse fastelavnssøndag), Elverum hagelag (høsttakkefest), 1. mai-komiteen (solidaritetsgudstjeneste 1. mai), Pinsekirken, Metodistkirken og Frelsesarmeen (økumenisk gudstjeneste på såmannssøndagen), og med Mjølner speidergruppe (lysmesse). Skaperverkets dag blir markert med utendørsgudstjeneste på det gamle kirkestedet i Triangelparken i juni, og gudstjenesten på søndagen nærmest St. Hans med setermesse på Nubben seter i Strandbygda. 2. juledag er det grendegudstjeneste på Rustad.

Oppslutningen om disse gudstjenestene er stabil, og gudstjenestene har etter hvert blitt en innarbeidet tradisjon.

Økningen i gudstjenestebesøket er større enn både folkeveksten, og økningen tiltakene knyttet til trosopplæringsreformen skulle tilsi. Prosentvis representerer folketilveksten i denne perioden en større andel andre religioner og livssyn, og vil ikke automatisk gjøres gjeldende som forventet økt gudstjenestedeltakelse. I tillegg er det ikke tilsvarende økning i konfirmantkullene. Dåpstallet er gjennomsnittlig lavere nå mindre enn for 20 år siden. Likevel øker gudstjenestebesøket med 36%.

De viktigste tiltakene er at antall gudstjenester er økt fra 80-96 (gudstjenesteforordningen). Det har skapt rom for ca. 25 gudstjenester i tillegg til søndagens hovedgudstjeneste. Det har gitt muligheter for mer spesifikk tilhørighetsbygging og å kunne løfte fram kirka som et aktivt samlingssted i byen i tillegg til kulturtilbudet som gis. En mangeårig strategi med å bygge tilhørighet har gitt resultater. De som går på gudstjeneste har et motiv. De går ikke bare av vane, men har en bevisst forventning som berører eget liv. Det er denne berøringen med livet vi har villet legge til rette for, gi rom for og bevisst møte i gudstjenestens form og innhold. Å gi gudstjenesten kvalitet er å gi livet kvalitet. Oppslutningen gir oss en pekepinn om vi er relevante. Men målet er ikke statistikken, men å bygge tilhørighet og å være en 'kirke for livet'.

Utfordringene framover kan deles i to. For det første utfordres vi til å være lydhøre og å legge til rette for stadig nye, gode og relevante gudstjenesteopplevelser. Vi må fortsatt søke samarbeidsrelasjoner i lokalmiljøet, arbeide med kvalitet, og tenke langsiktig.

For det andre utfordres vi av den realiteten at stadig flere går sjelden til gudstjeneste, mens færre går ofte. Gudstjenestens liturgi og salmer er ikke like innarbeidet i menighetens bevissthet som det kunne synes før, og gudstjenesten som et sosialt fellesskap hvor man treffer kjente er svekket. Det første utfordrer til strategisk arbeid spesielt gjennom trosopplæring og samarbeidsrelasjoner som barnehage, skole og lokalt kulturliv. Det andre utfordrer oss diakonalt i å møte, se og ta i mot mennesker som søker noe annet eller mer enn det rituelle fellesskapet. Det er likevel viktig for oss at dette ikke gjøres til et mål for gudstjenestearbeidet som så gjennomført vektlegger det rituelle fellesskapet, men gis oppmerksomhet der behovet oppstår/er.

Begge utfordringene vil også klinge med i arbeidet med den enkelte gudstjeneste, og hvordan denne tilrettelegges.

1.2. Dåp

Det er omtrent 100 dåp i året i Elverum sokn (2015/91 – 2014/101 – 2013/103). De siste 20 årene har tallet sunket fra ca. 130 i året til 100. Vi har ikke grunnlag for å finne nøyaktig dåpsprosent, men sammenholder vi antall personer i kommunen født det enkelte år med Den norske kirkes medlemsregister over medlemmer og tilhørige på det enkelte

årstrinn, gir det oss en pekepinn på utviklingen. Prosenten har gått gradvis nedover fra 79% i snitt for 1995-99, til 67% i snitt for 2010-14. Tendensen er tilsvarende på landsbasis. Årsaken kan være innvandring (hvor ingen er medlem i Dnk), andelen som ikke er medlemmer i fertil alder øker, og at medlemmer i kirka i større grad enn før unnlater å døpe barna sine.

Vi ønsker å gjøre dåp tilgjengelig og åpen. Spedbarnsdåp er viktig for folkekirka både teologisk og organisatorisk. Samtidig finnes det stadig flere unge og voksne som ikke er døpt eller er medlemmer av Den norske kirke. Mange av disse er ikke døpt, fordi foreldrene ville vente med dåp til barnet kunne bestemme selv. Andre er døpt, men i et annet kristent kirkesamfunn og har flyttet til Norge.

Vi har tatt tak i dette gjennom felles stabsdag for ansatte (i kjølvannet av bispedømmets fagdager). Det er lagt til rette for elektronisk påmelding til dåp som gjør påmelding til dåp enda mer tilgjengelig. Vi må blant annet vurdere videre tidspunkt for dåp utenom søndag kl. 11, og om tilgjengeligheten er god nok. Gjennom menighetsblad har vi satt temaet på dagsorden. Dette må skje regelmessig. Det blir også gitt informasjon via babysang. En bevissthet blant alle ansatte skal gi oss en kultur hvor dåpen blir viktig, verdsatt og feiret.

Arbeidet med gudstjenesten, dåpsliturgien og dåpens plass i gudstjenesten har gitt oss gode tilbakemeldinger på praktisering av dåp. Vi har lenge ønsket å ha en bevissthet om dåp som en viktig og integrert del av søndagens gudstjeneste. Vi vil fortsatt framover fokusere positivt på spedbarnsdåp og legge til rette for dette gjennom informasjon og gode seremonier. Samtidig må vi rette mer oppmerksomhet på unge og voksne som potensielt vil søke dåp, og legge forholdene til rette for dette, uten at det går på bekostning av vår dåpsteologi og folkekirkeprofil.

1.3.Konfirmasjon

Vi har valgt å ha kirkerommet og det som skjer der, både som mål og metode for konfirmasjonstida. Kirka som rom for livstolkning og tro – og livet som en vandring er sentralt. Alle undervisningssamlinger er lagt til Elverum kirke. Søndagens gudstjenester er integrert i konfirmantopplegget med konfirmanter som medliturger.

Presentasjonsgudstjenesten, samtalegudstjenesten og konfirmasjonsgudstjenesten har vektlagt konfirmasjon som livsrite som berører fellesskapet, og de store linjene med tradisjon, tro og tilhørighet. Konfirmasjonstur er lagt til Nidarosdomen som en pilegrimstur, som trekker linjene til historien og til den verdensvide kirke. Konfirmantene får utdelt Konfirmantbibelen og læreboka «Veien til konfirmasjon», som konfirmantlærere i Elverum menighet har utviklet og skrevet selv.

Oppslutningen om konfirmasjon kan variere en del fra år til år avhengig av størrelsen på årskull og prosentvis påmelding. Vi har i dag drøyt 100 konfirmanter i året (2016/133 – 2015/101 – 2014/107 – 2013/88). De siste 20 årene har oppslutningen om konfirmasjon i Elverum vært stabil mellom 60-70% av hele årskullet.

1.4. Vigsler

Det er ca. 15 vigsler i året i Elverum sokn (2015/14 – 2014/21 – 2013/13). Det er en nedgang de siste 20 årene (1995-99/29) Flere som kommer for å gifte seg er utenbysboende. Vi har lagt til rette for informasjon på våre hjemmesider, og en konsulent i administrasjonen har definert oppgave med å ha kontakt og følge opp forberedelsene til vigsler. Erfaringen er at mange planlegger i god tid, har mange spørsmål og trenger veiledning. Vi inviterer også til vigselssamling i Elverum kirke på våren, med informasjon og til inspirasjon. Her deltar prest, kantor, kirketjener og konsulent med ansvar for vigsler.

1.5. Gravferd

Det har vært et ønske og en bevisst strategi i Elverum menighet at menighetens gravferder skjer fra kirkerommet. Tidligere hendte det at gravferder ble forrettet fra Elverum kapell. Vi ønsker å knytte alle livsritene til kirkerommet, og vi ønsker ikke å gjøre forskjell ut i fra forventet antall besøk. Gravferdene er viktige hendelser i lokalsamfunnets liv som bygger tilhørighet.

Det er ca. 140 gravferder i året i Elverum kirke (2015/151 – 2014/127 – 2013/143). Vi er opptatt av å møte de sørgende på en god måte i alle ledd. Sørgesamtaler foregår vanligvis i hjemmene, og legges til rette for at presten kan delta på minnesamvær i etterkant. Det er viktig for Elverum menighet at kirka tar det ansvaret som påhviler dem i forbindelse med gravferd. Det innebærer også at det er kirketjener som er ansvarlig for praktisk tilrettelegging for seremonien i kirkerommet. Våre prester og kantorer står til tjeneste med å veilede der det oppstår behov for dette. Vi ønsker å møte pårørende med åpenhet og empati, og sørge for gode seremonier. Avspilling av musikk er ikke vanlig i kirkens liturgier, men det åpnes unntaksvis for dette, og da vanligvis knyttet som solonummer etter minnedelen i gravferd.

Ved senking av kiste benyttes tau, og det senkes helt ned. Ved bisettelse bæres kisten ut i ventende bil, som så kjører til krematoriet. Arbeidet med minnetaler spesielt, og liturgien generelt, er blitt tematisert blant prestene. I Elverum menighet tenner vi lys for den døde som avslutning på minnedelen, med ordene: La ditt evige lys skinne for NN. Vi ønsker også at overgivelsesmotivet er tydelig i bønn etter tale. Dette er momenter i liturgien som tydelig ivaretar og forener folks behov for omsorg for den døde med Guds omsorg og oppstandelsestroen.

2. Omsorg og solidaritet

Elverum menighet arbeider ut ifra en målsetting om å være inkluderende og tjenende i alt vi gjør. I vårt diakonale arbeid søker vi å nå bredt ut, og gjerne i samarbeid med andre.

Besøktjenesten for eldre er den høyest prioriterte arbeidsoppgaven innenfor vårt diakonale arbeid. Det vil si hjemmebesøk og institusjonsbesøk. Her har diakonen dialog med kommunens PRO-avdeling/Tjenestekontoret. Antall besøkere er nå rundt 30, noe som er en del færre enn årene før. (2015/29 – 2014/73 – 2013/64). Dette har også redusert antall som har fått besøk, og antall besøkstimer (2015/897 – 2014/3504 – 2013/3025). Besøktjenesten har vært i en omstillingsfase etter skifte i diakonstillingen, men er nå godt etablert. Besøktjenesten ønsker å forebygge ensomhet og bedre livskvaliteten for eldre i kommunen. Besøkere er frivillige som kurses av diakon.

Diakonen har ansvar for en aktivitetskafé i samarbeid med Møteplassen i Elverum og Frivilligsentralen. Dette er et åpent dagtilbud til alle som ønsker å møtes til sosialt samvær, hobbyaktiviteter, trim og varm lunsj. Dette skjer i kommunens lokaler. Diakon og to frivillige har ansvar for dette hver tredje fredag.

Menigheten har i flere år tilbudt sorggruppe for etterlatte, og både prester og diakon tilbyr sjelesorg. Sokneprest og diakon sitter også i kommunens kriseteam.

Menigheten har de siste årene hatt et tilbud om tirsdagsmiddag i Generalgården. Det er et lavterskeltilbud for de som ønsker å spise i fellesskap med andre. Antallet varierer fra 30-70 personer pr. middag. Ti frivillige deltar i samarbeid med diakonen om middagen annenhver uke.

Diakonien er videre involvert i hyggetreff ved omsorgsboligene på Jotunhaugen, og Julebord på Møteplassen. Det arrangeres sommerfest for alle ansatte og frivillige i menighetene i Elverum i samarbeid med menighetspedagogene. Diakonen har også et samarbeid med menighetspedagogene i forbindelse med en årlig helgeleir for 12-åringer i kommunen, der temaet er internasjonal diakoni.

Elverum menighet er medeier i Frivilligsentralen i Elverum, i Møteplassen Elverum, i Kirkens Nødhjelp og Kirkens SOS Hedmark/Oppland. Vi er medlem i Nambiaforeningen.

Konfirmanter deltar i Kirkens Nødhjelps fasteaksjonen. Menigheten har misjonsavtale med NMS knyttet til arbeidet ved Nådehemmet i Bangkok. Fire ansatte og tre konfirmanter var på studiereise til Bangkok for tre år siden.

Institusjonstjenesten har de siste årene blitt noe svekket, med blant annet færre andakter på Moen. Jotunhaugen og Lyngholtet har kun andakt julaften. Det er nå på Moen sjukehjem opprettet et samtaletilbud to ganger i måneden, hvor diakonen samarbeider med de ansatte. Det er behov for både pastorale, musikalske, sjelesørgeriske og miljømessige resurser i en styrking av institusjonstjenesten.

Vi ser behovet for å bli enda bedre i samspill med andre ansatte, frivillige og samarbeidspartnere for å gi mer kvalitativ omsorg til flere. En systematisering av det

diakonale arbeidet knyttet opp mot det øvrige arbeidet i menigheten vil kunne gi bedre oversikt over muligheter og behov.

Integreringsarbeid, spesielt knyttet til flyktninger, gir oss utfordringer både med å skape mellommenneskelige møteplasser og rituelt fellesskap. I løpet av høsten gjennomføres et diakonalt integreringstiltak, prosjektet «Det gode møte». Gjennom dette tiltaket ønsker menigheten å opprette et fast samarbeid med flyktningetjenesten i kommunen.

Menigheten har også opprettet et samarbeid i et av kommunens rusomsorgstilbud. Et nyopprettet samarbeid med Pinsekirken og Lions skal drifte et kveldstilbud for rusavhengige en gang i måneden.

Utfordringene videre også være knyttet til å synliggjøre kirkens diakonale tilbud utad i kommunen, og å knytte nye samarbeidsbånd. En stor utfordring ligger også i å rekruttere nok frivillige til menighetens besøkstjeneste.

3. Barn og unge

3.1. Trosopplæring "Sammen i kirka"

Elverum menighet fikk prosjektmidler til en fornyet trosopplæring i 2006 for å utvikle tiltak for 4-10 åringer. I 2008 fikk vi ytterligere midler for å arbeide med en systematisk og sammenhengende trosopplæring for barn og unge 0-18 år. Dette gjorde det mulig å ansette to menighetspedagoger som arbeider i alle de fem menighetene i fellesrådsområdet.

Vår visjon for trosopplæringsarbeidet er at vi vil være en levende folkekirke der barn og unge får erfare at de hører de til. Det betyr at alle våre tiltak og samlinger foregår i kirkerommet, og har fokus på symboler, kjernetekster, salmer fra salmekanon og liturgi. Dette gjør at barna kan være deltakende i det som skjer i gudstjenestene, og ikke blir sett på som innslag utenom det ordinære. Vår erfaring er at trosopplæringsgudstjenestene er et høydepunkt for barna og deres familier. Det er flott å se den forankringen barna har fått til det som skjer i kirkerommet.

Elverum menighet tilbyr babysang, småtroll-trall og troll-trall for barn fra 0-4 år. Dette er fellestiltak med de andre menighetene, men foregår i Elverum sokn. Fra barna er 4 til de er 10 år, inviteres de til punktuelle samlinger i kirkerommet knyttet opp mot kirkeåret og høgtider. Det er ulikt antall samlinger i forkant, men alle tiltak ender i en gudstjeneste. Gjennom trosopplæringsarbeidet, har Elverum menighet fått tradisjon for både Helligtrekongersfest i januar og Kirkas bursdagsfest i pinsen.

For aldersgruppen 11-13 år inviteres det til helgesamlinger, i samarbeid med de fire andre menighetene. 11'ern foregår i Elverum kirke. Etter konfirmasjonsalder holder menigheten

lederkurs for ungdom. Dette kan vanskelig bli et breddetiltak, men menigheten har hvert år utdannet ungdom som både bidrar som ledere for de yngre barna og som er medledere på konfirmanttur til Trondheim.

Oppslutningen om trosopplæringstiltakene i Elverum menighet er høyest på babysang og Kirkeboka mi for fireåringer, som begge ligger på rundt 50 %. Totalt ligger oppslutningen på 25 % (2015) for barn mellom 4 og 10 år, noe som er en økning fra tidligere år. For de eldre aldersgruppene er tallene mellom 8-15 %, noe som viser at dette er et krevende alderssegment å arbeide i. En gledelig utvikling i 2016 er det nye tiltaket vi etablerte for 13-åringer; Fredagsnatta. Her hadde vi 15 % oppslutning – en klar forbedring da vi har avlyst tiltak for denne aldersgruppa de senere årene pga manglede deltakelse.

Det er en utfordring å være en stor menighet i en by, der det er mange aktiviteter for barn og unge. Selv om våre tiltak er tidsbegrenset, opplever vi at det til tider kan være krevende å konkurrere med det øvrige fritidstilbudet.

Vi arbeider kontinuerlig for å utvikle og revidere våre tiltak slik at de blir mer attraktive for barn og unge, men ønsker samtidig å beholde vår grunntanke om å utruste dem til å kunne leve i sin tro og oppleve at de har en kirke for livet som de hører til i.

3.2. Samarbeid barnehager og skoler

Vi har et godt samarbeid med barnehager og skoler i soknet.

Alle barnehager inviteres til samlinger i Elverum kirke før jul og påske. Før jul er det samlinger foran julekrybba, med julesanger og gjenfortelling av juleevangeliet. Det gjennomføres om lag 15 slike samlinger a en halvtime, og alle barnehagene er med.

Før påske er det påskesang i Elverum kirke, med gjenfortelling av påskeevangeliet – og feiring av livets oppstandelse. Barnehagebarna har forberedt sanger og pynta kirka. Vi samler alle barnehagebarna, fordelt på to gudstjenester a en halvtime, noe som utgjør ca. 800 barn og voksne.

Dette tilbudet er ikke formalisert ved en skriftlig avtale, men har blitt en tradisjon gjennom snart 20 år.

Det er formalisert skole-kirke-samarbeid med 3. 4. 5. og 6. trinn på de fire barneskolene i soknet. Her tilbys opplegg knyttet til KRLE faget: kirkehuset og dåpen (3.), kirkehuset og gudstjenesten (4. trinn), sorg, død og begravelse (5. trinn), middelalderdag med vekt på pilegrim- og lokale helgentradisjoner (6. trinn). Til samlingene har elevene forberedt seg på skolen, og blant annet øvd inn salmer.

Med unntak av samarbeid for 4. klasse, foregår alle samlingene i skoletid og i Elverum kirke. På middelalderdagen gjennomføres pilegrimsvandring over Glomdalsmuseet til kirka. Opplegget for 4. klasse innebærer i tillegg til et kirkebesøk, besøk og forberedelser av gudstjenesten på skolen – og deltakelse på søndagen gudstjeneste. Det er påmelding til gudstjenesten, og oppslutningen varierer mellom 25-75% av elevene.

Det gjennomføres kun julegudstjeneste for Elverum ungdomsskole, fordelt på to gudstjenester siste skoledag. Gudstjenesten har vekt på lesning av juleevangeliet og synging av julesanger. I tillegg holdes en kort preken, Frans av Assisis bønn, Fadervår og velsignelsen. Det er skolen som spesielt ønsker julegudstjenesten siste skoledag.

Prester, menighetspedagoger og kantorer har i fellesskap utarbeidet en liste over salmer til bruk i opplæring og gudstjenester i Elverum kirke. Gjennom barnehage og skole-samarbeid, samlinger i trosopplæringen, konfirmanttid og barnekorarbeid – skal alle barn og unge i Elverum ha lært 30 kjernesalmer –til bruk i gudstjenester og kirkelige handlinger.

3.3. Elverum kirkes korskole

Elverum kirkes korskole har lange tradisjoner, og det er drevet barnekorarbeid på nasjonalt nivå. De siste årene har profilen vært noe endret, noe ustabilitet på ledersiden, og oppslutningen har sunket. Siden 2016 har fornyet satsing gitt gode resultater. Ansettelse av kantor i 100%, med ansvar for barne- og ungdomskorene i 60% har gitt oss den kompetanse og stabilitet vi ønsker. Ny inndeling av barnekorene, og oppstart av ungdomskor, har på kort tid vist imponerende resultater. Fortsatt er oppslutningen noe lav blant de yngste, men systematisk oppbygging og vektlegging av kvalitet både på det musikalske og miljømessige, gir gode forutsetninger for en positiv utvikling. Korarbeidet er godt integrert i gudstjenestelivet. Elverum menighet bidrar med betydelige midler til barnekorarbeidet.

4. Kirken i lokalsamfunnet

Elverum er et sted i vekst. Både innflytting fra bygder og distriktene rundt Elverum, men også arbeidssøkende fra andre deler av landet bosetter seg i vårt sokn. Det bidrar til ulike impulser, og et mer åpent og mangfoldig samfunn. Samtidig er ikke tilhørigheten til den lokale kirke like selvsagt der mobiliteten er stor. Det tar gjerne tid å knytte bånd til sin kirke. Et regelmessig gudstjenestetilbud, kirkelige handlinger i kirkerommet og et godt kulturtilbud, er med på skape tilhørighet til kirken og det som skjer der. Spesielt med trosopplæringstiltak fra 0-18 år, og godt samarbeid med barnehager og skoler, har spesielt barn og barnefamilier funnet veien til Elverum kirke de senere årene. Samtidig utfordres vi av å være synlige i et samfunn med mange aktører og hvor mye skjer.

Kirken har stor tillit i lokalsamfunnet. Det er gode samarbeidsrelasjoner med kommune, barnehager, skole og aldersinstitusjoner. Også høgskole, sykehus og forsvaret er i dialog med lokalmenigheten og benytter seg av vår kompetanse og tjenester.

Kirken er synlig i det offentlige rom. Eget menighetsblad i samarbeid med de fire andre menighetene i kommunen – Kirkebakken, kommer med fire nummer i året og distribueres

til alle husstander. Samtidig med at vi gikk fra seks til fire nummer i året, har vi forbedret den visuelle profilen, og parallelt bygd opp informasjonskanal på hjemmeside og egen facebook-side.

Kirka i Elverum er også relativt ofte synlig i media, først og fremst gjennom avisa Østlendingen. Det er god dekning av våre arrangementer, og kirka blir regnet med.

Elverum kirke står åpen alle dager i året. Denne ordningen med åpen kirke har vi fått til gjennom et samarbeid med vektertjenesten ved kjøpesenteret Kremmertorget, som låser om kvelden. Vi har ikke oversikt over antall besøk utenom arrangementer, men en protokoll hvor folk kan skrive navnet sitt, indikerer at det er daglig folk innom åpen kirke. Kirkens plassering, midt i byen med ei åpen dør – er et godt bilde på den kirke vi vil være i lokalsamfunnet.

5. Medarbeiderskap og organisering

Siden 1992 har det vært felles kirkekontor i Elverum, med kontorer for alle kirkens ansatte (med unntak av kirkegårdsarbeidere, kirketjenere og renholdere.) Samlokalisering har skapt en samarbeidskultur mellom embet- og rådslinjen – og mellom alle ansatte. Mange oppgaver, høyt aktivitetsnivå og mange medarbeidere utfordrer oss på en særskilt måte til å avsette tid til planlegging og møter. Det kan være utfordrende i en hektisk arbeidshverdag. Det er også stort press på aktiviteter i kirkerommet og forventninger til de ansatte. Felles målsettinger og god kommunikasjon er forutsetninger for å lykkes.

Vi har organisert oss med en koordinerende sokneprest, som står i tettere dialog med kirkeverge og kontorleder/prostens saksbehandler, og koordinerer det kirkefaglige arbeidet i kommunens 5 sokn.

Det gjennomføres felles planmøte for ansatte hver tirsdag kl. 0845-0945. Dette ledes av kontorleder, i samarbeid med koordinerende sokneprest. Det er planer om månedlige felles planmøter hvor også kirkegårdsdrift, kirketjenere og renholdere deltar.

Menighetsrådet møter ca. 10 ganger i året, og et arbeidsutvalg bestående av leder, nesteleder og sokneprest, med konsulent for menighetsrådet som sekretær, møter i forberedende møter. De har også delegert myndighet i enkelte saker.

Elverum, 31. august 2016

Ole Kristian Bønden

Sokneprest i Elverum

VISITASRAPPORT 2016 HERADSBYGD SOKN

Rapporten er skrevet i sokneprestens sykefravær. Den avgrenser seg til det som gjelder Heradsbygd sokn spesielt. Den kirkelige tjeneste er i stor grad samordnet for alle soknene i fellesrådsområdet, planer for trosopplæring, konfirmasjon og diakoni er bygget over samme lest, og de ansatte har et godt utviklet tverrfaglig samarbeid ved samme kirkekontor. Når det gjelder de mer overordnede strategiske vurderinger, vises derfor til rapporten for Elverum sokn.

1. Heradsbygd sokn

Heradsbygd sokn har 2200 innbyggere. Folketallet er stabilt. Soknet var fram til 1997 annekst til Elverum sokn, men har siden 1997 hatt eget menighetsråd. Folket i Heradsbygd har hatt sterk tilhørighet til Elverum kirke. Heradsbygd kirke har sin spesielle historie, ble bygget som forsamlingshus, ble så kapell og så soknekirke fra 1997. Bygget har blitt mer og mer kirke for hver milepæl og ble vakkert pusset opp til 100-års jubileet i 2011. Soknet fikk kirkegård i 1995. Inntil da hadde heradsingene gravplass ved Elverum kirkegård. Soknet har barneskole. Soknet har ingen aldersinstitusjoner.

2. Målsettinger

Soknet har hatt samme folkekirkelige metode som de øvrige sokn i Elverum med målsetting om å utvikle tilhørighet mellom folk og kirke med vekt på livstolkning, allmenne livserfaringer og integrasjon i lokalsamfunnet. Dette overordnede målet gjenfinnes i planene for trosopplæring, konfirmasjon og diakoni, som stort sett er de samme for alle soknene i Elverum.

Det har vært stor ustabilitet i prestedtjenesten i soknet siden 1995 på grunn av sykdom og på grunn av hyppige presteskifter. Dette har svekket kontinuiteten i arbeidet.

3. Gudstjenester og kirkelige handlinger

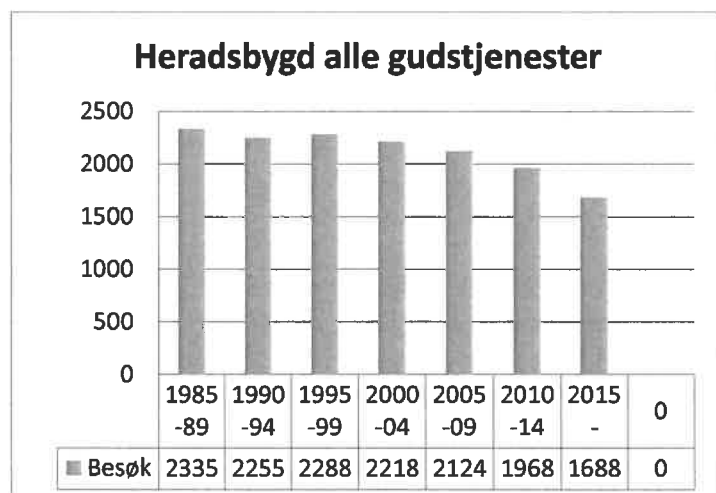
3.1 Gudstjenester

Antall gudstjenester ble ved forordningen i 2008 satt opp og ble justert i 2011 til 32 gudstjenester pr år. Forordningen fra 1997 hadde 26. Økningen var begrunnet i stabilt høyt folketall. Et sokn med 2200 innbyggere bør ha gudstjeneste minst annen hver søndag. Samtidig ble det lagt vekt på å arbeide med et gudstjenestemønster som skulle legges opp etter de ulike *causa*, «anledninger», som utløser kirkegang.

Gudstjenestebesøket var stabilt og relativt høyt med ca 1,03 gudstjenestebesøk pr innbygger fram til ca år 2000. Etter tusenårsskiftet har det tendert ned. Nedgangen 2000-2014 er ca 11%, som er mindre enn tilsvarende nedgang i hele landet (14%) og i Hamar bispedømme (16%), men det er en påfallende annerledes utvikling enn i nabosoknet Elverum sokn, som har hatt en økning på 36 % i samme periode. Soknene arbeider stort sett etter samme metode. Ustabilitet i prestedtjenesten kan være noe av forklaringen. Det har ikke gitt samme kontinuitet i de tilhørighetsskapende tiltak som er så viktig i folkekirkestrategien. Jevnt, høgt og stabilitet i gudstjenestebesøk fra 1985-2000 var resultat av et langsiktig arbeid med å skape gudstjenester knyttet til livsfaser, livserfaring, høytider, samarbeid med skole og barnehage og lokal integrasjon.

Menigheten arbeider seg nå inn igjen mot det integrasjonsarbeidet som lå til grunn tidligere, og som på grunn av ustabilitet i prestedtjenesten har sviktet noe de siste 15 årene. Det er nå revitalisert samarbeid med korps, speidere og skole. Soknet vil ha nytte av å arbeide med et årshjul for å systematisere dette arbeidet.

I diagrammet under vises gudstjenestebesøket alle gudstjenester 1985-2015.

Ved vedtak om lokale grunnordninger er det lagt vekt på at soknene i Elverum skal ha samme hovedmodell for gudstjenestene og samme musikk. Samtidig er reformens målsetting om stede egne gudstjenester fokusert. Det gjelder tilpassing til dag, tema og sted og involvering av frivillige og uttrykk fra lokalmiljøet. Reformen er positivt mottatt og har gitt mange muligheter for å skape gode gudstjenester.

3.2 Dåp.

Gjennomsnitt antall dåp pr år de tre siste 5-års perioder har i Heradsbygd vært stabilt med 16, 16 og 15 i siste periode. Det er lite dåpseksport og dåpsimport til soknet. Dåpsprosenten i soknet er ikke mulig å regne ut. For Elverum fellesrådsområde er antall døde av de fem siste årskull (født 2010-2014) gjennomsnitt 67%. I Heradsbygd er den trolig noe høyere.

3.3 Konfirmasjon

Antall konfirmanter har vært noe ustabil fra år til år. Gjennomsnitt pr år for de tre siste 5-års perioder har vært litt avtakende; 22, 20 og 18. Konfirmasjonsprosenten i soknet ligger nær gjennomsnittet for Elverum fellesrådsområde som er 60-70 %.

Soknet har samme konfirmasjonsopplegg som i fellesrådsområdet. Opplegget vektlegger konfirmasjonen som livsrite og de store linjene med tradisjon, tro, tilhørighet og egen identitet. Utgangspunktet for konfirmasjonsopplegget er at konfirmanter tas på alvor som fullverdige kirkemedlemmer og skal få innføring i å bruke kirka si. Det er i Elverum utarbeidet en konfirmantbok tilrettelagt for den lokale kirke. Sentralt i opplegget er å skape trygghet og tilhørighet til kirkehus og kirkas ritualer slik at de når de vokser til, kan finne det naturlig å bruke kirka i sitt eget liv. Konfirmanter er ministranter ved gudstjenestene, og konfirmantturen går til Nidarosdomen der konfirmanter får se og delta i den samme gudstjenesten de kjenner fra sin hjemkirke, men i dommen i full målestokk.

3.4 Vigsler

Det er få vigsler i Heradsbygd kirke. Gjennomsnitt pr år for de tre siste femårsperioder er 5, 3 og 3, der 3 er siste periode.

3.5 Gravferd

Etter at soknet fikk kirkegård i 1995, gravlegges om lag halvdelen av dødsfallene i soknet ved Heradsbygd kirkegård, om lag 10 pr år. Familiene har gjennom flere hundre år hatt gravene

sine ved Elverum kirkegård og Elverum kirke. Disse vil benyttes i lang tid framover. En kirkegård med alt den betyr av følelser og tradisjon, er et viktig sted i enhver bygd. At kirkestedet i Heradsbygd nå også har kirkegård, vil bety mye for å utvikle tilhørighet mellom kirke og folket i bygda.

4. Omsorg og solidaritet

Det er ansatt soknediakon i Elverum (fra 2004) som har ansvar for å utvikle det kirkelige omsorgs og solidaritetsarbeidet i alle soknene. Det er et diakoniutvalg med representanter fra alle menighetsråd. Kirka er medeier og representert i styre for Møteplassen og for Frivillighetssentralen, som er tiltak for hele kommunen. Andre diakonale tiltak som gjelder alle sokn, er integreringsarbeid for flyktninger, «tirsdagsmiddag» (lavterskel tilbud for dem som ønsker å spise middag sammen med andre), sorggruppe og fellesskapstiltak på aldersinstitusjonene. Det er utviklet en besøkstjeneste som i 2015 gjennomførte 897 besøk. 24 av disse var i Heradsbygd sokn.

Konfirmantene er bøssebærere i Kirkens Nødhjelps fasteinnsamling.

5. Trosopplæring

Heradsbygdbygdsokn fikk trosopplæringsmidler i 2008. Det er et trosopplæringsutvalg med representanter fra alle menighetsrådene.

Den visjonen som bærer trosopplæringen i soknene i Elverum, er at vi vil være en levende folkekirke der barn og unge får erfare at de hører til. Det betyr at alle tiltak og samlinger foregår i kirkerommet, og har fokus på symboler, kjernetekster, salmer fra salmekanon og liturgi. Dette gjør at barna kan være deltakende i det som skjer i gudstjenestene og at de ikke blir sett på som innslag utenom det ordinære. Vår erfaring er at trosopplæringsgudstjenestene er et høydepunkt for barna og deres familier. Det er flott å se den forankring barna har fått, til det som skjer i kirkerommet.

Oppslutningen i Heradsbygd har vært stigende og er nå gjennomsnitt 36 % for aldersgruppa 4-10 år. Dette er høyere enn tilsvarende gjennomsnitt for hele landet.

6. Samarbeide barnehage skole

Det er høytidssamarbeid med barnehagen før jul og før påske. Skolen har gudstjeneste før jul. Det er en avtale med skolen om prosjektsamarbeidet med bestemte klassetrinn: 3 trinn; dåpen, 4.trinn; kirkehus, gudstjeneste og samarbeid om å lage en gudstjeneste, 5.trinn; allehelgen, død og gravferd. Det er nå tatt initiativ for å løfte fram igjen samarbeidet med 3. og 4.trinn etter noen år pause.

7. Oppsummering

Kirka i Heradsbygd har en kort historie som selvstendig sokn (18 år) og med egen kirkegård (20 år). Det trengs tid for å bygge opp tilhørighetstradisjoner til dette kirkestedet. Menighetsråd og prest må arbeide meget langsiktig og med forstand se etter de bærende elementer i å utvikle tilhørighet mellom kirke og folk. Helt grunnleggende er gudstjenestefeiringen. Det er et skritt i riktig retning at antall gudstjenester er økt og at gravferder forrettes fra Heradsbygd kirke. Første vilkår for å bygge tilhørighet til kirke er at det hender noe på kirkestedet. Men det gjenstår mye arbeid med å utvikle et årshjul for å initiere og utvikle tilhørighetsmekanismene. Den tradisjonsrike høsttakkegudstjenesten er et godt eksempel på et slikt tiltak. Den har både kvalitet og bredde. Menighetsrådets initiativ for en egen julekonsert er også et tiltak som er med på å feste kirkestedet til stedets års- og

livsrytme. På samme måte er trosopplæringen viktig for å knytte de unge generasjonene til kirkehuset. Det er gledelig at oppslutningen om trosopplæringstiltakene har tatt seg opp og nådd et så høgt nivå.

Fra perioden 1985 til 2000 ligger det flere gode spor på integrasjon og tilhørighetsbyggende tiltak. Noen av disse sporene kan gås opp igjen i arbeidet med årshjulet. Særlig viktig med tanke på utvikling av gudstjenestene, ville det være å få etablert et barnekor igjen, på samme måte som i Hernes sokn. Fellesrådet har kantorressurser som skal kunne gjøre det mulig.

Elverum, 06.09.2016

Sevat Lappegard

VISITASRAPPORT 2016 HERNES SOKN

Rapporten er skrevet i sokneprestens sykefravær. Den avgrenser seg til det som gjelder Hernes sokn spesielt. Den kirkelige tjeneste er i stor grad samordnet for alle soknene i fellesrådsområdet, planer for trosopplæring, konfirmasjon og diakoni er bygget over samme lest, og de ansatte har et godt utviklet tverrfaglig samarbeid. Når det gjelder de mer overordnede strategiske vurderinger, vises derfor til rapporten for Elverum sokn.

1. Hernes sokn

Hernes sokn har 1400 innbyggere. Folketallet stiger med noe høyere antall enn gjennomsnitt i aldersgruppa under 20 år. Det er tilflytting til soknet. Soknet har hatt kirke fra 1935, urnekirkegård fra 1992 og fullverdig kirkegård fra 2015. Soknet har barneskole. Soknet har ingen aldersinstitusjoner.

2. Målsettinger

Hernes sokn er fra 2005 et satsingsområde innen fellesrådsområdet med det målet å styrke Hernes kirke som kirkested og samlingspunkt i bygda. Dette er nedfelt også i sokneprestens stillingsbeskrivelse.

Tiltak som er satt i gang:

- øke antall gudstjenester fra 26 (forordning 1997) til 32 pr år (forordning 2008)
- innarbeide «Hernes kulturkirke» (fra 2007)
- organisert trosopplæring (fra 2008)
- starte barnekor (2007)
- anlegge kirkegård (2015)
- løfte brukskomforten i kirka med etterisolering av kirketaket (2012)

Alle tiltakene har oppnådd gode resultater. De kommenteres nedenfor under det enkelt avsnitt. Etterisolering av kirka har betydd mye for å få større trivsel rundt arrangementene – og har halvert fyringsutgiftene.

Soknet har hatt samme folkekirkelige metode som de øvrige sokn i Elverum med målsetting om å utvikle tilhørighet mellom folk og kirke med vekt på livstolkning, allmenne livserfaringer og integrasjon i lokalsamfunnet. Dette overordnede målet gjenfinnes i planene for trosopplæring, konfirmasjon og diakoni, som stort sett er de samme for alle soknene i Elverum. I perioden 2007-2013 la prest større vekt på metodisk å arbeide fram et aktivt trosfellesskap. Dette kommenteres nærmere under «Gudstjeneste» nedenfor.

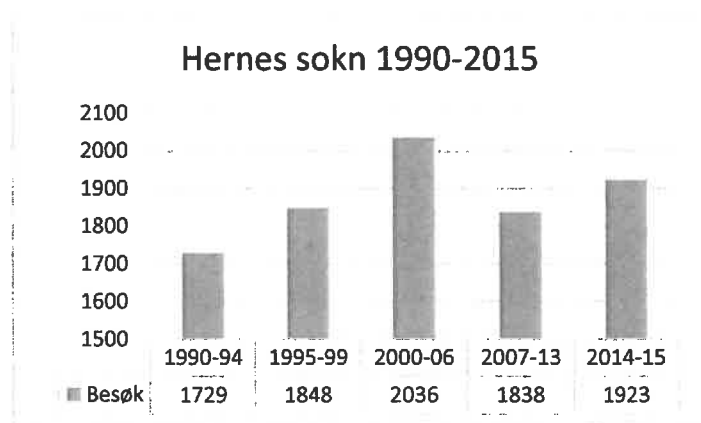
3. Gudstjenester og kirkelige handlinger

3.1 Gudstjenester

Etter at antall gudstjenester ble økt fra 26 til 32 pr år, holdes det i skoleåret gudstjeneste annen hver søndag og 5 ekstra i høytidene og 17.mai. Om sommeren er det en gudstjeneste pr måned. Det er en skolegudstjeneste ved jul. Begrunnelsen for å øke antall gudstjenester var at høyere frekvens sterkere markerer kirka som samlingssted, «det foregår noe i kirka», og at et høyere antall gav flere *causa*, «anledning», for folk til å oppsøke kirka. Det siste, flere anledninger, ble ikke utnyttet. Målsettingen dreide i 2007 fra en folkekirkelig *causa*-tenkning til å legge sterkere vekt på gudstjenesten som trosfellesskapets samling. I stedet for en forventet økning i gudstjenestebesøket med flere gudstjenester, ble det da et fall i besøket på ca 10 %, som er ca 200 besøkende. Det statistiske materialet viser at Hernes hadde en jevn, ubrutt stigning i gudstjenestebesøket fra slutten av 1980 tallet til 2006. Det økte ca 20 % fra 1990 til 2006. Dette var resultat av langsiktig arbeid med å skape gudstjenester knyttet til

livsfaser, livserfaring, høytider, samarbeid med skole og barnehage og lokal integrasjon. Med en annen metodisk tilnærming falt besøkstallet i løpet av de tre årene 2007, 2008 og 2009 tilbake til 1995-nivå. Besøket på julaften viser samme utvikling.

Fra 2014 bruker igjen prest og menighetsråd en folkekirkelig metode med vekt på *causa*. Gudstjenestebesøket har da begynt å ta seg opp igjen. Menigheten har tatt opp igjen integrasjonsarbeidet og bruker fra 2014 et årshjul som omfatter forslag til forskjellige typer gudstjenester fra samarbeid med skoleklasse, gudstjenester ifb med trosopplæring «sammen i kirka», blomstermesse med barnehage, skolekorps og til mer formpregede gudstjenester som evensong. Årshjulet har fortsatt mange uprøvde forslag og trenger å utvikles videre. I diagrammet under vises gudstjenestebesøket alle gudstjenester 1990-2015.

Det er lagt så vidt stor vekt på det metodiske i denne rapporten fordi utviklingen i gudstjenestebesøket så tydelig varierer etter valg av metode og dette har vært en nyttig erfaring for prest og menighetsråd.

Ved vedtak om lokale grunnordninger er det lagt vekt på at soknene i Elverum skal ha samme hovedmodell for gudstjenestene og samme musikk. Samtidig er reformens målsetting om stedegne gudstjenester fokusert. Det gjelder tilpassing til dag, tema og sted og involvering av frivillige og uttrykk fra lokalmiljøet. Reformen er positivt mottatt og har gitt mange muligheter for å skape gode gudstjenester.

Kvaliteten på gudstjenesten i Hernes er prioritert slik at det alltid er en av de faste kantorene som spiller. Det er utviklet et godt samarbeid med Hernes korforening som synger både som helt kor og som liturgisk gruppe.

Det ble startet et barnekor i 2007 som nå drives av menighetspedagog og kantor. Det har vært en suksess. Det er ca 25 barn med i koret. I løpet av de sju første årene (2007-14) har mer enn 100 barn vært medlemmer i koret. Barnekolet er en meget viktig faktor for å bygge opp tilhørighet rundt gudstjenestene.

3.2 Dåp

På grunn av tilflytting og relativt ung befolkning har Hernes et høgt antall dåp i forhold til folketallet. Soknet har av samme grunn en viss dåpseksport; foreldre som reiser «hjem» for å døpe. Gjennomsnitt antall dåp pr år siste tre 5-års perioder har vært økende: 10, 10 og 14. Dåpsprosenten i soknet er ikke mulig å regne ut. For Elverum fellesrådsområde er antall døpte av de fem siste årskull (født 2010-2014) gjennomsnitt 67%.

3.3 Konfirmasjon

Antall konfirmanter er stabilt. Gjennomsnitt pr år for de tre siste 5-års perioder er litt stigende; 12, 13 og 14. Konfirmasjonsprosenten i soknet er om lag 80 %, som er 10 % høyere enn gjennomsnittet for fellelrådsområdet.

Soknet har, med unntak for perioden 2007-13, samme konfirmasjonsopplegg som i fellelrådsområdet. Opplegget vektlegger konfirmasjonen som livsrite og de store linjene med tradisjon, tro, tilhørighet og egen identitet. Utgangspunktet for konfirmasjonsopplegget er at konfirmanter tas på alvor som fullverdige kirkemedlemmer og skal få innføring i å bruke kirka si. Det er i Elverum utarbeidet en konfirmantbok tilrettelagt for den lokale kirke. Sentralt i opplegget er å skape trygghet og tilhørighet til kirkehus og kirkas ritualer slik at de når de vokser til, kan finne det naturlig å bruke kirka i sitt eget liv. Konfirmanter er ministranter ved gudstjenestene, og konfirmantturen går til Nidarosdomen der konfirmanter får se og delta i den samme gudstjenesten de kjenner fra sin hjemkirke, men i dommen i full målestokk.

3.4 Vigsler

Det er få vigsler i Hernes kirke. Gjennomsnitt pr år for de tre siste femårsperioder er fallende 4,3 og 2.

3.5 Gravferd

Hernes kirke har ikke hatt kirkegård før i 1992, da det ble tilrettelagt for urnegravlegging. Det er opparbeidet ny kirkegård i 2015 som nå er klar til bruk. De siste ti årene har det i gjennomsnitt vært 4 gravferder pr år forrettet fra Hernes kirke og med nedsetting av urne. Når det nå er mulig også med kistegravlegging, er det forventet at folk gradvis vil ta kirkegården i bruk og holde gravferd fra Hernes kirke. Til nå har hernesingene brukt Elverum kirke ved gravferd og de har sine familiegraver ved Elverum kirkegård. En Kirkegård med alt den betyr av følelser og tradisjon, er et viktig sted i enhver bygd. At kirkestedet i Hernes nå også har kirkegård, vil bety mye for å utvikle tilhørighet mellom kirke og folket i bygda.

4. Omsorg og solidaritet

Det er ansatt soknediakon (fra 2004) som har ansvar for å utvikle det kirkelige omsorgs og solidaritetsarbeidet i alle soknene. Det er et diakoniutvalg med representanter fra alle menighetsråd. Kirka er medeier og representert i styre for Møteplassen og for Frivillighetssentralen, som er tiltak for hele kommunen. Andre diakonale tiltak som gjelder alle sokn, er integreringsarbeid for flyktninger, «tirsdaysmiddag» (lavterskel tilbud for dem som ønsker å spise middag sammen med andre), sorggruppe og fellesskapstiltak på aldersinstitusjonene. Det er utviklet en besøkstjeneste som i 2015 gjennomførte 897 besøk, hvorav 4 i Hernes sokn.

Konfirmanter er bøssebærere i Kirkens Nødhjelps fasteinnsamling.

5. Trosopplæring

Hernes sokn fikk trosopplæringsmidler i 2008. Det er et trosopplæringsutvalg med representanter fra alle menighetsrådene.

Den visjonen som bærer trosopplæringen i soknene i Elverum, er at vi vil være en levende folkekirke der barn og unge får erfare at de hører til. Det betyr at alle tiltak og samlinger foregår i kirkerommet, og har fokus på symboler, kjernetekster, salmer fra salmekanon og liturgi. Dette gjør at barna kan være deltakende i det som skjer i gudstjenestene og at de ikke

blir sett på som innslag utenom det ordinære. Vår erfaring er at trosopplæringsgudstjenestene er et høydepunkt for barna og deres familier. Det er flott å se den forankring barna har fått, til det som skjer i kirkerommet.

De som er ansatt i trosopplæringen har delt arbeidsoppgavene slik at de har hver sine menigheter. Den som har ansvaret i Hernes, har selv vokst opp i bygda og er kjent og har stor tillit. Det har medvirket til gode resultat. Oppslutningen har i Hernes vært 50 % i gjennomsnitt for all tiltakene med noe høyere prosent for de yngste årskullene og noe lavere for de eldste. Oppslutningsprosenten er høy sammenlignet med gjennomsnittet for hele landet.

6. Samarbeide barnehage skole

Det er høytidssamarbeid med barnehagen før jul og før påske. Det samarbeides med barnehagen om en blomstermesse i juni. Skolen har gudstjeneste før jul. Det er en avtale med skolen om prosjektsamarbeidet med bestemte klassetrinn: 3.trinn; dåpen, 4.trinn; kirkehus, gudstjeneste og samarbeid om å lage en gudstjeneste, 5.trinn; allehelgen, død og gravferd. Samarbeidet med 3. og 4.trinn trenger nå å løftes fram igjen etter noen år pause.

7. Hernes kulturkirke

Som del av satsingen på Hernes kirke som kirkested, ble begrepet «Hernes kulturkirke» lansert i 2007. Det var et initiativ i samarbeid mellom prest, kantor og frivillige, Det ble satt opp halvårlege program og prøvd ulikt innhold: Klassiske konserter, populærkonserter, filmkvelder, ungdomskonserter, bilder og musikk, foredrag. Begrepet «Hernes kulturkirke» har satt seg og skapt forventning og interesse. Oppslutningen har variert mye. Film var tiltaket med dårligst oppmøte. Best oppmøte har konserter med lokale aktører hatt.

På grunn av sin gode akustikk er Hernes kirke godt egnet for korframføringer. Elverums kirkekor, Cantate Domino har jevnlig konserter i Hernes kirke.

8. Oppsummering

Kirka i Hernes har gjennom mange år styrket sin stilling i bygda. Det snakkes mye positivt om kirka og det som skjer der, overfor ansatte og rådsmedlemmer og over sosiale media. Det er god oppslutning om menighetsrådsvalget. 2009: 29 %. 2011:32 %. 2015: 32%. Over et 30-års perspektiv har gudstjenestene samlet sett større oppslutning. Det kan være enkelte gudstjenester med få til stede. Dette er en stående utfordring i arbeidet med årshjulet. Brukes den folkekirkelige metode, er det grunn til å tro på enda større oppslutning framover. Kirkas trosopplæring har meget god oppslutning, og gjennom trosopplæringen knyttes viktige tilhørighetsbånd til innflytterfamiliene. Diakoni og Hernes kulturkirke gir kirka en bredere plattform for kommunikasjon i sitt lokalmiljø. Den nye kirkegården har gitt bygda et komplett kirkeanlegg.

Hernes vil som lokalsamfunn i Elverum vokse, utvikle og endre seg mye. I det bildet fins også Hernes kirke – som et viktig faktor for tilhørighet og livstolkning for dem som bor i bygda.

Elverum, 06.09.2016

Sevat Lappegard

Ca 80 % VISITASRAPPORT 2016 NORDSKOGBYGDA SOKN

Rapporten er skrevet i sokneprestens sykefravær. Den avgrenser seg til det som gjelder Nordskogbygda sokn spesielt. Nordskogbygda og Hernes har samme sokneprest. Den kirkelige tjeneste er i stor grad samordnet for alle soknene i fellelrådsområdet, planer for trosopplæring, konfirmasjon og diakoni er bygget over samme lest, og de ansatte har et godt utviklet tverrfaglig samarbeid. Når det gjelder de mer overordnede strategiske vurderinger, vises derfor til rapporten for Elverum sokn.

1. Nordskogbygda sokn

Nordskogbygda sokn har 700 innbyggere. Folketallet synker kraftig. Det er aldrende befolkning. Gjennomsnitt årskull er de siste 15 år 2-4 barn pr år. Gjennomsnitt er det 12 gravferder pr år. Illustrerende på nedgangen i folketallet er antall konfirmanter de siste 80 år:

År	1935	1965	1995	2015
Konfirmanter	37	25	12	5

Befolkningen er spredt. Det er ikke noe sentrum i soknet utenom skole og kirke på samme sted. Soknet har hatt kirke og kirkegård fra 1873. Soknet har barneskole. Soknet har ingen aldersinstitusjoner.

Lite barn og en aldrende befolkning betyr at gravferdene i soknet er viktige og store samlinger. Dette er en viktig del av kirkas liv i soknet. Samtidig har tradisjonelt en større del av kirkebesøket tilknytting til andre deler av livssyklusen med fødsel, dåp, oppvekst, skole, konfirmasjon. Med lite barn i soknet vil gudstjenestebesøket gå ned. Det er færre «anledninger» som utløser kirkegang. Soknet har en utfordring i hvordan aktualisere folkets tilhørighet til kirka utenom de anledninger som følger barnas livsløp.

2. Målsettinger

Soknet har hatt samme folkekirkelige metode som de øvrige sokn i Elverum med målsetting om å utvikle tilhørighet mellom folk og kirke med vekt på livstolkning, allmenne livserfaringer og integrasjon i lokalsamfunnet. Dette overordnede målet gjenfinnes i planene for trosopplæring, konfirmasjon og diakoni, som stort sett er de samme for alle soknene i Elverum. I tillegg har menighetsrådet tatt opp og drøftet måter å møte de fellesskapsbehov som følger med en aldrende befolkning.

I perioden 2007-2013 la prest større vekt på metodisk å arbeide fram et aktivt trosfellesskap. Dette kommenteres nærmere under «Gudstjeneste» nedenfor.

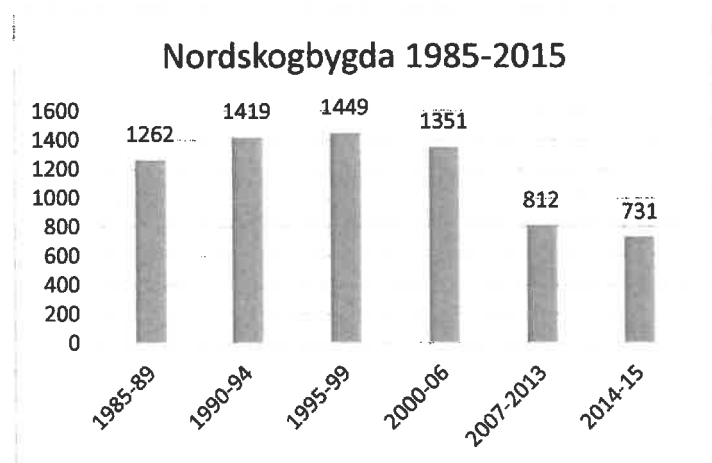
3. Gudstjenester og kirkelige handlinger

3.1 Gudstjenester

Antall gudstjenester ble ved forordningen i 2008 satt ned fra 25 til 22 pr år. Det var begrunnet i fallende folketall. Det svarer til en gudstjeneste pr måned og gudstjeneste i høytidene og 17.mai. Samtidig ble det lagt vekt på å arbeide med et gudstjenestemønster som skulle legges opp etter de ulike *causa*, «anledninger», som utløser kirkegang. Det siste, flere anledninger, ble ikke utnyttet. Målsettingen dreide i 2007 fra en folkekirkelig *causa*-tenkning til å legge sterkere vekt på gudstjenesten som trosfellesskapets samling. Det medførte et markert fall i gudstjenestebesøket. Dette metode skiftet sammen med færre barn og synkende folketall gjenfinnes i det statistiske materialet for Nordskogbygda sokn. Gudstjenestebesøket hadde en jevn, ubrutt stigning fra midten av 1980 tallet til 2000. Det økte ca 15 % fra 1985 til 2000, selv med fallende folketall. Dette var resultat av et langsiktig arbeid med å skape

gudstjenester knyttet til livsfaser, livserfaring, høytider, samarbeid med skole og barnehage og lokal integrasjon. Med en annen metodisk tilnærming fra 2007 falt besøkstallet i løpet av tre år fra 1351 til 812, som er en nedgang på 40 %. Besøket på julaften viser en enda sterkere nedgang.

Fra 2014 bruker igjen prest og menighetsråd en folkekirkelig metode med vekt på *causa*. Gudstjenestebesøket har da stabilisert seg og vil ventelig begynt å ta seg noe opp igjen. Menigheten har tatt opp igjen integrasjonsarbeidet og bruker fra 2014 et årshjul som verktøy for å utvikle gudstjenester som kan berøre vanlig livserfaring i soknet. Menighetsrådet har startet et familiekor som bidrar til større oppmerksomhet om gudstjenestene. I diagrammet under vises gudstjenestebesøket alle gudstjenester 1985-2015.

Det er lagt så vidt stor vekt på det metodiske i denne rapporten fordi utviklingen i gudstjenestebesøket så tydelig varierer etter valg av metode og dette har vært en nyttig erfaring for prest og menighetsråd.

Ved vedtak om lokale grunnordninger er det lagt vekt på at soknene i Elverum skal ha samme hovedmodell for gudstjenestene og samme musikk. Samtidig er reformens målsetting om stedeagne gudstjenester fokusert. Det gjelder tilpassing til dag, tema og sted og involvering av frivillige og uttrykk fra lokalmiljøet. Reformen er positivt mottatt og har gitt mange muligheter for å skape gode gudstjenester.

3.2 Dåp.

På grunn av lavt barnetall er det nå lite dåp i Nordskogbygda. Det er noen dåpsimport, foreldre som kommer «hjem» for å døpe barnet sitt. Gjennomsnitt antall dåp pr år siste tre 5-års perioder har vært avtakende: 8, 6 og 3. Dåpsprosenten i soknet er ikke mulig å regne ut. For Elverum fellelrådsområde er antall døpte av de fem siste årskull (født 2010-2014) gjennomsnitt 67%.

3.3 Konfirmasjon

Antall konfirmanter er stabilt. Gjennomsnitt pr år for de tre siste 5-års perioder har vært avtakende; 10, 10 og 4. Konfirmasjonsprosenten i soknet er ca 80 %, som er om lag 10 % høyere enn gjennomsnitt for Elverum fellelrådsområde er 60-70 %.

Soknet har, med unntak for perioden 2007-13, samme konfirmasjonsopplegg som i fellelrådsområdet. Opplegget vektlegger konfirmasjonen som livsrite og de store linjene med tradisjon, tro, tilhørighet og egen identitet. Utgangspunktet for konfirmasjonsopplegget er at

konfirmantene tas på alvor som fullverdige kirkemedlemmer og skal få innføring i å bruke kirka si. Det er i Elverum utarbeidet en konfirmantbok tilrettelagt for den lokale kirke. Sentralt i opplegget er å skape trygghet og tilhørighet til kirkehus og kirkas ritualer slik at de når de vokser til, kan finne det naturlig å bruke kirka i sitt eget liv. Konfirmantene er ministranter ved gudstjenestene, og konfirmantturen går til Nidarosdomen der konfirmantene får se og delta i den samme gudstjenesten de kjenner fra sin hjemkirke, men i domene i full målestokk.

3.4 Vigsler

Det er få vigsler i Nordskogbygda kirke. Gjennomsnitt pr år for de tre siste femårsperioder er 2,2 og 0, der 0 er siste periode.

3.5 Gravferd

Gravferd er den viktigste samlingsform i Nordskogbygda sokn. Antall til stede ved alle gravferdene er nå i sum høyere enn ved gudstjenestene. Ved de store gravferdene kan kirka være mer enn full (ca 260 sitteplasser). Prestene legger mye arbeid i gravferdene og prøver å finne tid til være til stede ved minnesamværene.

4. Omsorg og solidaritet

Det er ansatt soknediakon i Elverum (fra 2004) som har ansvar for å utvikle det kirkelige omsorgs og solidaritetsarbeidet i alle soknene. Det er et diakoniutvalg med representanter fra alle menighetsråd. Kirka er medeier og representert i styre for Møteplassen og for Frivillighetssentralen, som er tiltak for hele kommunen. Andre diakonale tiltak som gjelder alle sokn, er integreringsarbeid for flyktninger, «tirsdagsmiddag» (lavterskel tilbud for dem som ønsker å spise middag sammen med andre), sorggruppe og fellesskapstiltak på aldersinstitusjonene. Det er utviklet en besøktjeneste som i 2015 gjennomførte 897 besøk. Det er ingen opplysninger om hvor mange av disse som var i Nordskogbygda.

Konfirmantene er bøssebærere i Kirkens Nødhjelps fasteinnsamling.

Menighetsrådet har tatt initiativ til samlinger av eldre med middagsservering. Dette var vellykket og godt besøkt de to gangene som er prøvd. Menighetsrådet har også tatt opp og drøftet muligheten for en sterkere satsing på diakoni. Det tenkes en prosjektstilling for å utvikle kontakt og fellesskapstiltak i soknet opp mot samlinger i kirka/gudstjenester.

5. Trosopplæring

Nordskogbygda sokn fikk trosopplæringsmidler i 2008. Det er et trosopplæringsutvalg med representanter fra alle menighetsrådene.

Den visjonen som bærer trosopplæringen i soknene i Elverum, er at vi vil være en levende folkekirke der barn og unge får erfare at de hører til. Det betyr at alle tiltak og samlinger foregår i kirkerommet, og har fokus på symboler, kjernetekster, salmer fra salmekanon og liturgi. Dette gjør at barna kan være deltakende i det som skjer i gudstjenestene og at de ikke blir sett på som innslag utenom det ordinære. Vår erfaring er at trosopplæringsgudstjenestene er et høydepunkt for barna og deres familier. Det er flott å se den forankring barna har fått, til det som skjer i kirkerommet.

De som er ansatt i trosopplæringen har delt arbeidsoppgavene slik at de har hver sine menigheter. Den som har ansvaret i Nordskogbygda, har selv vokst opp i Hernes og er kjent og har stor tillit. Det har medvirket til gode resultat. Oppslutningen har i Nordskogbygda er

noe ujevn på grunn av små årskull. Det skal nå prøves større samlinger for flere årskull for om mulig å skape mer liv om samlingene. Oppslutningen er nå ca 30 % i gjennomsnitt for all tiltakene med noe høyere prosent for de yngste årskullene og noe lavere for de eldste. Sammenlignet med gjennomsnittet for hele landet er dette et bra resultat, men det er lavere enn i nabosoknene Hernes og Sørskogbygda..

6. Samarbeide barnehage skole

Det er høytidssamarbeid med barnehagen før jul og før påske. Skolen har gudstjeneste før jul. Det er en avtale med skolen om prosjektsamarbeidet med bestemte klassetrinn: 3 trinn; dåpen, 4.trinn; kirkehus, gudstjeneste og samarbeid om å lage en gudstjeneste, 5.trinn; allehelgen, død og gravferd. Samarbeidet med 3. og 4.trinn trenger nå å løftes fram igjen etter noen år pause.

7. Oppsummering

Kirka i Nordskogbygda merker de omstillinger som skjer i byga pga nedgang i folketallet. Kirka er i disse omstillingene et viktig element for å skape og ta vare på fellesskap og tilhørighet. Gravferdene er her viktig. Det er en utfordring å skape større oppslutning om gudstjenestene igjen med et eldre og mindre befolkningsgrunnlag. Dette er en stående utfordring i arbeidet med årshjulet. Brukes den folkekirkelige metode, er det grunn til å tro på større oppslutning framover. Det er lovende at menighetsrådet ser på mulighetene for å styrke diakonien i soknet. Både diakoni og trosopplæring søker hver for seg å videreutvikle kulturelle strukturer i lokalsamfunnet for tilhørighet, omsorg og frivillighet. Et prosjekt kan her se på sammenhenger og møtepunkt for ulike generasjoner.

Elverum, 06.09.2016

Sevat Lappegard

VISITASRAPPORT SØRSKOGBYGDA SOKN

Det er planlagt visitas av Hamar biskopen i soknene som tilhører Elverum kirkelige fellesrådsområdet.

Dato for den planlagte visitasen er 19.-22. +25. september 2016.

Følgende rapport skal gi en oversikt over virksomheten i Sørskogbygda sokn, og inneholder både vurderinger av status og målsetninger med vektlegging av satsingsområder og utfordringer.

1. Gudstjenester og kirkelige handlinger

Sørskogbygda menighet har 26 forordnede gudstjenester.

Antall gudstjenestedeltakere har gått ned i gudstjenester uten spesielt fokusområde.

Det har imidlertid vært en økning i antall gudstjenestedeltakere ved gudstjenester 1. advent, julaftengudstjeneste, grunnlovsdagsfeiringen og ved friluftsgudstjenester. Her er det etablert et godt samarbeid med lokale lag og foreninger.

Fra i fjor er det blitt registrert en økning i gudstjenestedeltakelse i forhold til femårsperioden 2010-2014. Etter en lengre periode med en tydelig nedgang i antall gudstjenestedeltakere, har tallet for f.eks. julaftengudstjeneste steget fra i gjennomsnitt 145 til i fjor 210 deltakere.

Noe av forklaringen skyldes trolig et godt fungerende menighetsråd, at bygda har sin «egen» sokneprest og et godt samarbeid mellom lokale krefter i bygda.

Statistikken viser at kirken er brukt som seremonikirke for å markere viktige hendelser i livet som dåp, konfirmasjon, ekteskap og gravferd. Samtidig blir også Sørskogbygda berørt av samfunnsutviklingen med flere ulike tilbud for disse ritualene.

Sørskogbygda menighetsråd er opptatt av at kirken skal speile det som rører seg i samfunnet gjennom gudstjenester, kirkelige handlinger samt trosopplæringstiltak.

Dette kommer for det første til uttrykk i menighetens årshjul for gudstjenestefeiring.

Menighetsrådet har for det andre vært med på å markere jubileer til organisasjoner, og invitert f.eks. Sørskogbygda idrettslag og Sørskogbygda skole spesielt til gudstjenestefeiring og samarbeid. Også gullkonfirmasjon og allehelgensdagsfeiringen er viktige og godt innarbeidede gudstjenestetradisjoner.

Det er blitt en god tradisjon å involvere konfirmanter som medliturger i gudstjenestefeiringen.

Lokale musikktradisjoner gjenspeiles også i gudstjenestefeiringen. Samarbeid med Sørskogbygda skolekorps, Sørskogbygda folkemusikkensemblet og Elverum danselag er godt etablert.

Videre har Sørskogbygda menighetsråd etter ønske i lokalbefolkningen økt antall friluftsgudstjenester. Disse er blitt godt tatt imot, og samler flere mennesker enn en søndagsgudstjeneste uten dåp eller trosopplæringstiltak i Sørskogbygda kirke. En kan registrere at slike friluftsgudstjenester er kjærkomne med tanke på feiring av dåp.

Utfordringen ligger i at flere i lokalbefolkningen har begrenset kjennskap til liturgi og salmer, og at det er påfallende lite salmesang ved kirkelige handlinger. Det kreves en innsats slik at menigheten blir mer delaktige på gudstjenester og at kirkelige handlinger dermed oppleves som mer meningsfulle og berøre den enkeltes liv.

DEN NORSKE KIRKE

Sørskogbygda menighet

2. Omsorg og solidaritet

Diakonien er godt etablert i Sørskogbygda. Sørskogbygda menighet setter stor pris på å ha diakon knyttet til det kirkelige arbeidet i soknet. Det arrangeres regelmessig hyggetreff og andakter på Sætre alders- og sykehjem. I tillegg tilbyr diakonen også et diakonalt samtaletilbud en gang i måneden. På Nordtun arrangeres det også ulike tilstelninger i regi av diakoniutvalget i løpet av et kalenderår. Diakonen tilbyr i tillegg individuelle samtaler og sorggruppe for lokalbefolkningen. Gullkonfirmasjonen og grilling på Nordtun er et av flere vellykkede arrangementer som viser Sørskogbygda menighetsrådets ambisjoner om å skape fellesskap og å bygge relasjoner. Andre tiltak er nevnt særskilt under pkt. 4.

Solidaritetsarbeidet viser seg tydeligst gjennom kollektinnsamlinger og den årlig gjennomførte fasteaksjonen i regi av Kirkens Nødhjelp.

Kollektformål vedtas halvårlig og pengene som blir samlet inn i løpet av et halvåret fordeles likt mellom de vedtatte kollektformålene. Halvparten av kollekten brukes til egen virksomhet. Fasteaksjonen er godt organisert. Menighetsrådets medlemmer stiller opp sammen med konfirmantene. Det er en utfordring å få engasjert flere slik at alle roder blir dekket.

3. Barn og unge

Sørskogbygda menighet vedtok sin plan for en systematisk og sammenhengende trosopplæring for barn og unge 0-18 år i 2012.

Med et godt etablert tilbud innen trosopplæringen og driftige trosopplæringsmedarbeidere, har Sørskogbygda menighet et tydelig fokus på oppfølging og integrering av barn og unge i menighetslivet.

Visjon for trosopplæringsarbeidet er at Sørskogbygda vil være en levende folkekirke der barn og unge får erfare at de hører til. Det betyr at alle tiltak og samlinger foregår i kirkerommet, og har fokus på symboler, kjernetekster, salmer og liturgi.

En sentral del av trosopplæringen er gudstjenestefeiringen. De fleste samlinger for barn og unge avsluttes med en gudstjeneste. På denne måten blir barna involvert og deltakende i det som skjer, ikke bare et innslag utenom det ordinære.

Det er etablert et felles trosopplæringsutvalg for menighetene i Elverum kirkelige fellesråd. Det holdes regelmessige møter i utvalget der planer og konkrete tiltak drøftes.

Sørskogbygda menighet tilbyr babysang, småtroll-trall og troll-trall for barn fra 0-4 år. Dette er fellestiltak med de andre menighetene i Elverum kirkelige fellesråd, og foregår i Elverum sokn.

Fra barna er 4 til de er 10 år, inviteres de til punktuelle samlinger i kirkerommet knyttet opp mot kirkeåret og høgtider. Trosopplæringen har et nært og godt samarbeid med Sørskogbygda skolefritidsordning (Sfo) og alle tiltak for småskolebarna skjer i Sfo-tiden.

Fra barna er 11 år samles de til fellestiltak sammen med de andre menighetene i fellesrådet. Oppmøtet på disse tiltakene har vært svært varierende.

DEN NORSKE KIRKE

Sørskogbygda menighet

	2015	201	201	201	2011	2010	2009
Sørskogbygda	37 %	45 %	47 %	45 %	35 %	53 %	65 %

Som tabellen over viser har oppslutningen om trosopplæringen de siste årene gått noe ned. Dette skyldes nok flere forhold, men ut fra dette har trosopplæringen sett behovet for å slå sammen flere kull pr. samling. Tanken er at det er mer meningsfullt for barna å være en del av et større fellesskap og slik sett kanskje gjøre det lettere å melde seg på.

Det er en utfordring å få nye barn og unge til å komme på samlinger i kirka. De fleste som har vært med før kommer igjen, men det er sjelden at «nye» familier blir med.

Trosopplæringen ser seg derfor ikke som en integrert del av lokalsamfunnets aktiviteter.

Det arbeides kontinuerlig for å utvikle og revidere tiltak slik at de blir mer attraktive for barn og unge.

Barn og unge møter også kirken gjennom kirke-skole samarbeid og kirke-barnehage samarbeid.

Trosopplæringsmedarbeider er involvert i dette arbeidet sammen med soknepresten.

Trosopplæringstiltakene markerer høytidene i kirkeåret, utover dette er det etablert et samarbeid med Sørskogbygda naturbarnehage rundt en blomstermesse ved Lisjøen.

Gudstjenestene 17. mai, julaften-gudstjeneste, Tenn lys-gudstjeneste er gudstjenester der menighetsrådet har som mål å samle lokalbefolkningen på tvers av generasjoner i kirken.

4. Kirken i lokalsamfunnet

Sørskogbygda har rundt 1150 innbyggere, hvorav 1013 personer per dags dato er registrert som medlemmer av Den norske kirke.

Både Sørskogbygda kirke, Sørskogbygda kirkegård og menighetshuset er viktige bygninger og steder for lokalbefolkningen i Sørskogbygda.

Dette kommer til uttrykk både gjennom bruk, dugnadsinnsats og tydelige tilbakemeldinger om misforhold. Sørskogbygda kirke er et godt forankret oppmøtested både ved feiring av grunnlovsdagen og ved julegrantenning 1. søndagen i advent. Gudstjenestefeiring er en integrert del av disse arrangementene som organiseres på tvers av flere lag og organisasjoner.

En annen indikator for kirkens betydning i lokalsamfunnet er at gaver blir gitt til menigheten og til Sørskogbygda kirkes legat.

Sørskogbygda menighetsråd er opptatt av at kirken skal være en aktør i arbeidet for et bærekraftig samfunn. Sørskogbygda menighetsråd ønsker å bidra til å fremme samarbeid og lojalitet mellom ulike aktører og tiltak i dette lille bygdesamfunn. Sørskogbygda menighetsråd er representert i flere lokale komitéer som arrangerer tilstelninger som samler lokalbefolkningen.

Andakter på Sætre alders- og sykehjem og diakonale tiltak på Nordtun er eksempler på kirkens tilstedeværelse der folk er. Soknepresten har engasjert seg i den lokale bygdeutviklingsgruppen og i det lokale korpset.

DEN NORSKE KIRKE

Sørskogbygda menighet

Det er i den sammenheng en utfordring at kirkelige ansatte i hovedsak kun er tilstede i bygda i anledning gudstjenester og kirkelige handlinger, og ellers ikke aktivt deltar i det lokale samfunnslivet for å knytte kontakter.

Trosopplæring er en viktig del i arbeidet for å gjøre kirken synlig i lokalsamfunnet. Barn og unge blir glad i kirken sin, og fortrolig med både kirkebygg og det som skjer i kirken. Også under dette punktet er tilstedeværelse en viktig faktor og utfordring for å kunne integrere lokalsamfunnets særpreget i gudstjenestesammenheng. Dette handler om gjensidig interesse og tillit.

Sørskogbygda menighetsråd er opptatt av å opprettholde et godt kirke-skole samarbeid og et godt samarbeid med barnehagen. Dette samarbeidet er knyttet opp mot høytider og skaper en bro også inn mot trosopplæringen.

5. Medarbeiderskap og organisering

Sørskogbygda menighet er en liten menighet i Elverum kommune.

Medarbeiderskap og organisering preges av det.

Tidligere har presten i Hernes og Nordskogbygda også hatt sokneprestansvar for Sørskogbygda.

Dette er blitt endret, og praksisen har variert. Prosten har i 2013 for en treårsperiode tillagt sokneprestansvaret for Sørskogbygda prostipreststillingen som er knyttet opp til en studentpreststilling. Beregnet stillingsstørrelse for sokneprestansvaret har vært 20%. Dette inkluderte gudstjenester, kirkelige handlinger, konfirmasjonsundervisning, menighetsrådsarbeid og annet arbeid som tilfaller en sokneprest. Hvordan dette videreføres fra høsten av er per dags dato uavklart.

Det er også ansatte innen kirketjenerarbeidet, kirkegårdsarbeidet, kirkemusikk, renhold og trosopplæring knyttet særskilt opp mot arbeidet i Sørskogbygda. Utover det til dels faste ansvaret knyttet til stillinger, tjenestegjør flere ansatte i Sørskogbygda sokn i gjennomføringen av kirkelige handlinger og gudstjenester, samt stell av uteområder og bygninger.

Primært er det være aktivitet, planverk og behov som styrer bemanningen i Sørskogbygda. Dette er per dags dato ikke organisert etter en fordelingsnøkkel.

Utfordringen her ligger i et langsiktig arbeid både innenfor planarbeid vedlikehold og det menighetsbyggende arbeidet. Slik organiseringen er per i dag, har arbeidet et punktuelt preg.

Menighetsrådet ønsker seg et tettere og mer langsiktig arbeid med administrasjonen i Elverum slik at man kan planlegge tiltak i større.

Organiseringen av de enkelte arbeidsoppgaver knyttet mot gudstjenester og kirkelige handlinger administreres av kirkekontoret i Elverum.

Kirkelige ansatte arbeider etter oppsatt arbeidsplan som har en halvårsplan liggende til grunn. All administrativ organisering bygger på lokalt vedtatte planer som gudstjenesteplan, menighetens årshjul, trosopplæringsplan og plan for diakoni.

Administrasjonen gjør et viktig arbeid og er til god hjelp. Sørskogbygda menighetsråd har fått betydelig hjelp til saksbehandling og i forbindelse med regnskapsarbeidet.

Elverum kirkelige fellestråd har på sin side dratt nytte av velvilje og arbeidsinnsats fra menighetsrådets medlemmer som har påtatt seg oppgaver som ligger under fellestrådets

DEN NORSKE KIRKE

Sørskogbygda menighet

ansvarsområdet. Dette innebærer også dekning av utgifter.

Sørskogbygda menighetsråd er dessuten et viktig bindeledd mellom menighet og fastansatte medarbeidere.

6. Oversikt over menighetens planer og organisering

- Årshjul
- Gudstjenesteplan
- Trosopplæringsplan
- Oversikt over Sørskogbygda menighetsråd

7. Annet

Det har ikke vært noe god satsing innen kirkemusikk i Sørskogbygda. Den senere tid har det vært leid inn organistressurs gjennom frikjøp av en kulturskoleansatt.

Det er en utfordring at dette er punktuelle enkelttjenester. Dermed er det vanskelig å få til et godt strategisk og langsiktig arbeid for å styrke kirkemusikk og salmesang i den lokale menigheten, og for å rekruttere nye musikalske krefter. Sørskogbygda menighetsråd har dog klart å ivareta noe av dette arbeidet spesielt gjennom kontakt med Folkemusikkensemblet og Sørskogbygda skolekorps. Det er et ønske om å få flere kirkemusikalske aktiviteter til Sørskogbygda kirke.

Frivillighetsfesten i regi av trosopplæringsmedarbeiderne og diakon er godt tatt imot av ulønnede medarbeidere i Sørskogbygda. Dette er et viktig fellesskapsbyggende arbeid.

Elverum, 30.08.2016

Katrin Wiegmann

fungerende sokneprest i Sørskogbygda

VISITAS I ELVERUM 2016

PROSTENS RAPPORT OM ADMINISTRATIVE FORHOLD, KIRKER OG KIRKEGÅRDER

1. ELVERUM FELLESRÅDSOMRÅDE

Elverum fellesrådsområde er sammenfallende med Elverum kommune og består av fem sokn: Elverum, Heradsbygd, Hernes, Nordskogbygda og Sørskogbygda. Det er kirke og kirkegård i alle sokn.

Det er ett samordnet kirkekontor for fellesrådet, prestetjenesten og alle menighetsrådene. Kirkekontoret har kontor plass for alle ansatte.

Det ble holdt befarings ved tre av kirkene og kirkegårdene 25.07.16 (Nordskogbygda, Hernes og Sørskogbygda). Kirkevergen var med ved befarings. Prosten er medlem av fellesrådet og er vel kjent med kirkenes og kirkegårdenes tilstand. Som bakgrunnsmateriale for rapporten er visitasprotokollen og prostens rapport fra forrige visitas (2000) konsultert.

2. OPPSUMMERING

Kontordrift og administrativ struktur og ordninger er meget godt tilrettelagt. Det bidrar til kvalitet på tjenestene overfor brukerne. Kontoret gir god støtte for de ulike tjenester og virksomheter. Kirker og kirkegårder er i god stand. Det er gode rutiner for løpende vedlikehold. Samarbeidet med kommunen er utmerket.

Saker som må ha oppmerksomhet framover:

- (1) ny løsning for kontorlokaler og lokaler for Elverum menighets virksomheter
- (2) oppfyllingsarbeider ved Sørskogbygda kirkegård
- (3) universell adgang Nordskogbygda kirke
- (4) vurdere ny inngang fra nord til Elverum kirke
- (5) inngangen til Hernes kirke

3. ADMINISTRASJON OG KONTORDRIFT

3.1.1 Kontorlokaler

Kirkekontoret har siden 1992 hatt tilhold i «Generalgården», en hundre år gammel trebygning i to etasjer. Huset har 12 kontorer med 1 tekjøkken, 1 møterom/spiserom, 1 forsamlings sal med kjøkken. Pr dato arbeider det her 15 personer. Kontorene er lyse og romslige og egner seg godt for samtaler. Huset eies av kommunen og leies ut til fellesrådet. Leien dekkes gjennom tjenesteytingsavtalen.

Husets kapasitet er nå fullt utnyttet. 4-5 av de ansatte har ikke fullgode kontorforhold. Det er noen utfordringer med ventilasjon, solskjerming og ujevn temperatur vinterstid. Ingen av kontorene er tilgjengelige for folk med bevegelseshemminger.

Elverum menighetsråd har gjort vedtak om å arbeide fram en annen løsning for kirkekontoret og med muligheter for lokaler for de ulike virksomheter i menigheten.

Oppgradering/utbedring av de forholdene som er nevnt ovenfor som ikke tilfredsstillende, avventer forslag om en ny helhetsløsning.

3.1.2 Menighetslokaler

Av de fem menighetene i Elverum er det bare Heradsbygd og Nordskogbygda som har tilfredsstillende lokaler for menighetens virksomhet utover det som finner sin plass i

kirkerommet. Særlig i Elverum og i Hernes er det et behov for lokaler for ulik menighetsvirksomhet. Det bør forventes at Elverum sokn kan finne en løsning i kombinasjon med behovet for nye kirkekontorer.

3.2 Drift

3.2.1 Administrasjon

Kirkekontoret er godt bemannet med kirkeverge, kontorleder (50 % i kombinasjon med 50 % saksbehandler for prost), konsulent i resepsjon/sekretær for menighetsrådene og 80 % konsulent på kirkegårdssaker, til sammen 3,3 årsverk + 0,5 årsverk for prost. Det er gjennom år arbeidet målrettet for å utvikle en god organisasjonsmodell og en profesjonell kontordrift med høy kvalitet. Målsettingen er «service utad, support innad». Det er en tydelig oppgavefordeling. Det er særlig grunn til å merke seg kontorlederstillingen som har ansvaret for den daglige drift og for å utvikle kirkekontoret. Dette bidrar til å selvstendigjøre kontoret som en tjenesteytende instans inn mot de forskjellige virksomhetene som kontoret skal betjene; prestatetjenesten, menighetsrådenes virksomhet og fellestrådets ansvarsområde.

3.2.2 Kontordriften

Det brukes felles avtalekalender. Kontoret gjør alle avtaler for prestatetjenesten. Det avlaster og effektiviserer prestatetjenesten og sikrer god kvalitet for brukerne. Det brukes elektronisk arkiv for alle virksomhetene. Fellestrådet har ikke tatt i bruk den nye dataløsningen gjennom Kirkepartner. Kirkegårdsprotokoller og festeregister føres elektronisk. Grunnlaget for festeavgiftsinnkrevningen er i orden, som gir en sikker og forutsigbar inntekt. Avgiftsperioden er 10 år. Føringen av de kirkelige registre ivaretas av administrasjonen med koordinerende sokneprest som ansvarlig. Ukentlig planleggingsmøte ledes av kontorleder.

4. KIRKER OG KIRKEGÅRDER

Kirker og kirkegårder i Elverum framstår i alminnelig god stand. Dette er resultat av planmessig drift og et meget godt utviklet tillits- og samarbeidsforhold til kommunen. Det er tradisjon for at varaordfører sitter i fellestrådet. Det er ingen større uløste vedlikeholdsoppgaver. Det løpende vedlikehold av bygningene er ivaretatt gjennom tjenesteytingsavtalen og følges år for år meget godt opp av kommunens fagavdeling. Det er siden forrige visitas gjort omfattende utbedringsarbeider i Elverum kirke (2007), Hernes kirke (2012), bygget nytt driftsbygg (2011), etablert ny kirkegård i Hernes (2015) og foretatt utvidelse av kirkegården i Elverum (2011) og i Heradsbygd (2016). Enkeltheter vil bli tatt opp nedenfor for det enkelte sokn. Alle kirkegårdene har godt kartgrunnlag og tilstrekkelig gravreserve. Kirkegården i Sørskogbygda har noen uløste dreneringsproblemer (se nedenfor). Alt arbeid på kirkegårdene drives fra det nye driftsbygget ved Elverum kirkegård.

Det er fortsatt problemer knyttet til de såkalte "plastgraver" (plast brukt i liksvøpene i perioden 1957-1972). Prøveprosjektet med kalking (2002) var vellykket, men det gjenstår ennå 920 «plastgraver» som ikke er behandlet.

4.1 Elverum sokn

Soknet har ca 16 000 innbyggere. Folketallet vokser med ca 1 % pr år. Kirkestedet omfatter kirke, (grav)kapell, kirkegård og driftsbygg.

4.1.1 Elverum kirke (1738)

Elverum kirke har gjennomgått flere til dels store ombygginger og endringer i sin historie. Siste omfattende restaurering var i 1988 og utbedringer og endringer i forbindelse med nytt orgel i 2007. I 1988 ble de fremste benkene tatt vekk. Det ble skapt et «kirketorg» som utnyttet aktivt i gudstjenester, konserter og andre arrangementer. Dette har vist seg meget vellykket for å integrere barn i gudstjenestene. I 2007 fikk kirka nytt orgel. De akustiske forholdene ble forbedret med å legge en massiv, tykk himling og løfte himlingen til nivået den hadde i perioden 1878-1938. Det ble fjernet korbuer inn mot sideskipene. Tømmerveggene ble strammet opp og skader ved bærende takkonstruksjoner utbedret. Orgelgalleriet ble tatt ned, de bakerste benkene fjernet og orgelet står nå på gulvet i kirka. Det nye orgelet er et 28 stemmer Ryde og Berg. Orgelet har fått en vakkert tilpasset barokk front med nyskårne akantusranker.

Kirka har et meget verdifullt middelalderkrusifiks som nå har fått ny plassering på tradisjonell og riktig plass over korbuen. Krusifikset er nå et vesentlig element i helhetsinntrykket av kirkerommet.

Kirka fikk i 2007 nytt oppvarmingssystem med fjernvarme. Kirka har automatisk ringeanlegg. Som gammel kirke har kirka liten plass for renholdsutstyr etc. Sakristiet er overbelastet med flere ulike funksjoner. Det vurderes å lage en ny inngang i nord-skipet med plass for renholdsutstyr, inngang til bruk for blomsterleveranser ved gravferd og tilrettelagt for å trille bårer inn i kirkerommet.

Elverum kirke er soknekirke for 16 000 mennesker og brukes mye. I gjennomsnitt er det hver uke ca 700 mennesker på gudstjeneste, kirkelig handling eller konsert i kirka. Det har tidligere vært arbeidet med å bygge en kirke nr.2 i Elverum sokn (1980-tallet). Dette vurderes nå som ikke aktuelt, men byen vokser raskt og behovet vil før eller siden melde seg. Elverum kirke er åpen på dagtid alle dager.

4.1.2 Elverum kapell (1895)

Kapellet ble i sin tid bygget som gravkapell. Men alle gravferder med kirkelig seremoni holdes nå i kirka. Kapellet brukes av og til ved gravferd uten kirkelig medvirkning. Bakerst i kapellet er det innredet kjølerom. Kapellet brukes ved visninger. Det brukes til korøvninger. Det ble gjort et framstøt for å rive kapellet (2010) for å gi mulighet for å bygge opp et nytt, bedre egnet livssynsnøytralt seremonirom og et visningsrom med en bedre estetisk løsning enn nå. Bevaringsmyndighetene motsatte seg rivning, men har åpnet for å forlenge og bygge om kapellet for å møte behovet for livssynsnøytralt seremonirom og visningsrom. Saken avventer hva slags løsning som blir valgt for kontor og lokaler for menighetsvirksomhet (se 3.1.1).

4.1.3 Elverum kirkegård.

Kirkegården er utvidet i 2011 ved å fjerne tre eneboliger som grenset til gravarealet. Det er ryddet i feste- og gravregistre. Etter opprydding og utvidelse antas det at det er gravreserve for ca 50 år. Kirkegården bærer preg av noe trange plassforhold over lengre tid. Det foreligger en plan for forskjønnelse ved planmessig innplantinger av ny vegetasjon og fornyelse av gammel vegetasjon. En skrittvis gjennomføring av denne planen vil kunne gi kirkegårdens framtoning et nødvendig løft.

Nytt driftsbygg ved Elverum kirkegård ble bygget i 2011 (16,5 mill). Driftsbygget har meget høy kvalitet og gir fullgod løsning for drift med kontorer, hvilerom og spiserom for de ansatte, garasje, verksted og lager. Bygget tjener som driftssentral for alle kirkegårdene i fellesrådsområdet.

4.2 Heradsbygd sokn

Soknet har ca 2 200 innbyggere. Folketallet er stabilt.

Kirkestedet omfatter kirke med bårerom og menighetssal etc.

Heradsbygd ble utskilt fra Elverum sokn og opprettet som eget sokn i 1996. Kapellet fikk da status som soknekirke. Kirkehuset eies av en stiftelse etter kirkelovens §17.

4.2.1 Heradsbygd kirke (1895/1911)

Heradsbygd kirke ble opprinnelig bygget som «forsamlingshus, men har skritt for skritt utviklet seg til fullverdig kirke. Ved hundreårsjubileet (2011) ble det med stor frivillig innsats gjennom stiftelsen som eier kirka, og menighetsrådet gjennomført en gjennomgripende restaurering og med ny belysning. Kirka framstår nå som et enkelt, renlinjet, vakkert kirkebygg med særpreg. Den omtales som «Mariakirke» på grunn av sin spesiell fondvegg med en enhetlig konstruksjon av et glassmaleri og en altertavle som spesielt framhever Maria med barnet (Otto Valstad 1911). Kirka har et enkelt orgel (1980) fra Norsk harmonium fabrikk. Kirka varmes opp med oljefyrt sentralvarmeanlegg. Dette må fases ut innen 2020. Kirka driftes som soknekirke over fellesrådets budsjett.

4.2.2 Heradsbygd kirkegård (1995)

Kirkegården ble anlagt i 1995. Inntil 1995 ble heradsingene gravlagt ved Elverum kirke.

Kirkegården får i 2016 sin første utvidelse. Kirkegården er med på å gjøre Heradsbygd kirke til et fullverdig kirkested som på sikt vil styrke tilhørigheten mellom folket og kirka.

4.3 Hernes sokn

Hernes sokn har ca 1 200 innbyggere. Folketallet vokser.

Hernes sokn ble i 1935 utskilt fra Nordskogbygda sokn da Hernes kirke ble bygget.

Kirkestedet omfatter kirke og kirkegård.

4.3.1 Hernes kirke (1935)

Kirka er bygget i betong med en kjerne av åkerstein i murene. Kirka fikk som anonym gave et glassmaleri i 1999. Det er plassert i fondveggen over alteret. Det er et oppstandelsesmotiv som en flammende rose. Glassmaleriet har tilført kirka et nytt og løftet inntrykk. Det har endret hovedinntrykket av kirkerommet. Sammen med en keramikk dekorasjon over døpefonten har dette tilført kirkerommet et sterkt oppstandelses- og skapelsesmotiv. Orgelet er et 14 stemmer Bruno Christensen orgel (1982). Kirka har god akustikk. I forbindelse med anlegg av kirkegård (2015) er det bygget toaletter i forlengelse av dåpssakristiet. Kirka fikk nytt skifertak og etterisolering av taket i 2012. Det har mer enn halvert fyringsutgiftene. Kirka fyres med elektriske ovner under benkene og har etter etterisoleringen behagelig brukstemperatur. Kirka har automatisk ringeanlegg.

Våpenhus og inngangen til kirkerommet virker trang og mørk. Det bør overveies om dette på noen måte med enkle løsninger ved bruk av glass kan endres. Det kan sees i sammenheng med at det i forbindelse med anlegg av kirkegården, er planlagt å legge hovedgangveien inn til kirke i aksen øst-vest og som følge av det gjøre nødvendig endringer ved inngangspartiet.

4.3.2 Hernes kirkegård (2015)

Hernes kirkegård er anlagt i 2015. Kirkegården har gjort Hernes kirke til et fullverdig kirkested som på sikt vil styrke folkets tilhørighet til kirka. Tidligere ble hernesingene gravlagt ved Elverum kirke. Det gjenstår å sette opp gjerde og belysning.

4.4 Nordskogbygda sokn

Nordskogbygda sokn har ca 700 innbyggere. Folketallet faller sterkt.

Kirkestedet omfatter kirkehus, kapell med bårerom og toaletter og med hvilerom for ansatte og kirkegård.

4.4.1 Nordskogbygda kirke (1873)

Nordskogbygda kirke er en tradisjonell langkirke fra 1873 i tømmer med utvendig panel.

Større restaureringsarbeider ble sist gjennomført i 1963. Benker og gulv trenger nå et lite løft.

Kirka har siden forrige visitas fått nytt skifertak.

Kirka har ikke dåpssakristi. Kirka har en høy trapp og er ikke tilrettelagt for universell adgang. Kirka har et gammelt (1963) elektrisk fyringsanlegg med varmerør under benkene. Dette er modent for utskifting.

Soknet er fra gammelt medeier i Kirkeby skole (nå Kirkeby oppvekstsenter) og disponere her en forsamlingssal med kjøkken. Menighetsrådet har sine møter i oppvekstsenteret.

4.4.2 Nordskogbygda kapell

Kirkestedet har et gravkapell fra tidlig 1900 tall. Det brukes ikke lenger til gravferd. Kapellet har bårerom i kjeller, toaletter, kjøkken hvilerom/spiserom for ansatte. Menighetsrådet har vedtatt å flytte båreromsfunksjonen opp i selve kapellrommet og innrede det på nytt etter dette formålet.

4.4.3 Nordskogbygda kirkegård

Nordskogbygda kirkegård er i alminnelig god stand. Kartverk og planer er i orden. Deler av kirkegården har hatt dreneringsproblemer med for stor fuktighet i kistehøyde. Det er nå løst ved at hovedgrøften ble reparert. Det har i løpet av få år drenert ut fuktproblemene.

Kirkegården har store plassreserver.

4.5 Sørskogbygda sokn

Soknet har ca 1 100 innbyggere. Folketallet er fallende.

Kirkestedet omfatter kirkehus, bårerom, kirkestue og kirkegård.

4.5.1 Sørskogbygda kirke

Sørskogbygda kirke er en tradisjonell langkirke fra 1873 i tømmer med innvendig og utvendig panel. Kirkerommet er lyst og tiltalende. Kirka har ikke dåpssakristi. Kirkestua (80 meter avstand) brukes til dette formål. Kirka har fått nytt skifertak. Kirka fyres elektrisk med varmerør under benkene. Dette er av eldre dato og trenger utskifting.

4.5.2 Sørskogbygda kirkestue

Kirkestedet har fra gammelt en kirkestue med en leilighet og to-tre mindre møterom og kjøkken. Det er i dag leilighet i første etasje og møterom i andre etasje. Kirkestua har toaletter for kirka og brukes som «dåpssakristi».

4.5.3 Sørskogbygda kirkegård

Sørskogbygda kirkegård består av en eldre og en nyere del. Kartverk og planer er i orden.

Kirkegården ligger vakkert til i skrånende terreng nord, øst og sør for kirkehuset. Den eldste delen av Sørskogbygda kirkegård ble stengt for kistegravlegging fra 1992 på grunn av for høy vannstand i grunnen. Kirkegården ble da utvidet med en parsell som siden er brukt til

kistegravlegging. Det er nå på grunn av plassbehov tid for å kunne gjenåpne den eldste delen av kirkegården. Det er gjort ulike tiltak: en skrågrøft nord for kirkestua, vegvesenet har omarbeidet vegbane og tilhørende grøfter på sørsida av kirkegården, entreprenør har vurdert muligheten for drenering mellom gravrekkene nord-sør og frarådet dette, det er gravd peilehull og gjennom 3 år målt vannspeilhøyden på kirkegården. Dette ser ut til å gi et pålitelig grunnlag for å kunne løse fuktproblemene med en mindre oppfylling på den østlige delen av kirkegården. Det må forventes at dette arbeidet finner budsjettløsning nå. Kirkegården vil etter gjenåpning av den eldste delen, ha tilstrekkelig plassreserver. På kirkegården er et nydelig utformet bårerom som også gir en god ramme for visninger.

Elverum, 02.09.16

Sevat Lappegard
prost

Visitas i Folldal

25. – 27. og 30. oktober

Fra visitasgudstjenesten i Folldal kirke

Foto: Bård Høisen Lohn

Hamar biskops visitas i Folldal 25. - 30. oktober 2016

Visitasforedrag

Innledning

Jeg har som biskop i Hamar bispedømme gjennomført visitas i de to menighetene i Folldal kommune; Folldal og Øvre Folldal.

I følge primstaven, middelalderens kalender, starter vinteren i oktober-måned. Og under disse dagene har vi alt fått en liten forsmak på den hvite årstiden, ved kjølige temperaturer, litt glatte veier, og med den vakre vinterkåpen som dekker fjellheimen her. Det er vakkert i Folldal på denne tiden, og det har vært godt å ferdes rundt i en slik natur og få møte folk som både er flinke, stolte av og engasjerte i hjemstedet sitt og sin lokale kirke. Formålet med en bispevisitas er å støtte, inspirere og veilede menigheter og ansatte, og til å se hvordan kirkens nærvær synliggjøres på de mange ulike måter. Den lokale komiteen har laget et visitasprogram som har speilet dette formålet på en veldig god måte, og som har synliggjort overskriften som dere har valgt på visitasen -"Rom for alle".

Dette foredraget vil handle om det jeg har fått møte og sett disse dagene, og hva jeg tenker er områder som trenger særlig oppmerksomhet også i årene som kommer. Foredraget vil derfor være todelt. Første del er et tilbakeblikk på programmet med fokus på tema vi har berørt i de mange møtepunktene underveis disse dagene. I andre del vil dere få noen utfordringer å arbeide videre med.

Del 1

Oppsummering av programmet

Tirsdag 25. oktober

Det var virkelig et vakkert skue over bygda vi var vitne til fra vår base på Folldal Fjellhotell på Storhøseter tirsdag morgen. Selv med tåke, gav utsikten oss et panorama bilde over det mektige fjellandskapet som omfavner dalen. I det fjerne kunne vi skimte den flotte Folldal kirke, hvor vi på visitasens første dag samlet oss til **liturgisk åpning**. Gjennom sang, bønn og oppløftende ord ble tonen satt for det som disse dagene skulle bringe – og det er mektig i fellesskap å synge "*vidunderligst av alt på jord er Jesu Kristi rike. Det herlighet er òg så stor at det har ingen like.*". Budskapet om Kristi rike er kirkens juvel –budskapet med "rom for alle".

I oppgaven med å formidle dette budskapet er **den kirkelige staben** helt avgjørende. Disse står i førstelinjetjenesten, og er med å bygge tillit mellom kirke og samfunn. Under møtet med de kirkelige ansatte snakket vi om den berikelsen som trosopplæringsreformen har vært for menighetene, og det er en entusiastisk stab som

forteller om et godt samarbeid seg imellom der alle tar i et tak. Dette er med å skape et "team" – en "vi- følelse"; uansett om man jobber på kirkegården, på kontor eller i kirkerommet. Jeg vil også berømme det strategiske arbeidet som gjøres gjennom å ha jevnlig stabsmøter, da dette er helt uvurderlig inn mot den nye tiden for kirken vår.

Pulsen steg og pusten ble tyngre når vi deltok på trimmen ved **Folldal Bo- og Service senter**. Dette er et godt tiltak for å fremme helse i rammen av en trygg sosial setting. Rommet ble raskt omjustert, og bordene satt til langbord – og vi koste oss med gode vafler og kaffe før vi hadde andakt. Det er alltid med stor respekt og ydmykhet jeg møter alle de som har vært med å bygge det gode samfunnet som vi ofte tar for gitt. Vi fikk omvisning, og fikk se den imponerende Seterstuggu som er bygd – et ihukommelsessted som er viktig for mange mennesker som har en sterk historie knyttet til seterdriften. Vi avsluttet besøket her med lunsj.

Tilbake i kirkestua møtte vi **menighet- og sokneråd**. Dette er et viktig møte ved enhver visitas. De kirkelige råd besitter den beste kompetansen på hvordan det er å være kirke lokalt, og hvordan det er å være menneske i de to menighetene. Rådene uttrykte hjerterom for de flyktingene som har kommet hit til kommunen, og vi samtalte om arbeidet som er gjort rundt fjellturen som ble arrangert av menighetene i forbindelse med "Det gode møte" prosjektet fra Hamar bispedømme. I tillegg diskuterte vi forholdet mellom menighetsråd og fellesråd – og hvordan det best kan gjøres for å ivareta de viktige oppgavene rådene er satt til å forvalte.

Historien om Folldal er også historien om gruvedrift. "Hakka" - som er motivet i kommunevåpnet gir oss et bilde av en kommune som er nært forbundet til gruvedriften, samtidig som det også symboliserer jordbruket. Derfor var vi på historisk grunn når vi reiste til Gruvekroa for å ha **møte med fellesrådet**. Her forberedte vi møte med kommunen; selvsagt ved å snakke om økonomi, men også en samtale om kirkens plass i lokalsamfunnet. En av kirkelig fellesråds hovedansvar er å vedlikeholde kirkebyggene, og derfor vil jeg honorere at det her foreligger en gjennomarbeidet vedlikeholdsplan for årene fremover.

Kvelden ble avsluttet med **middag sammen med stab, råd og frivillige**. Kirken er avhengig av frivillige for å virkeliggjøre sin oppgave, og det er beundringsverdig med så stor grad av frivillig arbeid, hvor både alvor og humør hører med. Det ble en god og varm stund i fellesskap som avslutning på den første dagen.

Onsdag 26. oktober

Onsdag morgen startet med et besøk på **kaffekroken på Prix**. Her møtte vi flere folldøler til en prat over en varm kaffekopp. Slike sosiale samlingsplasser er viktig på ethvert sted, og her på Prix møtes folk til fellesskap hver dag.

Deretter reiste vi videre til Folldal kirkegård, for å **møte 4-5åringene i barnehagen**. Gjennom en vandring på kirkegården blir barna kjent med hagen over det levde liv – og får kjennskap til symboler, praksis og det kristne håpet. Kirkegårdene her i Folldal er velholdte og blir behandlet med den største respekt, og det er derfor viktig å kunne

inkludere barna i denne viktige plassen i bygda. Samlingen ble så avsluttet med et livat måltid i kirkestua.

På Folldal skole møtte jeg engasjerte og vitebegjærlige elever fra **6. og 9. klassetrinn**. Møte med barn og unge er en viktig og energigivende del av visitasen. Elevene var godt forberedt, og hadde mange spørsmål til biskopen; alt fra hvordan man blir biskop til om biskoper noen gang har egen livvakt.

I kirkestua hadde jeg **møte med lærerne** fra Folldal skole. Sammen satte vi søkelys på noen problemstillinger rundt relasjonen skole og kirke. Nye tider og nye utfordringer kan skape usikkerhet, men også nye muligheter for samarbeid. Det viktigste anliggende for meg er å styrke barnas livskompetanse, og da hører selvsagt det religiøse også med.

På **Frivillighetssentralen** var vi invitert til middag sammen med flere flykninger i kommunen. Vi fikk servert spennende mat fra Eritrea, Somalia og Etiopia. Vi fikk innblikk i det som kalles for internasjonal møteplass, eller «kveldsmaten» – som er et godt og viktig tiltak for å fremme god

integrering. Her møttes folk fra nord og sør, øst og vest – og man trenger slike gode møteplasser for å kunne bli kjent.

Kvelden ble avsluttet med **salmekveld i Dalen kyrkje**. Salmeboken vår er en skatt; og vi sang tradisjonssterke salmer, men også salmer av nyere dato. Visitasens overskrift "Rom for alle" ble virkeliggjort av alle de dyktige bidragsyterne i alle aldre. Det ble en flott avslutning på en innholdsrik andre dag.

Torsdag 27. oktober

Det var nok en himmel lik den som spant seg over Folldal tidlig torsdag morgen, som salmedikteren hadde i tankene da han skrev "I Østen stiger solen opp, nå spredde gull på sky". Et helt utrolig lys fulgte oss hele veien på vei til **Frankmotunet**. Her drives det viktig menneskebehandling – der eleven er i sentrum. Det er sterkt å høre elevenes fortelling, om alt de har vært igjennom – og den takknemligheten de har for å ha kommet til Tyrili. Vi fikk omvisning på dette imponerende anlegget.

Hos **Jørgen Husom** fikk vi møte landbruket i Folldal. Systematisk arbeid, og en stor tro på fremtiden er med å prege anlegget, med investeringer i ny teknologi slik som automatisk melkeanlegg. Jordbruket er viktig i Folldal, og det ble et oppløftende møte på Husom.

Etter lunsj på **Folldal Fjellhotell** ankom vi kommunehuset for **møte med kommunen**. Kirke og kommune har felles sak på så mange områder, det handler i all hovedsak om folks livskvalitet, og barns vilkår for å bli gagns mennesker, forebygging og omsorgsarbeid. Vi samtalte om skole-kirkesamarbeidet og betydningen av å styrke barnas livskompetanse gjennom å bli kjent med kirkehus, kirkegård og riter. Vi fikk høre fra lensmann og fra enhetslederne i kommunen. Fellesrådsleder la frem langtidsvedlikeholdsplanen. Videre drøftet vi hvor viktig det er med gode rutiner rundt budsjettprosessen, innbefattet faste møtepunkt for kommunen og kirkelig fellesråd. Det ble et møte med gjensidig forståelse og respekt.

Dere har mye å være stolt av her i Folldal, og ikke minst det storslåtte anlegget **Stormoegga skiarena**. Her er det gode muligheter, for store som små, til å utvikle seg innen idrett – og for samhold og glede.

Ikke mange km unna, på **Kvebergsøya**, inviterte kommunen til middag. Måltid har alltid vært viktig for å binde folk sammen – og denne torsdags ettermiddagen ble det god stemning med historisk orientering og humørfylte fortellinger.

Kvelden ble avsluttet i naturens tegn, med **Jegermesse i Egnund kapell**. Dette kapellet, med sitt varme og lyse rom, var det perfekte sted å avslutte denne kvelden. Vi bar frem symboler på alt som var høstet – i takk og bønn til Skaperen, og på kirkebakken fikk vi smake deilige viltprøver.

Del 2

Når jeg nå går over til del 2 av foredraget vil jeg peke på noen stikkord for videre arbeid i menighetene, i kirkelige råd og i samarbeidet med hele lokalsamfunnet.

I bispedømmets måldokument har vi fem hovedområder, og jeg vil bruke dem som overskrift på utfordringene til menighetene her.

Det første hovedområde er

I Gudstjenester og kirkelige handlinger

I Folldal arbeides det godt med gudstjenester og kirkelige handlinger. Her ivaretas den gamle tradisjonen med å ringe manuelt med kirkeklokkene, noe som gir klokkene en høy liturgisk funksjon. Den norske kirke har de senere årene vært gjennom store reformprosesser; både med tanke på gudstjenestereform og trosopplæringsreformen. Her i Folldal arbeider dere nå med å ferdigstille trosopplæringsplanen, og det er ingen tvil om at kirkens gudstjenesteliv gjennom kirkeåret blir sterkt påvirket av denne planen. Dette gjør noe med hvordan vi strategisk må planlegge den kirkelige aktiviteten. Derfor blir min første utfordring:

- 1) *På ny å gjennomgå årshjulet i menighetene med hensyn til gudstjenester og andre aktiviteter, ikke minst med tanke på trosopplæringstiltak.*

Da går jeg over til neste satsningsområde som er:

II Omsorg og solidaritet

Diakoni er kirkens navn på alt omsorgsarbeid. Den virkelige prøvesteinen for et fellesskap er hvordan vi makter å gi menneskeverd til alle og erkjenne at vi er avhengige av hverandre.

Gjennom flere møtepunkter denne uken har kirkens diakonale engasjement blitt tydeliggjort. Under prosjektet "Det gode møte" har menighetene her i samarbeid med blant annet kommunen gjennomført et viktig tiltak inn mot integreringsarbeidet i kommunen, og det er flott å høre at det er ønskelig å finne muligheter til å fortsette dette arbeidet. Derfor blir min andre utfordring å:

2) Videreføre det allerede godt igangsatte tiltaket med "Det gode møte" ovenfor flyktninger.

Det tredje hovedpunktet jeg vil fokusere på er:

III Barn og unge

Det er på tre arenaer barn og unge på en særlig måte får kjennskap til kristen tro og tradisjon. Den første arenaen er hjemmet, hvor det grunnleggende verdifundamentet legges. Den andre arenaen er kirkens trosopplæring, hvor vi har som mål å styrke barnas tilhørighet til kirken gjennom delaktighet. Den tredje arenaen er i barnas dagligliv i barnehager og skoler. Vi vet noe om hva det betyr for både barn og voksne å bli kjent med sin egen kirke, og hvordan den konkrete kirken blir et symbol på dette å høre til i en større sammenheng og å høre til hos Gud.

Det neste temaet er:

IV Kirken i lokalsamfunnet

31.oktober 2017 er det 500 år siden Martin Luther slo opp sine 95 berømte teser på kirkedøra til slottskirken i Wittenberg. Dette markerte starten på reformasjonen, som på så mange vis har preget også Norge som land og samfunn. Neste år er det tid for å markere dette. Det er lagt mange planer for hvordan 500-årsjubileet kan markeres i Den norske kirke, men også lokalt er dette en viktig anledning. For eksempel er bibeloversettelse til den enkeltes morsmål, og fremveksten av salmesang og salmebøker, noe reformasjonen ga avgjørende bidrag til. Min tredje utfordring blir da:

3) å se nærmere på hvordan reformasjonsjubileet kan markeres i 2017 og de kommende årene lokalt i soknene i Folldal ved f. eks å:

a) Lage en bibel- og/eller salmebokutstilling

b) En utstilling av dåpskjoler

c) se på ulike trosuttrykk som finnes i lokalmiljøet – som f.eks. gamle skoleplansjer med motiv fra bibelfortellinger og håndverksprodukter i hjem og forsamlingshus.

Det er viktig med gode og formelle rutiner i budsjettprosessen mellom kommunen og kirken, og slik sikre god informasjon og flyt. Det er også nyttig å ha et statusmøte om utviklingen i andre halvdel av året. Derfor blir min fjerde utfordring å:

4) Styrke samarbeidet med Folldal kommune gjennom å:

a) kommunisere kirkens samfunnsoppdrag gjennom kontakt med administrativ og politisk ledelse i kommunen.

b) formalisere årlige budsjett- og statusmøter for økonomi

Det siste punktet jeg vil snakke om i dag er:

V Medarbeiderskap og organisering

Møte med nye utfordringer øker behovet for enda tettere samhandling både mellom de kirkelige ansatte og mellom stab og de folkevalgte. De kirkelige ansatte her i Folldal har alt jevnliges stabsmøter, noe som er et viktig arbeidsredskap. Et annet viktig redskap er, slik som også Kirkeloven § 9 fremhever, et møte mellom menighets-sokneråd og stab en gang i året. Derfor blir min femte utfordring å:

5) Gjennomføre en årlig felles møtedag mellom menighetsråd og sokneråd og alle kirkelige ansatte, for å arbeide med menighetsforhold og de felles oppgaver som foreligger.

Dere folkevalgte har nå sittet ca. ett år i deres posisjoner. Dere har gjort dere flere erfaringer og det har vært mange ting å sette seg inn i. I den forbindelse vil jeg gi dere en utfordring til å:

6) Gjennomgå de kirkelige råds oppgaver for å tydeliggjøre rollefordeling mellom menighets- og sokneråds og kirkelig fellesråds ansvarsfelt. Det er viktig å drøfte hva slags kommunikasjon som er viktig inn mot ivaretagelsen av dette på best mulig måte.

Min siste utfordring handler om kontorfasiliteter. Det er flott å ha kontorer på kommunehuset, med nær kontakt med de andre offentlige tilbudene i kommunen, samt den administrative og politiske ledelse. Kirkevergens kontor blir delt av flere medarbeidere, og det kan av og til oppleves som om det er liten plass. Derfor blir min syvende og siste utfordring å:

7) se på muligheten for å finne romsligere kontorforhold for de kirkelige ansatte.

Avslutning

Så er tiden kommet for å takke for visitasen. Hjertelig takk til alle som har vært involvert i planlegging og tilrettelegging. Takk for alle de gode rapportene som ble sendt inn på forhånd. Takk for tillit, gjestfrihet og hyggelige bordfelleskap.

Takk til alle for mange gode møter med mennesker i alle aldre. Jeg tar alle disse møtene med meg, alle håndtrykk, smil og ordskifte, ja, alt jeg har opplevd under visitasen. Hjertelig takk.

Gud velsigne Folldal og Øvre Folldal sokn!
Gud velsigne Folldal kommune!

Solveig Fiske
Hamar biskop

Utfordringer

- 1) *På ny gjennomgå årshjulet i menighetene med hensyn til gudstjenester og andre aktiviteter, ikke minst med tanke på trosopplæringstiltak.*
- 2) *Videreføre det allerede godt igangsatte tiltaket med "Det gode møte" ovenfor flyktninger.*
- 3) *å se nærmere på hvordan reformasjonsjubileet kan markeres i 2017 og de kommende årene lokalt i soknene i Folldal ved f. eks å:*
 - a) *Lage en bibel- og/eller salmebokutstilling*
 - b) *En utstilling av dåpskjoler*
 - c) *se på ulike trosuttrykk som finnes i lokalmiljøet – som f.eks. gamle skoleplansjer med motiv fra bibelfortellinger og håndverksprodukter i hjem og forsamlingshus.*
- 4) *Styrke samarbeidet med Folldal kommune gjennom å:*
 - a) *kommunisere kirkens samfunnsoppdrag gjennom kontakt med administrativ og politisk ledelse i kommunen.*
 - b) *formalisere årlige budsjett- og statusmøter for økonomi.*
- 5) *Gjennomføre en årlig felles møtedag mellom menighetsråd og sokneråd og alle kirkelige ansatte, for å arbeide med menighetsforhold og de felles oppgaver som foreligger.*
- 6) *Gjennomgå de kirkelige råds oppgaver for å tydeliggjøre rollefordeling mellom menighets- og sokneråds og kirkelig fellesråds ansvarsfelt. Det er viktig å drøfte hva slags kommunikasjon som er viktig inn mot ivaretagelsen av dette på best mulig måte.*
- 7) *se på muligheten for å finne romsligere kontorforhold for de kirkelige ansatte.*

Visitaprogram Folldal 25.- 30. oktober 2016

Tirsdag 25. oktober:

09.00	Folldal krk	Liturgisk åpning (stab, komite, biskop m/ følge)
09.30	Kirkestua	Kaffe, rundstykker
10.00	Kirkestua	Møte med staben
11.15	Folldal Bo- og Serv.senter	Trim, andakt.
13.30	Folldal Bo- og Serv.senter	Lunsj
14.30	Prestekontoret	Samtale med sokneprest
15.30	Kirkestua	Møte med menighets- og sokneråd (m/ kaffe)
19.00	Gruvekroa	Møte med fellesrådet
20.00	Gruvekroa	Middag (stab, råd, frivillige, komité, biskop m/ følge)

Onsdag 26. oktober:

09.00	Prix	Kafébesøk («uoffisielt»)
10.30	Folldal kirkegård/ Folldal kirkestue	Vandring m/ barnehagen (4- og 5-åringene) m/ lunsj
12.45	Folldal skole	Klassebesøk (6. kl)
13.45	Folldal skole	Klassebesøk (9. kl)
15.00	Kirkestua	Møte med lærere
16.30	Frivilligsentralen	Besøk m/ middag (for innbudte)
20.00	Dalen krk	Salmekveld

Torsdag 27. oktober:

09.00	Frankmotunet (Tyrili)	Besøk/orientering
10.30	Jørgen Husom	Gardsbesøk
12.00	Folldal Fjellhotell	Lunsj
13.00	Kommunehuset	Møte med kommunen (rådmann og enhetsledere, form.skap; lensmann)
15.30	Stormoegga skiarena	Omvisning
16.30	Kvebergsøya	Middag (kom.styret; komité, biskop m/ følge)
19.00	Egnund kpl	Jegermesse, m/ smaksprøver av vilt etterpå

Søndag 30. oktober:

11.00	Folldal krk	Visitagudstjeneste. Kirkekaffe, Rondeslottet
-------	-------------	--

«Rom for alle»

Bispevisitas i Folldal 25.-30. oktober 2016

Kirkelivet i fjellbygda Folldal kan karakteriseres som typisk folkekirkelig, med god oppslutning om de kirkelige handlinger dåp, konfirmasjon og gravferd; noe svakere ved vanlige gudstjenester. Menighetene i Folldal har en romslig profil, med et tydelig budskap. Mottoet for visitasen, *Rom for alle*, tror vi beskriver dette ganske godt.

a) Felles rapport fra de enkelt sokn: Folldal og Øvre Folldal sokn

1. Gudstjenester og kirkelige handlinger.

Den gjeldende forordning for gudstjenester, fastsatt av biskopen i 1997, tilsier 65 gudstjenester til sammen for de to soknene.

Biskopen ba i 2014 om en «høring om forordnede gudstjenester». Vårt høringsvar ble sendt 17. mars 2015, med følgende ønsket antall for de enkelte sokn:

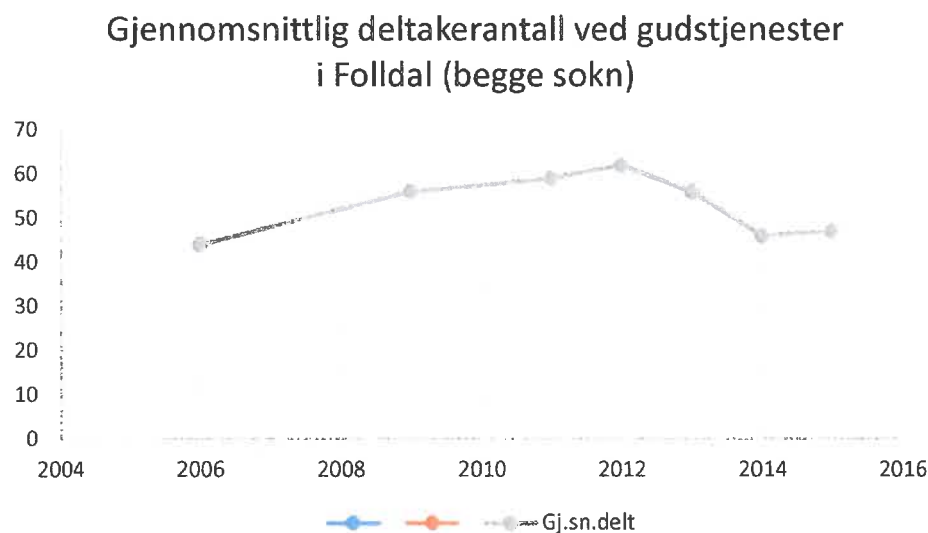
Folldal (inkl. Egnund krets):	36 gudstjenester
Øvre Folldal:	17
Sum	53

Dette tallet er mer realistisk enn forordningen av 1997, som tok utgangspunkt i full prestedekning hele året (inkl. sommervikar).

I 2015 var de faktiske tallene slik:

Folldal:	35
Øvre Folldal:	17
Sum	52

Deltakelsen ved gudstjenestene er svakt synkende, men likevel med ganske gode gjennomsnittstall. Statistikken viser følgende de siste 10 årene:

Hvorfor den gjennomsnittlige gudstjenestedeltakelsen gikk en del opp fra 2006, er ikke lett å forklare. Det kan henge sammen med to kirkejubileer (Folldal: 2007; Dalen: 2010), noe som jo øker deltakelsen betraktelig ved slike arrangement. Dåpstallene (se nedenfor) har også stor betydning for gudstjenestedeltakelsen. Den påvirkes også (positivt) av innføringen av tiltak i trosopplæringen.

På gudstjenester uten noe «ekstra» (4-årsbok; trosopplæringstiltak; deltakelse ved skole/barnehage) er den gudstjenestefeirende menighet ikke stor. Deltakelsen kan da variere fra 15 til 25. Likevel er konfirmantarbeidet også en ressurs i gudstjenestearbeidet, etter at vi innførte fast deltakelse med tjenesteoppgaver for alle konfirmanter et fast antall ganger i året. Dermed er ikke konfirmanter bare «til stede», men også deltakende i gudstjenestene (utdeling av bøker, evangelieprosesjon, klokkeringing). Foreldre deltar også gjerne på gudstjenester med sine ungdommer til stede.

Enkelte faste gudstjenester har fortsatt god oppslutning, som setermessene/friluftsmessene sommerstid. I julen er både julaftens og første juledags gudstjenester godt besøkt. Samarbeidet med skolen og barnehagen er godt, også når det gjelder gudstjeneste/adventsstund før jul i kirken.

Gudstjenestene 17. mai (Folldal og Dalen krk) opplever stor «konkurrans» med det delvis heseblesende programmet på denne dagen. Det har vist seg vanskelig å aktivisere elever fra

skolen denne dagen på gudstjeneste. Resultatet har blitt ganske bra deltakelse av voksne, men svært lav fra yngre aldersgrupper denne dagen.

Første eller andre pinsedag er det frokost etter morgenmessen (annethvert år i Folldal og Dalen krk). Vi prøver å tenke helhetlig når det gjelder fordelingen av messene i våre kirker. Mange av våre årlige arrangementer finner derfor sted etter en viss turnus mellom Folldal og Dalen kirker, som Lys Våken og Tårnagenthelg. Dermed får begge kirkene oppleve gudstjenestene i tilknytning til disse tiltakene.

Se også pkt. 4 nedenfor (Kirken i lokalsamfunnet).

Liturgi

Siden 2012 har menighetene i Folldal brukt ny ordning for høymessen, med liturgisk musikk for hovedleddene (Kyrie, Gloria, Velsignelsen) av Kjell Mørk Karlsen. De andre leddene er en blanding av musikken fra 1977-liturgien og ny musikk, bl.a. av Odd Johan Overøye (Sanctus). Det er å håpe av Kirkemøtet sørger for ikke å stramme inn igjen valgfriheten for mye, slik at det som allerede er møysommelig innøvd, ikke er gjort «forgjeves»!

Institusjonsandakter

Det holdes andakt annenhver uke på Folldal Bo- og servicesenter. Andaktene holdes i et godt og nært samarbeid med aktivtør og frivillige ved senteret (sykehjemmet). De andre ansatte er også positive til tiltaket, som arrangeres på samme dag som det er trim og kaffe. Andakten holdes rett etter kaffepausen. Det er svært sjelden at noen av beboerne som er med på trim og kaffe, ikke også deltar på andaktsstunden.

Beboerne ved Folldal Bo- og servicesenter samt trygdeboligene inviteres også til et årlig besøk i Folldal og Dalen krk og kirkegård, med andakt i kirken med påfølgende kaffe og sosialt samvær.

Dåp

Dåpstallene er fortsatt forholdsvis høye, selv om vi ser en svak nedgang i forhold til antall fødte. Mange kommer tilbake til sin hjemkommune eller –sokn for å døpe barna sine. Enkelte år er det en eller flere dåp av ungdommer som skal konfirmeres, eller av voksne som har flyttet til landet og kommunen.

Konfirmasjon

Konfirmasjonsprosenten er også høy, tilsvarende dåp. Enkelte år er tallet opp mot 90 %, enkelte en god del lavere. Snittet ligger på rundt 80 % av årskullet. Oppslutningen fra foreldrene om konfirmasjonstida er god. Det arrangeres årlig konfirmantweekend på Tron Ungomssenter. De senere år har leir vært arrangert samtidig med Rendalen (tidligere også Stor-Elvdal).

Konfirmantene deltar med tjenesteoppgaver etter en fastsatt turnus gjennom konfirmantåret (ringing, utdeling av bøker, evangelieprosesjon, flaggvakt ved 17. mai).

Vigsel

Vigselstallene er varierende, men generelt dessverre forholdsvis lave (de siste tre år i snitt bare tre årlig). Det skaper i noen tilfeller adskillig merarbeid når vordende brudepar bestiller vielse i (svært) god tid, men endrer tidspunkt eller avlyser når det nærmer seg «bryllupssesongen».

Gravferd

Andelen kirkelig gravferd av totalt antall gravferder i kommunen er stabil, og er nær 100 %. Folldal har egen blomsterbutikk og to grafiske bedrifter, noe som gjør at lokale aktører er inne i bildet i større grad enn mange andre steder.

Vi har ikke klokkestjeneste ved gravferd, men en i familien til pårørende pleier å bistå med kransepålegging. Begravelsesbyrået er sjelden til stede på selve gravferdsdagen, noe som heller ikke er nødvendig i de fleste tilfeller.

Det er bårerom i kjelleren på kirkestua ved Folldal kirke og i servicehuset ved Dalen kyrkje.

Andre tros- og livssynssamfunn er representert i kommunen (den ortodokse kirke; humanetisk forbund; islam), men så langt er det svært sjelden at gravferd forrettes i regi av trossamfunn utenfor Den norske kirke (humanistisk gravferd). Behovet for dette vil trolig øke etter hvert.

2. Omsorg og solidaritet

Misjonsavtale

Øvre Folldal og Folldal menigheter har misjonsavtale med Det Norske Misjonsselskap. Avtalen gjelder støtte til prosjektet *Barn og utdanning* i Thailand. Prosjektet drifter Lovsangshjemmet og Immanuel daghjem i Bangkok, med daghjemtilbud til barn fra seks måneder til seks år. Videre innebærer det skoleinternat i Pibun nordøst i landet, med muligheter til stipend til skoleinteressert ungdom fra fattige familier.

Menighetene i Folldal forplikter seg til å støtte dette arbeidet økonomisk med en ofring årlig i hver menighet.

Menighetstur

Diakoniutvalget i menigheten arrangerer årlig busstur til et sted i regionen, med besøk i en kirke eller annet kultursted, og middag. Turen ser ut til å være ganske populær, og har vært et fast tiltak de om lag siste ti årene.

Årlig besøksdag fra sykehjemmet til kirkene i Dalen og Folldal

De senere år har diakoniutvalget også, i samarbeid med Folldal Bo- og servicesenter (sykehjemmet) arrangert besøksdag til Folldal og Dalen kirker, av og til også til Egnund kapell. Tidligere var dette et tiltak som bare omfattet Folldal, men de senere år også Dalen. Besøksdagen inneholder andakt og servering, samt mulighet til å besøke kjente og kjære gravsteder.

Gavebok til 70-årsjubilanter

De som fyller 70 år, får ei lokalt produsert bok (hefte, utgitt i 2005) i gave fra menigheten. Boka består av lokalt billedstoff og bibeltekster samt tekster av diktere på lokalt og nasjonalt nivå. Menighetsrådets (soknerådets) medlemmer deler ut boka, vanligvis ved personlig besøk.

Innsamling av klær

Menighetene har i mange år organisert innsamling av klær til Estland.

Grønn menighet

Menighetene i Folldal er godkjent som Grønn menighet. Punktene i handlingsplanen tas opp i forbindelse med årlig rullering av menighetens øvrige planer.

Kontakt med nye landsmenn

Folldal har tatt imot grupper av flyktninger og asylsøkere i flere omganger opp gjennom årene. Nå har vi flyktninger fra Eritrea, Somalia og Etiopia. Frivilligsentralen er et fast møtepunkt (ukentlig) for flyktningefamiliene. Menigheten har i samarbeid med flyktningetjenesten i kommunen arrangert busstur nå i sommer (2016), som en «bli kjent-runde» i seterdalen Einunndalen, kombinert med setermesse for dem som ønsket dette. Gruppen fra Eritrea har kristen bakgrunn (koptisk-ortodoks). Turen ble finansiert ved prosjektmidler («Det gode møtet») fra bispedømmerrådet.

3. Barn og unge

Barnelag og barnekor

I Folldal har det vært barnelag (som fortsettelse av tidligere søndagsskole) i mange år, til 2012. Siden da har laget ikke vært drevet, på grunn av mangel på ledere. Det er et mål å starte opp igjen dette.

Barnegospelkor var også i drift i Folldal, i perioden 2000-2007. Dette var et tiltak som var drevet i samarbeid med Folldal kulturskole. Det ble forsøkt å drifte dette videre, men har siden ligget på is, delvis på grunn av «konkurransen» med andre tilbud for aldersgruppen (ca. 5-10 år).

Trosopplæring

Tårnagenter ved gudstjeneste i Dalen krk april 2016

Menighetene i Folldal startet relativt tidlig med de to breddetiltakene Lys Våken (fra 2008) og Tårnagenter (fra 2011). Dette er de siste par årene utvidet med minimusikal i tilknytning til utdeling av 4-årsboka., med samling (øvelse) lørdag og gudstjeneste søndag. Etter at hele prostiet fikk trosopplæringsmidler, er det innkjøpt og laget materiell (bl.a. kostymer) til bruk i trosopplæringen. Plan for trosopplæring i Folldal er under utarbeiding, og sendes inn til endelig godkjenning på tampen av dette året.

Trosopplæringsarbeidet har vært drevet av stab i samarbeid med sokneråd og menighetsråd. Fra 2014 til 2016 har det vært tilsatt to trosopplærere i prostiet. Fra nyttår har menighetene i Folldal trådt ut av samarbeidsprosjektet for trosopplæring i prostiet.

Samarbeid mellom skole/barnehage og kirke

Det har i Folldal i mange år vært drevet et systematisk samarbeid med skolen, i form av klassebøk i kirken og besøk av presten på skolen. Dette er gjort etter en plan med muligheter for to tema pr årstrinn som klassene kan velge mellom. Hver klasse har besøk (eller er på besøk i kirken) hvert år.

Skolegudstjenesten før jul holdes i hevd. Skolen legger til rette for muligheter til fritak fra denne. De aller fleste elevene ved skolen deltar likevel på gudstjenesten.

Det er nå én skole i Folldal (1-10), beliggende ved idrettsplassen og samfunnshuset i sentrum.

De tidligere grendebarnehagene er nå samlet til én barnehage, som ligger ved Krokhaug. Herfra er vegen kort til Folldal kirke. 5-åringene (eldste kull) samles årlig til en «påskevandring» i kirken, mens hele barnehagen inviteres til adventsstund før jul.

4. Kirken i lokalsamfunnet

Kirkens arbeid og kirkehusene står sterkt i folks bevissthet, også hos de som sjelden besøker gudstjenester og andre oppbyggelige samvær. Dette ses ikke minst ved kirkegårdsdager og andre dugnader ved våre kirker.

Menighetsbladet som gis ut, er trolig fortsatt den viktigste informasjonskanal til innbyggerne. I tillegg har menigheten en nettside (www.folldal.kirken.no), som også har en godt synlig lenke til og fra kommunens nettside. Det kan hende at en egen facebookside kan øke «reklameeffekten» enda bedre.

Kirkene har et utstrakt samarbeid med hagelag (pynting til høsttakkefest) og de mange sang- og musikklag i kommunen. Den tidligere nevnte besøksdagen fra sykehjemmet samt andaktene der er også en viktig del av kirkens kontakt med lokalsamfunnet. Menighetene arrangerer juletreff hvert år, vekselvis i Øvre Folldal og Folldal. Likeledes veksler kirkene i Dalen og Folldal på å arrangere pinsefrokost (etter morgenmesse) og gjensynstreff for 50-årskonfirmantene.

Hvert halvår er det salmekveld (alternerer mellom kirkene), som kan samle bra med folk. *Vi synger julen inn* er fast tradisjon. Av nyere dato er et arrangement vi kaller *Romjulskveld* (tredje juledag) i Folldal kirke, med lokale sangere og musikere.

Skyssordning til og oppmerksomhet om kirkevalgene er også viktige kontaktpunkter.

Kirkekontoret har lokaler i kommunehuset, noe som skaper naturlig og stabil kontakt med administrativt tilsatte i kommunen.

5. Medarbeiderskap og organisering

Klokkertjenesten ved gudstjenester gjøres på frivillig basis, og deles for tiden av tre medarbeidere i Øvre Folldal og fire i Folldal sokn. Det er ingen klokkertjeneste ved gravferder.

Det ble for noen år siden etablert forsangertjeneste ved gudstjenester. To personer deltar vanligvis som forsangere på gudstjenestene. «Korpset» av forsangere teller for tiden åtte sangere i Øvre Folldal og seks i Folldal.

Menighetsrådets og soknerådets medlemmer og varamedlemmer deler på tjenesten som kirkeverter (ni i Øvre Folldal; 11 i Folldal).

Kirkekontoret ved menighetssekretær er saksforbereder og tilrettelegger for arbeidet i sokne- og menighetsråd.

6. Oversikt over menighetens planer og utvalg (felles for Øvre Folldal og Folldal)

Planer:

Årsplan

Trosopplæringsplan (under utarbeidelse)

Handlingsplan «Grønn menighet»

Diakoniplan

Lokal beredskapsplan for håndtering av melding om seksuelle overgrep

Samarbeidsplan skole-kirke

Plan for konfirmasjonstiden

Utvalg:

Diakoniutvalg (to fra hver menighet samt soknepresten)

Trosopplæringsutvalg (en fra hver menighet samt soknepresten)

Redaksjonskomité for menighetsbladet (fem medlemmer)

d) Saker som menighetsråd og søkeråd ønsker å ta opp med biskopen

- Oppfølging av «Det gode møtet» (tiltak for flyktninger), inkl. økonomi
- Økonomi (generelt)
- Forholdet mellom menighetsråd og fellesråd

Rapport etter prostebefaring i Folldal, tirsdag 13. september

Tirsdag 13. september var prost Simen Simensen på befaring ved Folldal kirkekontor.

Møte med staben på kirkevergens kontor

Befaringen ble innledet med at prosten var til stede ved stabsmøtet. Den faste staben var samlet:

Sogneprest Jon Olav Ryen (stillingsstørrelse 100%, og i tillegg en 12% stilling i kulturskolen)

Hege Ryhaug, som har vært ansatt 3-4 år i 40% stilling. Hun slutter nå.

Bård Høisen Lohn, kirketjener i 80%, først og fremst i Folldal kirke, men også i Egnund kapell, og vikar ved behov i Dalen kyrkje.

Mari Spydevold, kirketjener i 25% i Dalen kyrkje

Irina Grechaniuk, organist i 50% og i tillegg 50% i Folldal kulturskole

Frode Solly, har vært ansatt omtrent et år, fagarbeider 50% bygg- og kirkegårdsforvaltning

Solveig Elgevasslien, kirkeverge i 70%

Staben har gode rutiner når det gjelder stabsmøter. Den samles hver tirsdag morgen på kirkevergens kontor og går gjennom uken som har vært, oppsummerer helgens gudstjeneste(r) og eventuelle andre kirkelige arrangementer, og planlegger uken som kommer.

Kirkekontoret: Kontoret ligger i kommunehuset, noe som blir opplevd som positivt, og samarbeidet med kommunen blir generelt oppfattet som godt. Kirkevergens kontor har vært delt med menighetssekretær og fagarbeider og trosopplærere, og det er til tider blitt opplevd som at det er liten plass, noe som kan by på utfordringer, selv om det er sosialt. Mye folk er innom kirkekontoret, og både kirkevergen og sognepresten har arbeidet mange år ved kontoret, vegg i vegg. Det vil bli noe bedre plass ved kirkevergekantoret nå når menighetssekretær Hege Ryhaug slutter.

De fysiske kontorforholdene oppleves av staben som tilfredsstillende, og ingen gav uttrykk for umiddelbare behov for nyanskaffelse av utstyr. Arkivet er i kjelleren på kommunehuset.

Forholdene i staben blir beskrevet slik at de er trygge på hverandre, selv om de også av og til er uenige. Alle i staben arbeider til en viss grad som «poteter», og stiller opp med innsats på forskjellige tiltak. Det er blitt gjort en stor dugnadsinnsats med nye kart og regulering av kirkegårdene.

Folldal har valgt å trekke seg ut av trosopplærings samarbeidet i prostiet, men staben mener den er samsnakket om og innstilt på å samarbeide godt videre om trosopplæringstiltakene.

Sogneprestens kontor

Sogneprest Jon Olav Ryen har hatt det samme kontoret i kommunehuset siden han begynte som sogneprest i Folldal i 1993, og også før han begynte var dette kontoret kontor for

sognepresten. Kontoret er noe mindre enn kirkevergens, som ligger vegg i vegg. Sognepresten uttrykte tilfredshet med kontoret og arbeidsforholdene. Skrivebord, bokhyller og annet inventar har vært der lenge, og gjør sin nytte. Safen for kirkebøker, kallsbok og annet står på sogneprestens kontor.

Sognepresten har fått ny kontorstol, som han var godt fornøyd med.

Befaring i Dalen kyrkje

Til stede:

Kirketjener Mari Tallerås

Vikarierende kirketjener i Dalen, Bård Høisen Lohn

Materialforvalter Frode Solly

Prost Simen Simensen

Denne kirken, som er sognekirke for Øvre Follidal sokn, er fra 1935. Et tilhørende servicebygg er fra 1995, med lokaler for kirketjener, et rom hvor det kan avholdes soknerådsmøter om sommeren (om vinteren blir rommet kaldt og krever oppvarming), og et bårerom. Servicebygget synes å være i god stand, og de forskjellige rommene fungerer fint til sine formål.

I kirken er det gudstjeneste omtrent hver tredje helg. Både dåpssakristi og prestens sakristi fungerer greit, og selve rommet er godt vedlikeholdt. Det samme gjelder orgelgalleriet og selve orgelet, selv om det ble rapportert at en pedal «henger». Orgelet er relativt nytt i forhold til kirken ellers; det er fra 1979.

Alterringen er gammel, velbrukt og noe slitt.

Kirken har lenge vært tilrettelagt for rullestolbrukere. Det ble opplyst at malingen på kirken sprekker her og der i fuger, men at en vegg ble malt i sommer med stor innsats, dels av ansatte og dels av frivillige, og at flere vegger står for tur.

Både klokkeringing og graving blir gjort på «gamlemåten», dvs. for hånd. Begge kirketjenerne uttrykte personlig tilfredshet med at det blir gjort på den måten, og ønsket ingen forandring.

I kirken er det teleslynge. Kirketjener Mari arbeider for tiden med å lage et prosesjonskors som skal være ferdig til visitasen i oktober.

Kirken har et velfungerende alarmsystem, og det foreligger avtaler om årlig vedlikehold.

Kirkegården fremstår som velholdt og velstelt.

Det er gjort en stor innsats med å lage nye gravkart digitalt og med å få kart og terreng til å stemme overens på den nye kirkegården.

Befaring i Folldal kirke

Til stede: Kirketjener Bård Høisen Lohn

Materialforvalter og fagarbeider Frode Solly

Prost Simen Simensen

Kirkestua: Kirkestua i Folldal er fra 1953/54, og er påbygd i to omganger. Den ble restaurert nå i vinter. Den fungerer godt som menighetshus, har nytt tak, nytt gulv, nye glass, er etterisolert og har fått et pent utseende. Den har også fått en stor, ny og flott utseende vedovn, og har et kjøkken som fungerer godt. Kirkestua brukes i mange forskjellige anledninger, bl. a. til konfirmantundervisning.

Kirketjener Bård Høisen Lohn, som har hovedansvaret som kirketjener for Folldal kirke, har kontor i kirkestua, hvor han oppbevarer forskjellige ting, har skrivebord og mulighet til å skifte før begravelser for eksempel. Han gav uttrykk for at han er godt fornøyd med både kontor og redskapsskjul.

Bårerommet i kjelleren fungerer også helt fint til sitt formål.

Folldal kirke er fra 1882 og er en hvit trekirke som på mange måter er typisk for den tidens stil. Den har en særpreget og flott altertavle med motiv fra Kristi himmelfart.

Lydanlegget fungerer bra, og en stor vifte i taket sørger for god luftsirkulasjon.

Kirken rommer om lag 295 personer.

Den har et piano som er bra og moderne, og som kan brukes ikke minst når kor eller barn deltar.

Det ble sagt at orgelet er «greit», men at det kanskje ikke står helt i stil med kirken ellers. Orgelet stemmes ved behov, en gang om året omtrent.

Kirken har manuell ringing, noe som kirketjeneren og kirkevergen finner i orden, men det er nå gitt klarsignal fra biskop og riksantikvar for et «repnedføringsprosjekt» hvor klokkingen kommer nærmere kirkerommet og liturgen.

Kirken har heis og universell utforming, og en rampe for evakuering.

Kirkegården gjør inntrykk av å være svært velstelt og velholdt – det er tydelig at kirketjenerne gjør en god jobb.

Det blir brukt oljefyr i kirken, fossil fyring som det skal være slutt på innen 2020. Alternative fyringskilder blir diskutert, f. eks. om en skal gå over til benkevarme eller bioolje. Endelig avgjørelse er ikke truffet i denne saken.

Befaring i Egnund kapell

Til stede: Kirketjener Bård Høisen Lohn

Bygg- og materialforvalter Frode Solly

Prost Simen Simensen

Egnund kapell, vigslet i 1975, er det nyeste og minste gudshuset i Folldal. Huset gir et godt inntrykk og er generelt i god stand.

Kapellet har et tilhørende servicebygg fra 1970-tallet.

Organist Irina har gitt uttrykk for at hun er fornøyd med orgelet.

Det er en spesiell ringeordning i Egnund, hvor kirketjeneren står midt i rommet.

Dåpssakristi og arbeidsforholdene for presten synes å være tilfredsstillende.

I Egnund er det et kapellutvalg som tar ansvar for å klippe hekken.

Også i Egnund fremstår kirkegården som velstelt, verdig og pen, og det er god plass der for utvidelse.

Et behov som har meldt seg i Egnund, er ønsket om mer parkeringsplass.

Oppsummering

Generelt fremstår både kontorforholdene og arbeidsforholdene i kirkene som tilfredsstillende, uten graverende mangler eller behov for oppretting.

Kontorforholdene både for kirkeverge og sogneprest fungerer godt, men det kan ha sine ulemper på et kirkekontor at flere medarbeidere må dele kontor.

Det er prostens inntrykk at kirkene og kirkegårdene blir holdt i stand på en god, grundig og samvittighetsfull måte av det som fremstår som en engasjert og profesjonell stab.

Tynset, 30.09.2016

Simen Simensen

Visitas i Nordre-Land 22. – 24. og 27. desember

Fra Biskop Solveig Fiskes preken ved visitasgudstjenesten i Østsinni kirke
Foto: Berit Kristin Klevmoen

Hamar biskops visitas i Nordre Land 22. – 27.nov. 2016 Visitastforedrag

Innledning

Jeg har som biskop i Hamar bispedømme gjennomført visitas i de fire soknene i Nordre Land kommune: Åmot, Lunde, Nordsinni og Østsinni.

Sammen har vi disse dagene opplevd hvordan vinteren forsøker å sette seg, med vakre snøtunge trær, regn som fryser til is og glatte svinger, blå-time og fargespill både morgen og kveld på himmelen over de mange åser, og en stjerneklar kveld under Spåtinds mektige fjellandskap. Det har vært fint å ferdes rundt i en slik natur og få møte folk som både er flinke, stolte av, og engasjerte i hjemstedet sitt og sin lokale kirke. Formålet med en bispevisitas er å støtte, inspirere og veilede menigheter og ansatte og se til hvordan kirkens nærvær synliggjøres på de mange ulike måter her i Nordre Land fellesrådsområde. Den lokale komiteen har laget et visitasprogram som har speilet dette formålet på en god måte.

Dette foredraget vil handle om det jeg har fått møte og sett disse dagene, og hva jeg tenker er områder som trenger særlig oppmerksomhet også i årene som kommer. Foredraget er derfor todelt. Første del er et tilbakeblikk på programmet med fokus på tema vi har berørt i de mange møtepunktene underveis disse dagene. I andre del vil dere få noen utfordringer å arbeide videre med.

Oppsummering av programmet

Tirsdag 22.nov.

Vi startet i mørket hjemmefra, og kjørte mot lyset og den nye dagen da vi klatrer opp bakkene til Lunde kirke tirsdag morgen. Det var som en åpenbaring å se lyset fra tårnet i det vi kom over tåka. Der begynte dagen med morgensamling hvor vi uttrykte takk og glede over at Torpakrybba, Maria og Josef, vismennene og englene hadde funnet sine plasser i kirkerommet, og startet vår felles vandring mot Betlehem. Adventstida kom nær i det vi sang «Velsigna du lys over land. Velsigna de evige ordan om håp og ei utstrakt hand». De evige orda, håpet om denne utstakte handa, har vært grunntonen i hele visitasen.

Så kom ei lita jente mot meg i det vi kom til Torpa barne- og ungdomsskole og Mariringen barnehage. Hun ble skuffet over at jeg ikke hadde bispekåpa mi på meg, men det hjalp litt å se bispekorset. Hun tok meg i handa og fulgte

meg inn i en fullsatt gymsal. Der møtte jeg engasjerte og vitebegjærlige elever og barnehagebarn. Alle var godt forberedt. De spurte om alt fra hva som var det beste og viktigste med å være biskop, til hvem som var biskopens sjef. Møte med barn og unge er en viktig og energigivende del av visitasen.

Etterpå var det møte med barnehageledelsen og skoleledelsen. Vi snakket om viktigheten av et forutsigbart samarbeid mellom barnehage og kirke og skole og kirke mht innhold og hyppighet på møtepunkter, og at alt samarbeid skal være tuftet på barnehagens og skolens *plan og lovverk*. Både barnehage og skole trakk fram den gode dialogen som er mellom dem og lokalkirka. Viktige perspektiver som det ble samtalt om, var dannelse, tolkning, sorg og krise i tillegg til skolegudstjenester og hva kristen tro og tradisjon er. Det kom fram at det er nyttig med en gjennomgang og en formalisering av samarbeidsplaner inn i årsplanene for barnehager og skoler.

Det å komme til *Tomtetunet* med det gamle *jordstampehuset* og den fine låven full av stikkekofter og yrende kreativitet, samt meget kortreist mat, var en opplevelse for alle sanser. Lunsjen ble enda bedre av å ha bordfelleskap med den kirkelige staben. Lunsjen ble etterfulgt av et godt møte med staben som står i oppgaven med å formidle og legge til rette for at kirka har rom for alle, slik at menighetsrådenes visjon om at *Folkekirka skal beholdes*, virkeliggjøres. Staben fortalte om et godt miljø, stor arbeids glede og arbeidsvilje. Jeg vil berømme alle de gode rutinene dere har både på innarbeid og utarbeid, og at dere har faste stabsmøter, muligens noe sjeldent, men med god struktur. Alle kirkene er velholdte og vakre på hver sin måte, og kirkegårdene framstår som flotte parkanlegg som mange steder var rammet inn av fine statikkjerder. Det ble uttrykt glede og stolthet over å arbeide i kirka, og være til stede for alle menneskene i bygdene og i Landsbyen.

Fra det gamle tradisjonsrike, kom vi på Everycare AS inn i den moderne verden, både arkitektonisk, estetisk og produktmessig. Etter en energisk, informativ og praktisk gjennomgang av bedriftens produktutvikling og målsetting, opplever jeg at vi kan gå alderdommen trygt i møte.

Vi feiret så nattverd gudstjenesten sammen med unge speidere og beboere på Korsvold. Det at flere generasjoner er samlet til gudstjeneste, bekrefter at hele livet henger sammen, og at vi beriker hverandre gjensidig på hele vår reise gjennom livet. Speiderbønnen ble lest og brød og vin delt ut. Det var høye, deilige bløtkaker til kaffen der, og speiderne fikk bruke peisen som grillsted for marsmellows.

Vi gikk velsignet ut derfra og over til menighetscenteret for møte med menighetsrådene i Torpa og Lunde. Litt senere møtte vi rådene i Nordsinni og Østsinni i Haugner kirke. Møtene med rådene er viktige møter på enhver visitas. Dere kirkelig ansatte og rådene er hovedsøyler i lokalkirken med stor kunnskap om hvordan det er å være menneske og kirke her. Vi samtalte om:

- hva det betyr å være folkekirke her i Nordre Land
- om hva det kan være naturlig å samarbeid på tvers av soknegrenser om ut fra de ressursene som nå finnes
- om hva det er menighetsrådet ønsker å satse på framover nå som alle vet noe om hva det er å sitte i menighetsråd siden ett år er godt av menighetsrådsperioden.

Jeg poengterte at det er viktig både å ha «magamål», nytenkning og ønske og vilje til nye tiltak. Jeg vil honorere det meget systematiske arbeidet dere gjør på alle plan, og den entusiasme og det engasjement dere viser for å være kirke for alle mennesker her i Nordre Land.

Kvelden ble avsluttet med gode orgeltoner og velsignelse i Haugner kirke som er en kirke jeg må komme tilbake til i dagslys, for å ta inn hele «væla» og Randsfjorden.

Onsdag 23.november

«Nå er det morgen, tåkene letter» både rundt oss og i oss når vi sang denne strofen i Vølstad kirke. Det åpnet andre visitasdag. Kirkerommet gav et vennlig, åpent og lett blikk mot dagen. Stjernene viser alltid vei der.

Dette lette blikket på dagen bleknet ikke, men ble bare forsterket i det vi trådte inn i den mektige Nordsinni kirke fylt med barnehagebarn.

Barnehagebarna stilte meg spørsmål, og de sang en vakker sang om Maria som gir mot til å leve og som forenet himmel og jord.

Etterpå fikk vi bispesuppe i Skogvang barnehage, og matfelleskapet med barna gjorde inntrykk. Barnehagen var flott pyntet og barna hadde også pyntet seg med lilla stjerne i pannen eller på kinnet.

Så fikk jeg gleden av å snakke med 1.klassinger på Dokka barneskole, og det var fantastisk å høre dem synge om *første dag i første klasse og venner*. De formidlet hvor viktig det er at vi ser hverandre, respekterer hverandre og tar vare på hverandre. På 6. trinn ble jeg imponert over den grundige forberedelsen, interessen og refleksjon rundt spørsmålene de stilte. De utfordret meg også til å gi dem et råd som biskop. Møte med 10.ende og 9.ende klassingene ble en samtale om dype eksistensielle spørsmål, kritisk tenkning, den historiske Jesus og Maria Magdalena.

Det ble et godt møte med barnehageledelsen og skoleledelsen etterpå hvor det også her ble trukket fram det gode samarbeidet med kirka, og at det er viktig å fortsette dette samarbeidet for barnas skyld. Det å også besøke kirkerom, er med på å styrke barnas livskompetanse.

Så var det møte med fellesrådet i Formannskapssalen. Her forberedte vi møtet med kommunen; ved å snakke om økonomi og kirkens plass i lokalsamfunnet. En av kirkelig fellesrådets hovedansvar er å vedlikeholde kirkebyggene, og derfor vil jeg honorere at det foreligger en gjennomarbeidet vedlikeholdsplan for årene framover.

På Riisby ble det et sterkt møte med mennesker som arbeider med å mestre livene sine uten rus. Alle møtes med respekt, vises tillit og gis ansvar der. Åndelige, psykiske og sosiale behov sidestilles. Der påmintes jeg på en særlig måte egen og vår alles sårbarhet, og hvor viktig det er å bli tatt i mot og det å ta imot.

Kvelden ble avsluttet med møtet med «lag og foreninger» i Kommunestyresalen som ble en festkveld med et mangfold som gir meg lyst til å flytte til Dokka. Det var fantastisk å møte alle aktører både foran og bak i salen. Det ble formidlet en stolthet over å høre til i Landsbyen Dokka, bolyst og livsglede ble levd ut. Takk. Jeg vil honorere det store frivillige engasjementet her. Det er mange gode viljer, pådrivere, ildsjeler og standhaftige dugnadsmedarbeidere i Nordre Land. Dere formidler at dere vil hverandre vel, og at frivillighet er å «gjør noe som er positivt for deg sjøl og andre». Det er en av livets edelstener.

Torsdag 24.november

I en brennende morgenhimmel reiste vi til morgensamling i Kinn kirke. Det var magisk å se soloppgangen over Spåtindfjella og synge «Nattens mørke, er ikke mørke, Gud for deg. Som dagens klare lys, skinner natten». I det mørkeste mørke er også Gud. Vi har en som følger oss i alle slags dager.

Deretter fikk vi sammen med fellesrådet møte kommunen v/ordfører, lensmann og enhetsleder for kultur. Kirke og kommune har felles sak på mange områder. Det handler i all hovedsak om folks livskvalitet, barns vilkår for å bli gangs mennesker, forebygging og omsorgsarbeid. Vi fikk en god gjennomgang av kommunen ved ordføreren og lensmannen fortalte om politiets virke her. Vi berørte folkekirkebegrepet, og at det ikke er folk og kirke som skilles ved de forestående endrede relasjonene mellom stat og kirke. Vi løftet videre fram viktigheten av gode rutiner i budsjettprosessen, innebefattet faste møtepunkt for kommunen og kirkelig fellesråd. Jeg opplevde at det ble et møte med gjensidig forståelse og respekt.

Da vi kom til Landmo, satt over 50 personer allerede klare og ventet på gudstjenesten med nattverd. Betjeningen og menighetsråd hadde lagt alt til rette for en hellig stund. Slike møtepunkt er uvurderlige. Det er sterke personlige møter, og samtidig en stor fellesskapsopplevelse som gir gjenkjenning, tilhørighet og verdighet. Det var flott å være der. En beboer oppsummerte det hele slik: «Biskopen tala tydelig og ordføreren var der»

Bedriftsbesøket på ASVO berørte meg sterkt. Vi trenger alle å høre til, det å mestre, og det å ha en grunn for å stå opp om morgenen. På ASVO blir den enkelte sett og verdsatt, og gis mulighet for å produsere og virke. Det gir

livskvalitet. Jeg kjøpte hjerter fra utsalget, for hjerter som lages på ASVO betyr mer enn hjerter som kjøpes kommersielt i en kjedebutikk.

På Læringscenteret er verden samlet. Vi møtte mennesker fra Eritrea, Afghanistan og Somalia. Her bød de på fylte lefser og seg selv. Det har stor betydningen å møte hverandre, se hverandre, tørre å bli kjent med hverandre, og ikke minst være nysgjerrig på hverandre. På læringscenteret står læring sentralt, og jeg blir ydmyk i møte med deres liv og deres drømmer og håp om framtida og den arbeidsmoralen de legger ned for å bygge en ny start her. Vi sang sammen «Vi er barn av samme jord, du er min søster, du er min bror».

På Fagertun bofellesskap for midreårige flykninger, traff vi igjen noen av de vi møtte på læringscenteret og noen flere ungdommer som tok imot oss med varme. Noen delte litt om deres reise til Norge med oss. Det berører. Vi fikk også se tre leiligheter som med stolthet ble vist fram.

Vi mistet nesten pusten da vi kom kjørende opp bakken til høyreiste Åmot kirke, og så lyset fra tårngluggene i den stjerneklare kvelden. Der sang vi advent inn sammen med Skolekorps, Torpa brass og flere sanglag. Stemningen ble elektrisk da Torpa brass spilte stykket «Elektrisk». Det var fint å bli sendt på hjemreise med ordene; «Mot Betlehem bærer Maria et lys, et lys mot mørketida»

Søndag 27. november

Visitasgudstjenesten ble holdt i Østsinni kirke med påfølgende kirkekaffe med visitasfordrag på Dokka bedehus.

Utfordringer i forbindelse med visitasen i Nordre Land 22.-27. nov. 2016

Som dere skjønner har det vært rike og mangfoldige dager. Vi har lagt merke til hvor samvittighetsfullt alt har vært planlagt, satt i stand, og hvor omtenksomt vi er blitt tatt imot overalt. Vi har med stolthet blitt vist rundt. Det gjør inntrykk.

Jeg har sett mye godt arbeid som dere skal være stolte av. Sammen har vi også løftet fram noe av det som det må arbeides mer med.

Nå kommer vi til de utfordringer jeg har lyst til å gi dere for årene som kommer. Noe er basert på de rapporter som ble sendt meg på forhånd, og noe er basert på samtaler og møter undervegs i visitasen. Utfordringene er sortert etter bispedømmets fem satsningsområder:

1. Gudstjenester og kirkelige handlinger
2. Omsorg og solidaritet
3. Barn og unge
4. Kirken i lokalsamfunnet
5. Medarbeiderskap og organisering

Utfordringer til kirken i Nordre Land.

Først til:

I Gudstjenester og kirkelige handlinger

Første utfordring lyder:

1. *På ny å gjennomgå årshjulet (som innebærer alle planer dere allerede har) med hensyn til hvilke gudstjenester og aktiviteter dere vil vektlegge framover, og hva dere kan samarbeide om på tvers av soknene.*

Dette innebærer også:

- *Gjennomtenke fordelingen av gudstjenester mellom de ulike sokn.*
- *Gjennomtenke hvordan dere vil samspille med andre aktører lokalt.*

Det er ikke lenger slik at presten og organisten arbeider alene med gudstjenestene. Hver gudstjeneste skjer i samspill mellom flere, både ansatte, frivillige og andre som skal delta. Alle gudstjenester er spesielle, skapt for den særskilte søn- eller helligdag, og inn i en gitt sammenheng. Dette krever koordinering og langtidsplanlegging.

Det er viktig å se på:

- Hvordan planene henger sammen fra sokn til sokn.

- Hvordan tilpasses det med ansatte-ressurser?
- Hvordan tar vi hensyn til fordelingen av gudstjenester mellom kirkene?
- Hvordan organiseres trosopplæringen som er felles for alle sokn? Her spiller hensynet til årets gang, helgedag og høytid inn.

Gjennom visitasen har vi fått erfare det rike og mangfoldige kulturlivet her, og det er ønskelig at både lag og foreninger, lokal musikk og kultur integreres i gudstjenestelivet.

Biskopen har ansvar for å fastsette gudstjenesteantallet, eller gudstjenesteforordningen. Lokalt skal dere fordele dette antallet på en fornuftig måte mellom soknene. Jeg vil også bemerke her, at det fra tid til annen kan legges opp til to gudstjenester på en dag. Gudstjenester kan også legges på et annet klokkeslett enn kl. 11.00, selv om det er et slitesterkt tidspunkt. Poenget her er at dersom en ønsker godt samarbeid og god involvering i gudstjenesten, så må planleggingen organiseres godt.

Det neste området er:

II Omsorg og Solidaritet

Dette punktet handler om kirkens kroppsspråk, og vårt hjerte for dem som er særlig utsatt. Kirken har alltid, og må alltid ha kjærligheten til medmennesker som en hovedmålsetning. Dette preger da også deres arbeid her i Nordre Land. Det har jeg sett på visitasen gjennom måten dere møter folk på i alle situasjoner, både på gata, på ulike arbeidsplasser og når folk kommer til kirke. Den virkelige prøvesteinen for et fellesskap, er hvordan vi makter å gi menneskeverd til alle og erkjenne at vi er avhengige av hverandre.

På onsdagskvelden med «frivillige lag og foreninger» ble en «internasjonal kvinnegruppe presentert», og senere møtte vi elever ved Læringscenteret og jeg fikk besøke et bofellesskap for unge enslige flyktninger.

Den andre utfordringen min er:

2. *Arbeide med hvordan det flerkulturelle kan komme til uttrykk i den lokale kirke, og hvordan kirka kan bidra til å skape felles møteplasser mellom mennesker fra ulike deler av verden og skape «det gode møtet».*

Et annet innspill jeg har fått, omhandler kirkeskyss. Derfor er min tredje utfordring:

3. *Utrede muligheten for å opprette en kikeskyssordning i samarbeid med lag og foreninger (eventuelt frivilligsentralen)*

På visitasen har jeg både sett og hørt at Nordre Land er en foregangskommune når det gjelder bioenergi. Ut fra samme tenkning om miljøengasjement, gir jeg dere min fjerde utfordring:

4. *å arbeide for å bli «Grønne menigheter» (Torpa er allerede grønn menighet)*

Det tredje området jeg vil fokusere på er:

III Barn og unge

Det er på tre arenaer barn og unge på en særlig måte får kjennskap til kristen tro og tradisjon. Den første arenaen er hjemmet, hvor det grunnleggende verdifundamentet legges. Den andre arenaen er kirkens trosopplæring, hvor vi har som mål å styrke barnas tilhørighet til kirken gjennom delaktighet. Den tredje arenaen er i barnas dagligliv i barnehager og skoler.

Vi vet noe om hva det betyr for både barn og voksne å bli kjent med sin egen kirke, og hvordan den konkrete kirken blir et symbol på det å høre til i en større sammenheng, og å høre til hos Gud.

Trosopplæringen her er i et godt spor med en framdriftsplan mot endelig godkjenning. Kanskje må vi si at det overordnede målet for trosopplæringen er at barna og de unge skal komme igjen med sine egne barn til dåp. På visitasen har jeg hørt at mange reiser hjem til sin barndoms kirke her for å døpe barna sine. Det er viktig hva barna lærer, får ta del i, hvilke sanger og salmer som brukes, hvilke bibeltekster som vektlegges og hvordan kirkerom og gudstjenester brukes i trosopplæringen. Innholdet i trosopplæringen må både menighetsråd og ansatte ha et engasjement i forhold til, og med jevne mellomrom snakke sammen om det. Trosopplæringen skal inneha kunnskap, den skal dufte og smake.

Neste tema er:

IV Kirken i lokalsamfunnet

Denne overskriften handler særlig om kirkens samarbeidspartnere lokalt. Det handler også om å synliggjøre at kirken er en samfunnsfaktor, som formidler og skaper lokal identitet og tradisjon.

På visitasen har jeg sett hvordan gode møteplasser på tvers av generasjoner både i kirker og kommunestyresal, skaper tilhørighet og sterke fellesskap. På visitasen har jeg også sett betydningen av at mangfold i uttrykksmåter inn mot det hellige, er veldig verdifullt.

Min femte utfordring er derfor:

- 5. Fortsette å skape møtepunkter på tvers av generasjoner og uttrykksmåter.*

Den sjette utfordring omhandler samarbeid med barnehager og skoler:

- 6. Videreutvikle samarbeidsplaner som skaper forutsigbarhet og god informasjon om innhold, og sette samarbeidet inn i en årsplan, der det ikke allerede finnes, for henholdsvis barnehage-kirke og skole-kirke samarbeid*

På visitasen har jeg sett at det er en god dialogen mellom barnehage og kirke og skole og kirke. God og forutsigbar kommunikasjon fra kirken, gjensidig tillit og respekt er viktig.

Det er en felles forståelse om at barnehage- og skolegudstjenestene er gode tradisjoner, som ikke knytter seg til et enkelt skolefag, men handler om å gi kjennskap til stedlig tradisjon og kultur. De som ikke vil delta, har fritaksrett.

I undervisningen skal *alle* kunne delta, også om den foregår i en kirke som en ekskursjon. Undervisningen må da være orienterende og ikke forkynnende. Skolen skal formidle kunnskap om kirke og kristendom, om historie og kirkearkitektur. Inn mot dette, har kirken både læringsrom og ressurser som vil utfylle klasseromsundervisningen.

Min sjuende utfordring handler om å få en planmessighet, kontinuitet og utvikling i alt det gode kultur og musikkarbeidet som foregår i kirkene:

- 7. Ferdigstille og vedta plan for kultur og kirkemusikk i menighetene i Nordre Land*

Det er ofte kirkemusikerne som er pådrivere for kirkens musikk og kulturliv, og der bidrar de godt. Men arbeidet eies av menighetene. På lik linje med trosopplæring og gudstjenesteliv må denne delen av kirkens liv forankres og understøttes i stab og råd. Menighetsrådenes lokalkjennskap og kontaktnett er ressurser også i dette arbeidet. Kirkemusikerne er fagpersonene som skal ha rom til å utfolde sine kvaliteter og sin kreativitet i dialog og samspill med flere.

Den åttende utfordringen er knytte til økonomi og budsjett i samarbeid med kommunen:

8. *Fortsette det gode samarbeidet med kommunen ved å gjennomgå rutinene rundt budsjett og økonomi*

Herunder:

- a) Også legge vekt på statusmøtet i vårhalvåret samt jevnlig gjennomgå tjesteytingsavtalen*
- b) Ferdigstille den nåværende tjenestesytingsavtalen*
- c) Ta initiativ til et felles orienteringsmøte mellom det nye formannskapet og kirkelig fellesråd i inneværende periode, og i hver ny periode etter valg.*

I grunnlover § 16 står det:

Alle innbyggere i riket har fri religionsutøvelse. Den norske kirke, en evangelisk-luthersk kirke, forblir Norges folkekirke og understøttes som sådan av staten. Nærmere bestemmelser om Kirkens ordning fastsettes ved Lov. Alle tros- og livssynssamfunn skal understøttes på lik linje.

Selv med en endring i relasjonen mellom stat og kirke som trer i kraft 1.1 2017, så forblir Den norske kirke Norges folkekirke og understøttes som sådan i fortsettelsen. Skillet mellom stat og kirke, er ikke et skille mellom folk og kirke.

Kirka har et betydelig samfunnsoppdrag som også innebærer et ansvar. Kirka er en bidragsyter inn mot å virkeliggjøre Nordre Lands kommunes visjon: *Ekte landsbyliv og levende grender med åpenhet, nærhet og skaperglede. Bolyst og livsglede vektlegges.*

Den siste utfordringen under dette temaet knytter seg til at det 31.oktober 2017 er 500 år siden Martin Luther slo opp sine 95 berømte teser på kirkedøra til slottskirken i Wittenberg. Dette markerte starten på reformasjonen, som på så mange vis har preget også Norge som land og samfunn. Neste år er det tid for å markere dette. Det er lagt mange planer for hvordan 500-årsjubileet kan markeres i Den norske kirke, men også lokalt er dette en viktig anledning. For eksempel er bibeloversettelse til den enkeltes morsmål, og fremveksten av salmesang og salmebøker, noe reformasjonen ga avgjørende bidrag til.

Min niende utfordring blir da:

- 9. Se nærmere på hvordan reformasjonsjubileet kan markeres i 2017 og de kommende årene lokalt i soknene i Nordre Land ved f. eks å:*
 - a) Lage en bibel- og/eller salmebokutstilling*
 - b) En utstilling av dåpskjoler*

c) Se på ulike trosuttrykk som finnes i lokalmiljøet – som f.eks. gamle skoleplansjer med motiv fra bibelfortellinger og håndverksprodukter i hjem og forsamlingshus.

Det siste temaet er:

V Medarbeiderskap og organisering

Den tiende utfordringen handler om arbeid i staben. Jeg er klar over, og glad for at dere har faste stabsmøter. Likevel vil jeg gi dere utfordringen:

10. Å videreutvikle arbeidet med stabsmøtene, og etablere en fast rutine med stabsmøte hver fjortende dag. Et stabsmøte skal ha en avtalt tidsramme og en forutsigbar eller fast agenda.

Arbeidet i stab skal være forutsigbart og legge rutiner for samarbeid og tverrfaglighet, og i fellesskap arbeide for å synliggjøre kirkens oppdrag. Hyppigere møtepunkt med tydelig agenda gir mulighet for dette.

Til slutt i dette temaet vil jeg løfte fram at det kirkelige demokratiet er viktigere enn noen gang. Kirkens relasjon til staten har endret seg siden endringene i grunnloven, men vi skal fortsatt ha en landsdekkende folkekirke med rammer og vilkår som gjør dette mulig. Det må vi arbeide for i det enkelte sokn, på bispedømmenivå og nasjonalt.

De folkevalgte skal være med og sikre at kirken er for folket, og at både bredde og ulike gruppers særlige behov blir ivaretatt. Det er en salme som sier. «Vi bærer mange med oss». Selv om valgprosenten generelt er lav i kirken, må vi være bevisste på at menighetsrådene og fellesrådet representerer mange, og har slik et stort ansvar. Kirkens arbeid når til og med lenger enn til dem som er døpte og medlemmer. Det skal vi også se stort på. Så dere har ærefulle oppdrag, og vi som er ansatt, er forpliktet til å ta dere med på råd og gi god og tilstrekkelig informasjon så dere kan fatte vedtak. Vi må bruke kirkens demokrati med klokskap, så det blir meningsfullt og overkommelig. Derfor må dere også kjenne deres oppgaver og ansvar.

Avslutning

Jeg vil nå få takke dere, for at dere har vist meg himmelens fargespill over og i kirken i Nordre Land kirkekommune. Det har vært en reise i mange farger, som har berørt og inspirert og gitt nye impulser. Takk for gode møter og for hjertet som dere har for kirken og for de som bor her.

Gud velsigne Torpa sokn, Lunde sokn, Nordsinni sokn og Østsinni sokn.

Gud velsigne dere alle!

Utfordringer i forbindelse med visitasen i Nordre Land 22.-27. nov. 2016

1. *På ny å gjennomgå årshjulet (som innebærer alle planer dere allerede har) med hensyn til hvilke gudstjenester og aktiviteter dere vil vektlegge framover, og hva dere kan samarbeide om på tvers av soknene.
Dette innebærer også:
 - Gjennomtenke fordelingen av gudstjenester mellom de ulike sokn.
 - Gjennomtenke hvordan dere vil samspille med andre aktører lokalt.*
2. *Arbeide med hvordan det flerkulturelle kan komme til uttrykk i den lokale kirke, og hvordan kirka kan bidra til å skape felles møteplasser mellom mennesker fra ulike deler av verden og skape «det gode møtet».*
3. *Utrede muligheten for å opprette en kikeskysstordning i samarbeid med lag og foreninger (eventuelt frivilligsentralen)*
4. *Å arbeide for å bli «Grønne menigheter» (Torpa menighet er allerede grønn menighet)*
5. *Fortsette å skape møtepunkter på tvers av generasjoner og uttryksmåter.*
6. *Videreutvikle samarbeidsplaner som skaper forutsigbarhet og god informasjon om innhold, og sette samarbeidet inn i en årsplan, der det ikke allerede finnes, for henholdsvis barnehage-kirke og skole-kirke samarbeid*
7. *Ferdigstille og vedta plan for kultur og kirkemusikk i menighetene i Nordre Land*
8. *Fortsette det gode samarbeidet med kommunen ved å gjennomgå rutinene rundt budsjett og økonomi
Herunder:
 - a) Også legge vekt på statusmøtet i vårhalvåret samt jevnlig gjennomgå tjesteytingsavtalen
 - b) Ferdigstille den nåværende tjenestesytingsavtalen
 - c) Ta initiativ til et felles orienteringsmøte mellom det nye formanns-skapet og kirkelig fellesråd i inneværende periode, og i hver ny periode etter valg.*
9. *Se nærmere på hvordan reformasjonsjubileet kan markeres i 2017 og de kommende årene lokalt i soknene i Nordre Land ved f. eks å:
 - a) Lage en bibel- og/eller salmebokutstilling
 - b) En utstilling av dåpskjoler
 - c) Se på ulike trosuttrykk som finnes i lokalmiljøet – som f.eks. gamle skoleplansjer med motiv fra bibelfortellinger og håndverksprodukter i hjem og forsamlingshus.*
10. *Å videreutvikle arbeidet med stabsmøtene, og etablere en fast rutine med stabsmøte hver fjortende dag. Stabsmøte skal ha en avtalt tidsramme og en forutsigbar eller fast agenda.*

Solveig Fiske, biskop

Program for visitas i Nordre Land med biskop Solveig Fiske

22.nov – 27.nov. 2016

Offisielt program:

Tirsdag 22. november:

- 09.00: Morgensamling i Lunde kirke.
- 10.00: Møte med Torpa barne- og ungdomsskole og Mariringen barnehage.
- 12.30: Lunsj på Tomtetunet
- 13.00: Møte med staben på Tomtetunet
- 15.00: Besøk på Everycare AS og helsetjenesten
- 16.00: Andakt med kirkekaffe på Korsvold omsorgssenter. Speiderne og hjemmetjenesten deltar
- 17.00: Møte med Torpa menighetsråd og Lunde Menighetsråd på menighetscenteret
- 19.30: Møte med Østsinni og Nordsinni menighetsråd i Haugner
- 21.00: Kveldssamling i Haugner kirke.

Onsdag 23. november:

- 09.00: Morgensamling i Vølstad kirke.
- 10.00: Liturgisk samling i Nordsinni kirke med barnehager på Dokka.
- 11.00: Lunsj på Skogvang
- 12.00: Møte med Dokka barneskole
- 13.00: Møte med Dokka ungdomsskole
- 14.15: Møte med fellesrådet
- 16.30: Bedriftsbesøk på Riisby behandlingssenter
- 17.30: Middag på Ankalterud
- 19.00: Møte med lag og foreninger i Kommunestyresalen
- 21.00: Kveldssamling i Kommunestyresalen.

Torsdag 24. november:

- 09.00: Morgensamling i Kinn kirke
- 10.00: Møte med kommune og lensmann på Kommunehuset i 5. etasje
- 11.30: Lunsj på Kommunehuset
- 12.15: Gudstjeneste m/nattverd på Landmostua i 2. etasje
- 13.30: Bedriftsmøte på Asvo
- 14.30: Besøk på Læringssenteret
- 15.30: Besøk på Fagertun bofellesskap med enslige mindreårige flyktninger
- 17.30: Middag
- 19.00: «Fyll Åmot med glede» i Åmot kirke med sanglag og bygdebrassen

Søndag 27. november:

- 11.00: Visitasgudstjeneste med biskop Solveig Fiske i Østsinni kirke m/kirkekaffe og visitasforedrag på Dokka bedehus

Rapport fra Lunde menighetsråd

Lunde kirke på Vest-Torpa

Lunde kirke ble bygget i 1769, og feiring av 250-årsjubileum i 2019 er så smått under planlegging.

Vi ønsker allerede nå biskopen velkommen tilbake i 2019.

Lunde menighet består av befolkningen på Vest-Torpa. Det bor ca. 600 personer i bygda vår, av disse er 535 medlemmer i den norske kirke.

Vi bygger vårt arbeid på en virksomhetsplan fra 2001.

Visjon: Folkekirka skal beholdes! – En kirke for de mange - for hele bygda. Et sted der alle kan komme og oppleve seg velkommen og ivaretatt i sorg og glede, med sitt levde liv.

Menigheten er bygda – bygda er menigheten. En kirke med rausket, romslighet og takhøyde der det er plass til alle.

Gudstjeneste og kirkelige handlinger

Mål / utfordring: Skape rom og fellesskap for mennesker i ulike livssituasjoner.

I 2014 var det 14 gudstjenester, i 2015 var det 15 gudstjenester.

1 skolegudstjeneste før jul.

1 barnehagegudstjeneste før jul

17. mai gudstjeneste og lysmesse sammen med Torpa.

Felles fastegudstjeneste med konfirmantene for hele kommunen.

Annet hvert år har vi vandregudstjeneste på Gaarder kirkeomt.

(Tallene i () viser 2014-tall)

Antall deltagere på gudstjenestene i Lunde kirke i 2015 er 1184 (1154)

Nattverdgjester 211 stk. (214)

Døpte 8 stk. (8)

Vielser 1 stk. (0)

Begravelser 7 stk. (22)

Vandregudstjeneste på Gaarder kirkeomt med sokneprest Berit Rinde sommeren 2016.

En god tradisjon som holdes i hevd med denne spesielle gudstjenesten annet hvert år.

Omsorg og solidaritet

Gjennom vår gudstjenestep praksis prøver vi å møte menneskers behov for omsorg og solidaritet. Eksempler kan være minnegudstjenesten på Allehelgens søndag, der folk i sorg blir spesielt invitert og møtt.

Det samme vises også gjennom offergaver til forskjellige organisasjoner, samt fasteaksjonen til inntekt for Kirkens nødhjelp.

Barn og unge

Mål: Menigheten ønsker at alle døpte mellom 0-18 år, uansett funksjonsnivå, skal få invitasjoner til å være med på godt gjennomarbeidede trosopplæringstiltak. I tiltakene skal alle barn føle seg inkludert og velkommen. De skal lære om den kristne tro og tradisjon, og oppleve trygge og sosiale møter med andre. Vi ønsker at tiltakene skal være varierte med forskjellige undervisningsformer, slik at kirken vår kan være interessant for barn og unge i en hverdag med mange fritidstilbud.

Lunde har sammen med resten av menighetene i Nordre Land kommune, ansatt trosopplærer i 50 % stilling.

Trosopplæringsplan er under utarbeiding, og skal endelig godkjennes i 2017.

Våre tilbud til de forskjellige aldersgruppene:

Dåpsbarna mottar dåpslys med stake og dåpsserviett til minne om dåpen.

4-åringene med familie innbys til gudstjeneste der de deltar og mottar «Min kirkebok 4». De er også invitert til kirka i forkant til omvisning og forberedelse.

5-åringene blir invitert som «kirkerotter» til filmkveld m.m. sammen med Torpa menighet. Her er det også samling i forkant.

6-åringene mottar «Min kirkebok 6».

8-åringene blir invitert til Tårnagentsamling i Åmot kirke. Dette er for hele Torpa.

10-åringene får utdelt «Bibelen. En reise gjennom den store fortellingen».

11-åringene i Lunde og Torpa inviteres til Lys våken med overnatting i Lunde kirke. Barna er da med på planlegging og gjennomføring av søndagens gudstjeneste.

14 konfirmanter deltar i konfirmantforberedelser i Lunde menighet i 2016/17. Det er utarbeidet en semesterplan for undervisningen.

Pt. er det trosopplærer som har hovedansvaret for opplegget for konfirmantene.

Av spesielle prosjekter der konfirmantene deltar, nevnes: fasteaksjonen i 2017, lysmesse før jul, konfirmantweekend i Håkonshall.

Barnekroken i kirka vår er populær blant de minste, og blir flittig brukt.

Utfordring: Vi må bestrebe oss på å få flere av de innbudte til å delta.

Kirken i lokalsamfunnet

Lunde er ei gavekirke. Dette gjenspeiles i bygdefolks bruk av kirke og kirkegård. Kirka fylles på de store dagene, og oppmøtet på dugnader er svært bra.

Mål og utfordring: Å gi den oppvoksende generasjon det samme trygge forholdet til kirka, samt tilhørighet til menigheten.

Gjennomsnittlig deltakelse pr. gudstjeneste i 2015 er 79 personer. Målet må være å øke denne deltakelsen.

Vi må også bestrebe oss på å opprettholde god kvalitet på Menighetsbladet, med utgivelser 4 ganger pr. år. Utgivelsen av Menighetsbladet er et samarbeid med de andre menighetsrådene i kommunen.

Bladet er det viktigste organet for å vise aktiviteten i menighetene.

Vi benytter oss av annonsering gjennom kommunens kulturkalender, samt facebook-siden *Kirken i Nordre Land*, for å synliggjøre våre tilbud til befolkningen.

Oversikt over planer og utvalg.

Lunde menighets egne planer:

- Virksomhetsplan fra 2001
- Lokal grunnordning fra 2012
- Gudstjenesteplan - årlig
- Møte- og aktivitetsplan - årlig

Planer for fellesrådsområdet:

- Trosopplæringsplan

Utvalg for fellesrådsområdet:

- Trosopplæringsutvalg
- Redaksjonskomite for Menighetsbladet

Vi har rutinebeskrivelse for praktisk gjennomføring av gudstjenesten.

20.10.2016

Lunde menighetsråd

Kirsten Sæteren Lande og Karin Lium

Rapport fra Nordsinni menighetsråd oktober 2016

Nordsinni menighet har to kirker og et kapell (klokkeårn).

Nordsinni Kirke

Haugner Kirke

Åsli Kapell

Nordsinni menighet teller ca. 1100 medlemmer.

Gudstjenester og Kirkelige Handlinger

Noen tall fra 2015:

23 Gudstjenester

av disse:

2 Skolegudstjenester

2048 deltakere på gudstjenester

20 dåp

11 konfirmanter

5 vielser

17 begravelser

Vi har også deltatt på andakter/ gudstjenester på Landmo

Høring om forordnede gudstjenester, som ble behandlet på årsmøtet i 2015, ble sendt 23.mars 2015. Fellesrådet sendte 31. Mars at vi mener 90 gudstjenester i Nordre land passer til ressursene. Saken er ikke ferdigbehandlet hos biskopen.

Offergaver 2016

- Kirkens Bymisjon
- Trosopplæring i menigheten
- Menighetens arbeid
- Det norske bibelselskap
- Menighetsbladet
- Kabb
- Sjømannskirken
- Menighetens arbeid, Åsli
- Marita stiftelsen
- Redd Barna
- TV aksjonen
- Kirkens Familievern
- Normisjonen
- Frelsesarmeen lokalt (Julekvelden)
- Blå kors

Barn og unge

Det utarbeides i disse dager trosopplæringsplan for hele fellesrådsområdet i Nordre Land. Et første utkast er ferdig.

Viser til vedlagte Trosopplæringsplan for Nordsinni menighet for videre detaljer rundt arbeidet med trosopplæring.

I tillegg til arbeidet som er inkludert i trosopplæringsplanen, arrangerer vi skole og barnehagegudstjenester.

Nordsinni og Østsinni menighet har gitt klassesett med bibler til Dokka barneskole.

Ny trosopplærer ble midlertidig ansatt i 50 % stilling sommeren 2016 da den fast ansatte trosopplæreren var sykmeldt og sa opp sin stilling.

Kirken i lokalsamfunnet

Mål:

Nordsinni menighetsråd jobber for at kirken vår skal være en aktiv del i lokalsamfunnet vårt.

Blant annet

- Kantor arrangerer konserter i kirkene. Blant annet er det tradisjon med konsert på kvelden lille-julaften (Nordsinni) og på ettermiddagen pinseaften (Haugner). Vi har også lånt ut kirkene til konserter. Nordsinni blandede kor synger hvert år under gudstjenesten i Nordsinni 17. mai og ved bautabekransning utenfor kirken.
- Vi samarbeider med Nordsinni menighetshus, som ofte blir leid ut til ulike tilstelninger og møter.
- Arrangerer friluftsgudstjeneste på Åsli kapell siste helga i juli hvert år og kirkekaffe etter gudstjenesten .
- Arrangerer dugnad i begge kirkene hver vår.

Synliggjøring :

- Minnekort med sommer og vintermotiv til salgs
- Julekuler med motiv fra kirkene til salgs
- Facebook-side
- Menighetsbladet, 4 utgaver pr år (alle rådene ansvarlige)
- Bruker kommunens kulturkalender til annonsering av aktiviteter.

Medarbeiderskap og organisering:

Mål: Jobbe for å innarbeide rutiner, slik at arbeidet flyter greit og arbeidsmengden blir akseptabel for alle.

Nordsinni menighetsråd ble totalt utskiftet ved kirkevalget 2015. Det nye rådet er foreløpig i en innkjøringsperiode og forsøker å sette seg inn i arbeidet.

- Oppgavene er fordelt på medlemmene i rådet, men også varamedlemmene er trukket inn for å fylle alle verv og ta seg av kirkevertoppgaver.

Verv/ oppgaver er:

- Leder
- Nestleder
- Kasserer
- Sekretær
- 2 Medlemmer i kirkelig fellesråd og 2 varamedlemmer
- 2 representanter i styret i menighetshuset.
- Bibelkontakt
- 1 representant i Trosopplæringsutvalget
- 1 medlem i Menighetsbladets redaksjon og 1 varamedlem.
- Kontaktperson for Kirkens Nødhjelp
- Internasjonal kontakt

Oppgaven virker til tider stor , og det faller mye ansvar på de mest aktive.

Utfordringer:

- Bare nye medlemmer i menighetsrådet ved hvert kirkevalg gjør det vanskelig. Alt er nytt.
- Samarbeidet med kirkekontoret; Hvem har egentlig hvilke oppgaver?
- Innimellom litt dårlig deltagelse på menighetsrådsmøter og noen oppgaver blir ikke alltid ivaretatt på best mulig måte.
- Mistet ett medlem . Er sårbare ifth fravær og sykdom ellers.
- Mange "ekstraoppgaver" som det forventes at vi stiller opp på.

Oversikt over menighetens planer og utvalg

Egne planer:

- Lokal grunnordning godkjent nov 2012 Likelydende for Østsinni og Nordsinni
- Møte og aktivitetsplan
- Gudstjenesteplan med kirkeverter og offergaver.
- Oversikt over faste oppgaver

Planer for Fellsrådsområdet:

- Trosopplæringsplan
- Kirkemusikalsk plan

Egen rutinebeskrivelser:

- Kirkevertens oppgaver
- Gjennomføring av konfirmasjon
- Gjennomføring av Fasteaksjon

Utvalg for fellesrådsområdet:

- Trosopplæringsutvalget
- Komite for menighetsrådet

Innspill fra rådet/utfordringer:

1. Vi har erfart at det er generelt få folk i kirken ved vanlige gudstjenester, med unntak av de som deltar i kirkelige handlinger og trosopplæringstiltak.

Vil det komme flere til hver gudstjeneste om vi slår sammen gudstjenester /reduserer antallet?

2. Vi vil arbeide for at mennesker i ulike livssituasjoner i vår menighet kan få del i kirkens budskap og fellesskap.

Hva med andre trengende enn de gamle ?

Vi har ikke tilrettelagte gudstjenester for utviklingshemmede, handikappede eller kanskje folk med psykiske problemer. Dette kunne vi tenke oss å ta tak i. Vi synes at det er viktig å sette inn ressurser der de trengs og blir satt pris på.

3. Inkludering av nye landsmenn.

Vi har (Østsinni og Nordsinni) invitert kristne fra Eritrea til kirken og rådene vurderer å tilrettelegge for kirkeskyss. Vi ønsker å styrke kontakten med Nordre Land Læringscenter, Mottak for enslige mindreårige, Nordre Land Røde Kors og Frivillighetssentralen.

Hilsen

Nordsinni menighetsråd 2015-2019 (med varamedlemmer)

Hilde Lindahl

Tormod Sjøheim

Cathrine Rønningen

Kirsti Juve

Thor Bardalen

Camilla Grønvold

Jorunn Nysveen

Arnor B. Ilstad

Torhild S. Barlund

Anita Rustaden

DEN NORSKE KIRKE

NORDRE LAND KIRKELIGE FELLESRÅD

Torpa menighetsråd

Rapport fra Torpa menighetsråd.

Det er 2 kirker i Torpa sokn. Åmodt kirke fra 1823, og Kinn kirke som ble gjenreist i 1956 på en plass som det tidligere sto en middelalder kirke. Menighetsrådet har også ansvar for menighetscenteret. Dette er lokaler som menighetsrådet disponerer og kan leie ut. Her foregår også mye av konfirmantundervisningen, og mye av møtevirksomheten til menighetsrådet.

Torpa menighet er hjemmehørende i Nordre Land kommune og er en av fire menigheter i kommunen. Torpa menighet består av befolkningen som bor i Nord og Aust-Torpa. Soknet har 1118 medlemmer i den norske kirke.

Torpa menighet skal jobbe ut fra virksomhetsplan fra 2001.

Visjon:

Folkekirka skal beholdes! –En kirke for de mange – for hele bygda. Et sted der alle kan komme og oppleve seg velkommen og ivaretatt i sorg og glede, med sitt levde liv. Menigheten er bygda-bygda er menigheten. En kirke med raushet, romslighet og takhøyde der det er plass til alle.

Gudstjenester og kirkelige handlinger.

Mål/Utfordring: Skape rom og fellesskap for mennesker i ulike livssituasjoner.

I 2015 var det 23 gudstjenester (2014: 21)

Antall deltakere 1647 (2014: 2033)

Nattverddeltakelser 351 (2014: 315)

I 2015 var det 4 vielser. (2014: 3)

Det var 22 begravelser (2014: 21)

Det var 5 dåpsbarn hvorav 4 tilhørende i soknet. (2014: 18, 16 i soknet)

Det var 12 konfirmanter (2014: 12)

Det er også en tradisjon at det avholdes en gudstjeneste som innleder Grønvolddagen. Dette er en friluftsgudstjeneste ved den gamle sag og mølla. I 2016 var det rekorddeltagelse og det var 280 mennesker til stede under gudstjenesten.

Omsorg og solidaritet.

Gjennom vår gudstjenestepraksis prøver vi å møte menneskers behov for omsorg og solidaritet. Eksempler kan være minnegudstjeneste på allehelgens søndag, der folk i sorg blir spesielt invitert og møtt.

Det vises også gjennom de organisasjoner vi støtter gjennom offergaver, samt fasteaksjonen til inntekt for kirkens nødhjelp.

Barn og unge.

Mål: Menigheten ønsker at alle døpte mellom 0-18 år, uansett funksjonsnivå, skal få invitasjoner til å være med på godt gjennomarbeidede trosopplæringstiltak. I tiltakene skal alle barn føle seg inkludert og velkommen. De skal lære om den kristne tro og tradisjon, og oppleve trygge og sosiale møter med andre. Vi ønsker at tiltakene skal være varierte med forskjellige undervisningsformer, slik at kirken vår kan være interessant for barn og unge i en hverdag med mange fritidstilbud.

Torpa menighet har sammen med kommunens tre andre menigheter ansatt trosopplærer i 50 prosent stilling. Plan for trosopplæring er under utforming og skal godkjennes i 2017.

Trosopplæringstiltak har Torpa menighet i samarbeid med Lunde menighet. Vi har følgende tiltak i de forskjellige aldersgrupper:

Dåpsbarn mottar dåpslys med dåpsserviett og lysestake til minne om dåpen.

4 åringer med familie innbys til gudstjeneste der de deltar og mottar Min kirkebok 4. De er også invitert til kirka i forkant til omvisning og forberedelse til gudstjenesten.

5 åringer blir invitert til kirkerotter. Det vises da film på denne samlingen.

6 åringer mottar min kirkebok 6.

8-9 åringer blir invitert til tårnagent samling med gudstjeneste neste dag.

10 åringer får utdelt Bibelen. En reise gjennom den store fortellingen. Denne får de under gudstjenesten.

11 åringer inviteres til Lys våken samling med overnatting i kirka. Barna er med på planlegging og gjennomføring av søndagens gudstjeneste.

14 åringer. Dette er de som starter konfirmasjonsforberedelser. Det er trosopplærer som har hovedansvaret for konfirmasjonsundervisningen. Det er utarbeidet en semesterplan for undervisningen.

De deltar også på faste tiltak i menigheten. Dette er blant annet: presentasjon i den kirka de skal konfirmeres, lysmessen før jul, konfirmantweekend i Håkonshall, og fasteaksjonen.

Det er også laget en barnekrok i kirkene våre. Denne fungerer absolutt best i Åmodt, der det er bedre plass enn i Kinn. Men dette har vært et kjærkomment tiltak for de mindre barna.

Utfordring: Det er ønskelig at flere av de innbudte deltar på de tiltakene som er satt i gang.

Kirken i lokalsamfunnet:

Kirken har et godt oppmøte på merkedager, som julekveld og 17.mai.

Målet er at kirken skal være der for menigheten, og at menigheten benytter det tilbudet som gis.

Torpa menighet hadde også kirkejubile i 2016. Vi hadde da feiring i forbindelse med at det var 60 år siden gjenreisningen av Kinn Kirke. Dette var et arrangement med spesielt innbudte, samt menigheten. Det var 86 som deltok under gudstjenesten, og mange av disse deltok på feiringen i etterkant, der de ble servert mat og drikke i regi av menighetsrådet.

Menighetsbladet.

Dette er et blad som har fire utgivelser i året. Dette er et blad som vi må bestrebe å holde i gang.

Bladet er det viktigste organet for å vise aktiviteten i menighetene i kommunen. Her har vi også tatt med oss kunngjøringer fra kirken, samt at det er reportasjer fra aktiviteter vi har utført siden sist. Dette er et blad som er informativt og som er viktig for å nå ut til befolkningen i Nordre Land.

Vi benytter oss også av annonsering i kommunens kulturkalender, lokal avis samt facebookside Kirken i Nordre Land, for å synliggjøre våre tilbud til menigheten. Vi har i tillegg en egen facebookside for Torpa menighet med 145 medlemmer.

Organisering og medarbeiderskap.

Menighetsrådet består av sokneprest, leder, nestleder, kasserer, sekretær og to faste representanter, samt en fast vara (ikke stemmeberettiget). Vi har i tillegg til dette 4 varamedlemmer som ikke deltar i rådet på fast basis. Rådet ble innvalgt høst 2015. Det var da en representant i rådet som hadde erfaring fra tidligere råd, og en representant med erfaring lengre tilbake.

Det er en klar utfordring at det er så mange nye representanter i rådet. Det var heller ingen overgangsfase i opplæringsøyemed. Rådet hadde ikke noen klare formeningar om hva som ble forventet, men vi lærer, og veien blir til mens vi går. Vi ser imidlertid at denne valgprosessen har noen svakheter da hele rådet byttes ut. Det er et ønske fra rådet at dette kan sees på. For øvrig var det veldig nyttig med opplæringskvelden og håndboka for menighetsråd og kirkelig fellestråd. Må også få med at soknet hadde et av Hadeland og Lands beste valgdeltakelse i 2015.

Ellers har menighetsrådet godt samarbeid med de ansatte i kirken, de er veldig hjelpelige når det dukker opp utfordringer av forskjellige slag.

Det er en utfordring at vi ikke har sokneprest. Vi har utlyst stilling og håper på å få besatt denne så raskt som mulig.

Oversikt over planer.

- Virksomhetsplan fra 2001
- Lokal grunnordning fra 2012
- Gudstjenesteplan –årlig
- Møte og aktivitetsplan –årlig
- Trosopplæringsplan

Utvalg:

- Fellestrådet
- Trosopplæringsutvalg
- Redaksjonskomite for Menighetsbladet.

Vi har rutinebeskrivelse for praktisk gjennomføring av gudstjenesten.

27.10.2016

Torpa Menighetsråd
v/Britt Julie Bjørkeli

Rapport fra Østsinni menighetsråd

Østsinni menighet har to kirker:

Østsinni fra 1877

Vølstad fra 1959

Østsinni menighet er kommunens største med nesten 3000 medlemmer.

Menigheten har en virksomhetsplan pr. 2001 som menighetsrådet tenker rullert i løpet av perioden 2015 – 2019. Visjon og mål er hentet derfra.

Visjon: En åpen, kristen kirke der alle gis rom for tilhørighet

Gudstjenester og kirkelige handlinger

Mål:

Et styrket og fornyet gudstjenesteliv

Noen tall fra 2015:

32 gudstjenester
2 skolegudstjenester
1 barnehagegudstjeneste
21 andakter på Landmo omsorgssenter
3818 personer på gudstjenester
5 vielser
30 dåp
35 begravelser

Høring om forordnede gudstjenester, som ble behandlet på årsmøtet 2015, ble sendt 23. mars 2015. Fellesrådet sendte høringssvar 31. mars der de mener 90 gudstjenester i Nordre Land passer til ressursene. Saken er ikke ferdigbehandlet hos Biskopen.

Forrige råd hadde mange drøftinger om ny lokal grunnordning og ved evaluering av gudstjenestereformen i 2015, ble følgende uttalt:

Vi husker kjernebegrepene: stedegenhet, involvering og fleksibilitet og mener mye av forventningene til reformen er innfridd.

Stedegenhet må stadig utvikles gjennom god kontakt med lokalsamfunnet v/ lag/foreninger og kommunen v/ skoler, barnehager og kultur.

Erfaringer med involvering av menighetsrådets medlemmer, konfirmanter og dåpsfamilier er gode og må videreutvikles

Involvering og bevisstgjøring av at vi skal legge til rette for gudstjenester der delaktighet gjør oss til et fellesskap der vi synger, svarer, tar imot Guds gaver ved å lytte til tekster og preken, delta i bønner og nattverd.

Det er valgt få menighetssvar og tidligere melodier på Kyrie og Gloria er beholdt etter en vurdering av balanse mellom gammelt og nytt.

Planleggingsarbeidet involverer menighetsrådet og målsettingen har vært å ha en langsiktig plan for involvering av andre i tillegg til planlegging av den enkelte gudstjeneste.

Av kirkemusikalsk art nevnes:

- Vårkveld for konfirmanter
- 3- 4 konserter i året: kantor og eksterne
- Lysmesse

Utfordringer:

1. Salmesangen

Tiltak: Salmesang på menighetsmøtene

Salmekveld (god start med 25 i kirka i september med begge kantorene)

Flere forsangere og økt kontakt med kor, korps og kulturskolen

Kirkemusikalsk plan er under utarbeiding for hele fellesrådsområdet

2. Få kommer på menighetsmøter

Tiltak: Finne aktuelle tema knyttet f.eks årsmøtet og understreke at de ikke foretas noe valg på møtene.

Omsorg og solidaritet

Mål:

Vi vil arbeide for at mennesker i ulike livssituasjoner i vår menighet kan få del kirkens budskap og fellesskap

Kontakt og fellesskap gjennom:

Gudstjenester i kapellet ved Landmo omsorgssenter

Andakter på Landmo omsorgssenter

Allehelgessøndag: minnegudstjeneste

Misjonsavtale med Normisjonen: forbønn og offergave til arbeidet blant Kassokeene i Mali

Kontaktperson til Kirkens Nødhjelp og Kirkens SOS, Oppland og Hedmark

Offergaver 2016:

- Det norske Misjonsselskap
- Normisjonens Mali-prosjekt
- Sjømannskirken
- Institutt for sjelesorg
- Fasteaksjonen (konfirmantene gjennomfører dør-til-dør-aksjonen)
- Bibelselskapet
- KFUM/KFUK, lokal
- Dokka bedehus (2)
- Voksne for barn
- Søndagsskolen, lokalt
- Acta, Oppland
- Rådet for psykisk helse
- Menighetsfakultetet
- IKO
- KABB
- Familie/medier
- Julekvelden: alternerer til Kirkens Nødhjelp og Frelsesarmeen
- Til menighetsarbeidet:

Andre kristne organisasjoner i kommunen:

- Normisjonen
- Frelsesarmeen
- Land Skogstadring
- KFUK/KFUM (Vest Torpa)
- Søndagsskole (Vest Torpa)

Utfordringer:

1. Manglende ressurs som diakon eller kateket

Tiltak: Vise til tidligere beskrevet behov

2. Inkludering av nye landsmenn

Tiltak: Har invitert kristne fra Eritrea til kirken

Tenker å legge til rette for kirkeskyss

Styrke kontakten med Nordre Land læringscenter, Mottak for enslige mindreårige,

Nordre Land Røde Kors og Frivilligsentralen

Barn og unge

Mål:

Vi vil arbeide for at mennesker i alle aldre i vår menighet kan få del i kirkens budskap

Det utarbeides trosopplæringsplan for hele fellesrådsområdet som er sendt innen fristen 15. september og skal tas i bruk fra 1. febr. 2017

Trosopplæringstiltak 2015 beskrevet i beretningen:

Kirkerottene var et tiltak der de som er født i 2009 ble invitert til 12. februar. 24 barn, 4 søsken og foreldre ankom til film (40 min) m/popcorn og deretter sang og lek. Det var Britt Skartlien Tomter og Roger Jøranli som hadde regien på det hele og leder Wenche fra menighetsrådet sørget for kveldsmat. Et fint opplegg med glade barn.

Bibler til 5. trinn ble delt ut 2015. Solveig Fredlund og Wenche Eimann fra menighetsrådet delte ut biblene fra menigheten til 13 barn.

Bok til 6-åringer ble delt ut 8. mars. 13 6-åringer kom til kirka der de fikk boka fra menigheten tildelt av Annie Voldhaug og Grethe Bjørke fra menighetsrådet.

Bok til 4-åringer ble delt ut 8. november. 11 barn møtte i kirken torsdagen før der de er invitert til å bli litt kjent med kirka og menighetsrådet spanderer saft og boller. Knut prest og kantor Sergey øvde sangene «Min båt er så liten» og «Hvem har skapt» med dem. 13 4-åringer kom til gudstjenesten på søndagen der barna deltok med sangene de hadde lært og Marit Skiaker Lykseth og Wenche Eimann fra menighetsrådet hadde ansvaret for utdelingen av boka fra menigheten.

Lys Våken er et samarbeidstiltak med Nordsinni og lagt til Østsinni kirke 28.11. - 29.11. I alt 11 flotte barn deltok med start lørdag kl. 18.00, hvor de fremmøtte fikk t-skjorte. De tente lys for hverandre og Knut og Sergey hadde fin stund sammen med de fremmøtte. Trosopplærer Jane hadde kontaktet dansegruppa i kulturskolen, AbIntra for hjelp til innøving av LysVåken dansen.

Ansvarlig fra menighetsrådet: Marit Skiaker Lykseth, Tove Sagstuen og Hans Ingvald Bjerke fra Østsinni samt Tormod Sjøheim og Ann-Mari Sirirud fra Nordsinni.

Aktiviteter; lek, produksjon av adventskrans, framsetting av julekrybba samt servering av mat og overnatting.

På gudstjenesten dagen etter ble vi ønsket velkommen av 11-åringene og de framførte strålende dans til LysVåken-sangen for menigheten. Det var dåp og konfirmanter deltok under gudstjenesten, så dette ble nok en festdag i kirka.

Tårnagenthelg er samarbeidstiltak med Nordsinni og er lagt til Nordsinni kirke.

Konfirmanter 2015, 2016 og 2017

Fra beretningen lagt fram på årsmøtet 2016:

Konfirmantene 2015 hadde bli-kjentdag på Mesnalia og konfirmantweekend på Håkons Hall bak seg da de stilte til konfirmasjon i Østsinni 10. mai og Vølstad 7.juni.

De har deltatt i gudstjenestene siden de ble presentert for menigheten 7. september 2014: de har ringt med klokker, lest tekster, delt ut programmer og forestått forbønn på en utmerket måte.

Et flott kull med 41 konfirmanter som dessuten gjennomførte fasteaksjonen 8. april og samlet inn rekordmye kr. 22.000.- til Kirkens Nødhjelp

Nytt kull med 22 konfirmanter 2016 ble presentert 8. september 2015. De var da allerede i gang med forberedelser med deltakelse leirstedet på Mesnali.

Senere var det tur for Håkons Hall og en flott konfirmasjonsdag.

Pr. september 2016 er 26 konfirmanter i gang med undervisning og de ble presentert for menigheten 11.09.16

Nordsinni og Østsinni menighetsråd har gitt klassesett med nye bibler til Dokka barneskole

Østsinni menighetsråd finansierer skyss for barnehagene til Vølstad

Utfordringer:

1. Trosopplærerstillingen er nå besatt etter ustabil periode i starten
2. Mangler ressurs som kateket
3. Bedre kontakten med Parken ungdomsklubb

Kirken i lokalsamfunnet

Mål:

Vi vil arbeide for at kirken skal være en kultur- og tradisjonsbærer i lokalmiljøets folkeliv

Dokka er Norges første landsby, offisiell åpning v/ kommunal-og regionalminister Magnhild Meltveit Kleppa 31.08.09. **Visjon: «ekte landsbyliv»**

Satsing på bolyst. Nordre Land har flott natur, aktivt kulturliv, godt tilbud av varer og tjenester, varierte arbeidsplasser og et passe stort sentrum med gode møteplasser.

Mye er avledet av landsbystatusen, så som: Landsbyen næringshage, Landsbylauget, Landsbymarkeder, «Landsbygeneral», Landbylegene, Landsbyfrisør, Landsbydugnad som involverer lag/foreninger sammen med pådrivergjengen hver lørdag morgen i sommerhalvåret.

Sogneprest Knut Ellefsrud har den siste tiden benyttet tittel «**landsbypresten**», noe rådet finner veldig flott og vi synes det beskriver godt en allsidig prest som har en naturlig plass i lokalsamfunnet. «Alle» kjenner Knut og setter stor pris på han.

Eksempel på kirken i lokalsamfunnet:

- Deltar på landsbydugnad
- Inviterer til egne dugnader ved kirkene
- Deltar med gudstjeneste på bygdedager (høsttakkefest i serveringsteltet)
- Arrangerer St. Hans feiring med gudstjeneste på Vølstad og «kirkekaffe» på forsamlingshuset Åsheim med rømmegrøt, kaffe/kaker og sang
- Kantor arrangerer konserter i kirken og vi har også leid ut til konserter, til «Blåtoner» før jul 2015 og 2016, Bye & Spikkeland med «når fuglene flokkes» i september 2016 og adventsstund med Guren Hagen desember 2016
- Salmekveld arrangert i september 2016 og planlegges gjennomført vår og høst

Østsinni menighet er kollektivt tilmeldt Bedehusforeningen med 6 medlemmer.

Har gitt kr. 30.000.- i gave til Bedehusforeningen som et lite bidrag til arbeidet med nytt tak på bedehuset i sentrum.

Pådriverklubben er et begrep i landsbyen og de 8 karene har sørget for at Østsinni kirke har nyrestaurert, hvitt gjerde rundt kirka = et fantastisk arbeid: ca. 500 meter og de beskriver ca. 700 dugnadstimer! Rådet og Fellesrådet er veldig takknemlige!

Det jobbes mot kommunen for å få fjernet trær på kommunal grunn nedenfor Østsinni kirke for å gjøre den mer synlig fra sentrum.

Det er nødvendig med ny veg og parkeringsplass ved Vølstad kirke. Denne saken ligger hos kommunen v/ eiendomsavdelingen.

Synliggjøring:

- Presentasjonsfolder til bruk på stands
- Bordkalendre med bilder fra kirkene og aktiviteter selges i november
- Nye minnekort med sommer-og vintermotiv fra begge kirkene er i salg
- Håndmalt kule med motiv av Østsinni kirke er i salg
- Hjemmeside for hele fellesrådsområde (del av kommunens)
- Facebook-side for hele fellesrådsområdet «Kirken i Nordre Land» der vi oppretter arrangement
- Menighetsbladet i 4 utgaver pr. år (alle rådene ansvarlige)
- Bruker kommunens kulturkalender for annonsering av aktiviteter

Oversikt over planer og utvalg

Egne planer:

- Virksomhetsplan fra 2001. (Tenker rullering starter med arbeidet med denne rapporten)
- Lokal grunnordning godkjent november 2012 – likelydende for Nordsinni og Østsinni
- Møte- og aktivitetsplan- årlig
- Gudstjenesteplan med kirkeverter og offergaver -årlig

Planer for hele fellesrådsområdet:

- Trosopplæringsplan
- Kirkemusikalsk plan

Egne rutinebeskrivelser:

- Kirkevertenes oppgaver
- Gjennomføring konfirmasjon
- Gjennomføring St.Hans-feiring
- Gjennomføring av fasteaksjonen
- Retningslinjer ved større arrangement (for hele fellesrådsområdet)

Egne utvalg:

- Tekstilkomite

Utvalg for hele fellesrådsområdet:

- Trosopplæringsutvalg
- Komite for menighetsbladet

Dokka 20.09.16

Østsinni menighetsråd

Wenche Eimann, leder

Tlf. 997 35 382

Visitas Nordre Land 22. – 27. november 2016

Rapport fra befarings av kontor, kirker og kirkegårder

Prosten i Hadeland og Land har i forbindelse med bispevisitas i Nordre Land 22. – 27. november 2016 hatt befarings av kontor, kirker og kirkegårder.

Tidspunkt og hvem som deltok på befaringsen:

Kinn kirke, i forbindelse med kirkens 60-årsjubileum, søndag 18 september. Til stede var prost Kirsten Almås og sogneprest Knut Ellingsrud.

Østsinni og Vølstad kirker mandag 10. oktober. Til stede var prost Kirsten Almås, sogneprest Knut Ellingsrud, kirkeverge Grethe Sveen Rundhaug og menighetsrådets leder Wenche Einmann.

Nordsinni, Haugner, Åmot og Lunde kirker mandag 10. oktober. Til stede var prost Kirsten Almås, sogneprest Knut Ellingsrud og kirkeverge Grethe Sveen Rundhaug.

Åsli kirkegård med klokketårn : tilstanden ble gjennomgått i møte mellom prost Kirsten Almås, sogneprest Knut Ellingsrud og kirkeverge Grethe Sveen Rundhaug, mandag 10. oktober.

Kort oppsummering og noen hovedpunkter

Forrige befarings var i forbindelse med bispevisitas 30. april til 5. mai 2002. Rapporten fra den gangen er med som grunnlag for gjennomgangen, blant annet med tanke på endringer. I tillegg hadde kirkekonsulent Arne E. Sæther gjennomført en befarings i Østsinni, Vølstad, Kinn og Åmot kirker september 2001. Denne rapporten er også med som et grunnlag for kommentarer.

Nordre Land kirkelige fellesråd har ansvar for 7 kirker og 8 kirkegårder. Det samlede inntrykket er at det er god ivaretagelse av bygninger og gravplasser. Fellesrådet har vedtatte planer for vedlikehold og oppfølging av anleggene som følges systematisk. Befarings viser tydelig viktigheten av lokalt engasjement og menighetsrådenes arbeid og innsats for kirkebyggene. Alle bygg og anlegg har jevnt over god stand, noe som også er et resultat av dyktige og motiverte ansatte.

Det er to områder som er gjennomgående for de fleste kirkene og kirkegårdene som spesielt skal løftes frem:

1. Parkeringsplasser, inkludert plass til kirkens betjening. Det er et gjennomgående problem at parkeringsplassene ved kirkegårdene er for små. Dette vises spesielt ved store begravelser og kirkelige høytider, som jul, og ved konserter eller andre arrangement. *Det er nødvendig å fortsette en konstruktiv dialog med kommunen om utvidelse av parkeringsplasser.*

I tillegg vil prosten på grunnlag av sitt arbeidsgiveransvar for prestene, peke på at det kan være vanskelig for presten, og annen kirkelig betjening, å finne en parkeringsplass nå de kommer for å utføre arbeidet sitt. Prestene har ofte mye å bære på, og da er det en belastning å ha lang vei til sakristiet. En løsning på dette, som er praktisert nå, er å møte tidligere enn strengt tatt nødvendig. Dette har innvirkning på prestenes arbeidstid og arbeidssituasjon. *Man kan løse dette ved at det ved kirkene reserveres plass til kirkens betjening.*

2. Sakristiet som arbeidsplass. Sakristiet er prestens arbeidsplass før gudstjenesten. Den siste planleggingen, samtalen med involverte før gudstjenesten eller kirkelige handlinger, og konsentrasjon om kommende arbeidsoppgaver, skjer i sakristiet. I noen av kirkene er det bare ett sakristi, slik at også dåpsfølgene samles der før gudstjenesten. Det kan lett oppstå motstridende behov før en gudstjeneste når mange er samlet i et lite rom. Det er ønskelig at det, der det er mulig, finnes løsninger som kan ivareta dåpsfølgene på en god måte utenfor det som tradisjonelt kalles prestesakristiet. Dersom dette ikke er mulig, *er det viktig at det ikke legges inn flere aktiviteter og ønsker om bruk av sakristiet før en gudstjeneste enn det som er nødvendig for gjennomføringen av gudstjenesten/de kirkelige handlingene.*

I de største kirkene er det barnekrok. Det er også lysglobe i alle kirkene. I tillegg har noen kirker lyskasser for å imøtekomme det store behovet som det til tider er for å kunne tenne lys. Alle kirkene har prosesjonskors.

Til drift av kirkegårdene er det kjøpt inn nye traktorer, og maskinparken for øvrig er hensiktsmessig. Ved behov får man hjelp fra teknisk etat i kommunen.

Kirkene og kirkegårdene

ØSTSINNI

Langskipskirke fra 1877. Østsinni menighet.

I kirkerommet:

Endringer som er gjort etter de to forrige rapportene, og som er nevnt i rapportene: Det slitte gulvet er opprustet og er dekket av en godt tilpasset løper. Spikrene som ble brukt som klesknagger i våpenhuset er fjernet. To av ovnene som ble ønsket fjernet, er fjernet.

Andre endringer: Barnekroken er bak i kirken. Benkene har fått løse puter. Lysgloben, lyskasse og prosesjonskors er lokalt produsert i Myhres smie.

Sakristi: veldig godt holdt, staselig møblement. God arbeidsplass.

Dåpsrom: Veldig godt holdt. Kjøkkenbenk skiftet etter kirkekonsulentens anbefaling.

Universell utforming: inngang ved kirkens korparti.

Paramentene: Det er fult sett med paramenter i fargene grønn, hvit og fiolett. (messehagel, prekestolsklede og stola). Den røde messehagelen er eldst, mens de øvrige er produsert ca år 2000 av Marit Annis vevstoge i Valdres. Det er forsvarlig oppbevaring i skap med tilpassede kleshengere og klede over.

Klokkene har automatisk fjernstyring.

Ønsker: Menigheten ønsker å henge opp konfirmantbilder i sakristiet.

Fellesrådet har prioritert oppgradering: varmeovnene under benkene skal skiftes ut. Det foreligger en plan for dette arbeidet.

Driftshuset er fra sent 70-tall. Siden forrige visitas er det delt av et kjølerom. Bårerommet er pent og egner seg godt til den funksjonen det har.

Kirkegården: Det er nytt, hvitmalt gjerde rundt kirkegården. Den ble utvidet i år 2000. Det er ikke utvidelsesbehov nå. Senkeapparatet er byttet ut med bruk av manuell senkning med tau. Det foreligger planer om en anonym minnelund

Det er ønskelig å få fjernet trær som er utenfor kirkegården, på den måten vil kirke ligge mer fritt og synlig, med god utsikt. Det er også ønskelig med lys på parkeringsplassen. *Dette er områder der man må samarbeide med kommunen.*

VØLSTAD

Bygget i 1959. Langskipskirke i tømmer. Østsinni menighet.

Sakristi: veldig godt holdt, fungerer også som dåpsrom . Det er vannskade i sakristiet etter renning fra taket. Dette er på fellestrådetts liste for utbedringer

Universell utforming ved inngangspartiet

Paramentene: det er fult sett med paramenter fargene grønn, hvit og fiolett. (messehagel, prekestolsklede og stola). Det er også et rødt antependium og stola. Det er forsvarlig oppbevaring i skap med tilpassede kleshengere og klede over.

Klokkene styres manuelt.

Toilettforholdene: ved kirken er det et utedo.

Kirkegården: Det hvitmalt gjerde rundt kirkegården. Det er ikke behov for utvidelse.

Parkering: Det er et sterkt ønske om å få utbedret og utvidet parkeringsplassen.

Det er en trang innkjøring til kirkegården gjennom porten slik at denne ofte blir skadet om vinteren når det er glatt og kjøretøy glir.

Innkjøring til kirken: tidligere gikk innkjøringen over kommunalt eid tomt. Denne tomten er nå solgt og er i privat eie. Adkomsten er derfor over privat eiendom. Veirett og vannrett er ivaretatt ved salget. Det er ønskelig å endre innkjørselen slik at den ikke lenger går over privat tomt. *Det er nødvendig med en dialog med kommunen om dette.*

HAUGNER

Hvit langkirke fra 1950.

Det er ca 4 gudstjenester i året. Dette ivaretar menighetens behov for dåpsgudstjenester og konfirmasjon. I tillegg brukes kirken til begravelser.

Endringer i kirkerommet etter forrige visitas: ovnene er skiftet ca år 2012, slik at det nå er mulig å ha en tjenlig temperatur i kirkerommet.

Paramenter: 1 rød messehagel og 1 fiolett stola. Det bør utarbeides bedre oppbevaringsplass for tekstilene som nå henger i et skap der det er for trangt til å ha forsvarlig oppbevaring.

Kirkegården: det er ikke behov for utvidelser. Kirkegården omkranses av et pent hvitt gjerde. Det har vært gravplass her fra 1700-tallet

Bårerommet: bør males, da det vil gi en god og nødvendig oppgradering.

Toilettforhold: det er utedo ved kirken.

Parkeringsplass: Det er ønskelig med utvidelse av parkeringsplassen. *Det er nødvendig med en dialog med kommunen om dette.*

NORDSINNI

Korskirke, malt svart tømmer i 2015. Opprinnelig reist på Haugner i 1758. Flyttet i 1898 til nåværende plassering.

I kirkerommet:

Endringer som er gjort etter de to forrige rapportene, og som er nevnt i rapportene: benkene foran koråpningen er fjernet/ flyttet til annen plassering i kirkerommet.

Det er fortsatt behov for å oppgradere det slitte gulvet. Dette er på fellesrådets plan, og igangsettes i disse dager. Løperen er fjernet etter ønske fra organisten av hensyn til rommets akustikk.

Kirken har fått nytt orgel. Det gamle orgelet er bevart.

Kirkerommet slik det nå fremstår etter at kirkebenkene er flyttet, er vel egnet til gudstjenester der presten forretter fra fremskutt alter. Kirken har nå ikke et slikt alter.

Andre endringer: Barnekrok. Mariastatue i søndre korsarm fra år 2011.

Sakristi: Godt holdt. God arbeidsplass. Vann er ført inn i kirken.

Universell utforming: inngang ved våpenhuset.

Paramentene: det er rød og grønn messehagel. Oppbevares hengende i skap.

Driftshuset er nytt og inneholder et stort handicaptoalett og et godt bårerom som er vel egnet til sitt formål.

Kirkegården: kirkegården er utvidet. Det er ikke behov for ny utvidelse. Alle lyskasterne ved kirken har nå ledlys, dette ble skiftet ca år 2013. omkranset av netting-gjerde og noe mur.

Parkering: Det er ønskelig med utvidelse av vei inn til ny kirkegård for mulig parkering av biler på tvers. *Det er nødvendig med en dialog med kommunen omkring dette.*

KINN

Rødmalt langskipskirke 1956.

Etter forrige rapport: Sakristiet: Det er fortsatt ikke ført vann inn dit . Drikkevann hentes inn i flasker. Sakristiet har fått nye møbler til oppbevaring og fremstår ryddig og som en grei arbeidsplass.

Universell utforming er ivaretatt.

Paramenter: det er stolaer i alle fire kirkeårsfarger, en hvit messehagel, antependier i alle fire kirkeårsfarger.

Kirkegården: rødt malt stakittgjerde. Det er ikke behov for utvidelse.

Parkering: parkeringsplassen er liten, men det er få muligheter til utvidelse. Det er nødvendig å ta i bruk veien langs kirken til parkering. *Det er i disse dager en dialog med kommune og veimyndigheter om en mulig utvidelse i forbindelse med omarbeiding av vei.*

LUNDE

Hvit korskirke fra 1759.

I kirkerommet:

Endringer som er gjort etter de to forrige rapportene, og som er nevnt i rapportene: Taket er reparert. Det er 4 malerier i koret, de er rensset. Det gamle orgelet er restaurert og fungerer i tillegg til nytt orgel som kom i 1998.

Andre endringer: Barnekroken er bak i kirken

Kirkerommets korparti: Det er mye som oppbevares i denne delen av kirken. Dette gjør at det bærer litt preg av lagerplass. Bord og lysestaker konkurrerer om plassen med døpefonten. Den gamle døpefonten er plassert på et skap over høytaleranlegget. Det bør finnes en annen plass til denne,

Sakristi: Ny skapinnredning. Er et flerbruksted før gudstjenestene. Det er viktig å presisere at dette er et rom til forberedelse til gudstjeneste, og skal romme dåpsfølge og kirkens betjening i tiden før gudstjenesten. Det krever godt samarbeid på lite plass.

Paramentene: Kirken har messehagler i kirkeårets fire farger. Opphengingen er ikke optimal, det er behov for kleshengere, klede over messehaglens og bedre plass/ annen opphenging i skapet.

Universell utforming er ivare tatt

Klokkene har automatisk styring, ikke fjernstyring.

Driftshuset og bårhus ivaretar de funksjonen de skal dekke

Kirkegården: er godt holdt, det er ikke behov for utvidelse. Kirkegården omkranses av et enkelt tre-gjerde.

Kirkens tårn er skakt. Det følges nøye med for eventuelt å sette inn tiltak.

ÅMOT

Hvitmalt 8-kantet trekirke fra 1823.

Dette er en kirke med stort volum og krevende i forhold til oppvarming. I Hadeland og Land prosti har den en søsterkirke på Jevnaker og er bygget etter modell fra Vang kirke ved Hamar.

Det er ikke utført endringer etter forrige visitas.

I korpartiet ved alteret er det to lysestaker som dominerer, disse bør man se etter en alternativ plassering til.

I altertavlens bakside er det et skap for oppbevaring av mangt og meget. Det er ingen dør som hindrer innsyn. Dette er derfor godt synlig både fra sakristiet og når menigheten ofrer rundt alteret. Det bør settes inn en dør.

Det er barnekrok i kirkerommet.

Sakristiet: Dette rommet er en stor utfordring. Det er høyt under taket og derfor krevende å holde varmt. Det skal fungere som dåpsakristi og prestesakristi og har størrelse til det. Samtidig bærer det et tydelig preg av å være et lagerrom. En mulig løsning på dette er å se til Jevnaker kirke, der man har bygget et rom som en andre etasje i sakristiet, og dermed gitt rom for oppbevaring og gjør det mulig å holde sakristiet varmt. En slik endring vil gi en radikal forbedring. *Det er nødvendig med en dialog med kommunen for finansiering av denne løsningen. Det vil være en god energiøkonomiserende løsning.*

Oppvarming. Dette er det mest krevende kirkerommet, og det bør vurderes fjernstyring av varme.

Paramenter: kirken har messehagler og prekestolkleder i alle kirkeårets farger. De er forsvarlig oppbevart.

Kirkegården: er godt holdt. Det er ikke behov for utvidelse. Kirkegården omkranses av en mur.

ÅSLI KIRKEGÅRD:

Omkranset av hvitt stakitt-gjerde. Klokketårnet har nymalt, ny kledning- Godt holdt. Ikke behov for utvidelse.

Kontorene

KONTOR

Til stede ved befaringen: Kirsten Almås, sogneprest Knut Ellingsrud, kirkeverge Grethe Sveen Rundhaug, onsdag 2. november.

Det er lyse, gode kontorforhold. Alle ansatte har eget kontor rundt et felles kaffe/myldrerom. Det er også møterom. Prestene har godt lydisolerte kontor. Det ble ikke fremsatt behov med tanke på møblering eller tekniske løsninger. Kontorene ligger sentralt i Dokka, i samme kvartal som rådhuset.

Det er godt samarbeid med kommunen, og det omfatter også merkantile tjenester.

ARKIV OG JOURNALER

Arkiv og journalføring skjer med kommunens system.

Kirkebøkene for Nordsinni, Østsinni, Torpa og Lunde ble alle avsluttet ved utgangen av 2012. De ble sett og signert ved denne visitasen.

Det er mange bøker og materiale fra menighetenes virksomhet som er lagret. Dette kan med fordel leveres til Statsarkivet.

Gran, 2 november 2016

Kirsten Almås

Prost i Hadeland og Land

DEN NORSKE KIRKE

Hamar bispedømme

Postboks 172 2302 Hamar Besøksadresse: Folkestadgate 152
Telefon 62 55 03 50 www.kirken.no/hamar hamar.bdr@kirken.no